

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Liber Quintus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

DE
CONTEMPLATIONE
DIVINA
LIBER QUINTUS.

*De tertia ac suprema contemplationis hierarchia, que Mystica
Theologia nuncupatur.*

PROLOGVS.

GENDVM nobis modò de tertia contemplationis hierarchia, quæ inter omnes, quæ ad Spiritus sancti dona pertinet, supremum locum obtinet, & de eius gradibus differendum. Nam quamvis quæ de DEO, de TRINITATE sanctissima contemplatio est (quam ad secundam hierarchiam spectare diximus) nobilissima sit, nec videatur, qui ad hujusmodi contemplationem evectus fuerit, sublimius aut altius ascendere posse; siquidem ultra DEI esentiam, aut TRINITATIS beatissimæ unitatem ac Personarum diversitatem nihil est, aut cogitari potest; vere tamen supra hanc quam de Trinitatem diximus contemplationem, excelsiorem alium contemplationis gradum omnino inventes, non quidem in substantia, aut in objecto altiore, sed in modo longe pleniorum & exactiorem. Duplex namque est, ut infra uberior explicabimus, DEV cognoscendi seu contemplandi modus: per positionem alter, alter vero per negationem; quem perfectiorem ac sublimiorem esse, ex D. Dionysii, D. Thoma, ac aliorum Patrum sententia, ut ibidem etiam dicemus, communis consensu judicatur: tum quia, quæ in hoc virz præsentis statu de DEO possumus cognoscere, pleniū per negationem, seu ablationem nobis innotescunt; tum etiam quia, quæ per ablationem, nem sive negationem perfectionum creatarum de DEO investigamus, magis sunt di mod. à sensibus ac imaginatione remota, quam illa quæ per positionem, seu affirmatiōnem de DEO cognoscimus, sive cognitione hac à creaturarum perfectionibus ad Creatoris attributa allurgat, sive in ipsis Creatoris attributa & perfectiones immediate contemplacionis oculos defigat.

Quis sit Portò hujus tertie hierarchie est ad DEI contemplationem medio intellectus, nobilior, aur sapientie dono per negationem allurgere, ac divinam ingredi caliginem, sive supernaturale? radium tenebrarum, ut S. Dionysius loquitur, qui divinam contemplationem te-nebras vocat, propter summam lucis incomprehensibilitatem; & similiter radiosam vocat, quia anima intuens eam, summè illustratur: quo circā in hac contemplatione. ne teste Dionysio, relinquenda sunt sensibilia cuncta, immo & intelligibilia, quæ sum-nost. Item DEO per positionem adscribi solent, ac ipsum DEV puro ac defæcato men-an, à Je-tis oculo contemplari oportet. Est quippe hic nobilissimus contemplationis gra-dus, & valde supernaturalis & mysticus; quia Spiritu sancto desuper radiante ex-eria cap. 3. litus animæ infunditur, DEO ipso mentem supernaturaliter tangente, illustrante, & 4. sue ac ungente: in qua contemplatione mens humana se habet quasi Angelico mo-theologo, veritatem conspiciens simplici apprehensione & intuitu. In hac quoque Deiformi contemplatione consistit mystica illa Theologia, quam descripsit magnus il-lerius 8. Ie Dionysius Areopagita, quæ ad DEV cognoscendit per omnium entium nega-schola rationem, & in qua per experimentalem atque ardenterimum DEI amoreni cognoscitur DEVs, idq; clavisima quadam caligine per immediatam & certissimam cum DEO unionem ecstaticam, ut infra latius dicemus. Quare ab hac hierarchia, contemplatio DEI pura sine ulla admixtione imaginationis, aut saltem ita modica, ut

vix per-

vix percipi possit, inchoatur, vnde meritò de hac verè possumus affirmare, quod Richardus libro 3. de contemplatione cap. 1. alio in proposito, & forsan non ita certè docuit, dicens: *Attende quām rectē designetur per Propitiatorium, quod erat quidem totum non deauratum, sed aureum totum, de auro solo mundo atque purissimo factum.* Il-
lud iubetur fieri de auro puro & mundo; tu doceris ex eo, in hac consideratione uti debere intellectus subtilis & puro. Quid hīc facit phantasmatum corporalium creatrix, moderatrix & reparatrix imaginatio? Recedat procul ab hoc negotio tot phantasiarum formatrix im-
aginatio, que tot corporalium formas quotidie novas creat, antiquas reparat, & per tam
multiplices variosq; modos pro arbitrio disponit & ordinat. Nihil hic profut, immo multū
obsunt suorum simulacrorum tam copiosa multitudo. Quid te improbum huic operi ingeris?
Quid te in huius contemplationis effectu cum tanta importunitate intrudis? Quid tu in
hac officina est quid tibi cum pura intelligentia? Nec sis operari in auro, nihil tibi in tali arti-
ficio. Nec sis purgare aurum, qui semper turbas intellectum purum. Aurum tuum mixtum
est scoria, immo auri tibi nulla omnino est copia. Faciendum est Propitiatorium nostrum de au-
ro mundissimo: non est tibi quod offeras, non est omnino quod agas ad tale & in tali negotio.
Haecen Richardus.

Quæ ut melius ab omnibus capiantur, notandum erit, non posse nos in hac vita DEVM perfectè contemplari, sed ut docuit Apostolus i. Corinth. 13, per speculum in enigma, videlicet per formas similitudinesque creatas, secundum quod per eas & in eis repræsentantur, telucetque DEVS. Interdum autem fit hoc per similitudines corporales, interdum per formas imaginarias sive intelligibles, phantasmatum non expertes, ut in duabus hierarchiis præcedentibus contingit; in quibus licet divini luminis radii illustrata mens ad supernorum contemplationem divinam sublimetur gratia, non tamen ita à similitudinibus corporalibus abstrahitur, ut secum non deferat phantasmatis cooperationem. Interdum vero sublimius purius atque divinus, ut sapienter adnotavit Dionysius Carthusianus in Opere de vita inclusus, cap. ult. per species & radios intellectuales, hoc est, per solam intellectualem illuminacionem, & spiritualis speciem, aut luminis infusionem; ut contingere solet personis perfectis, heroicis & divinis, qua sapientia in opinatis excessibus feruntur, seu potius rapiuntur in DEV M, qui frequenter benignissime sic subito & ex improviso prævenit mentes illarum, quod absque proprio conamine mirabiliter illustrantur & inflammantur a Spiritu sancto, tanque suavissime replentur & consolantur ab ipso, ut incassabilem DEI circasecharitatem pietatem, liberalitatem, ac dignitatem nequaquam mirari sufficiant; atque tam valde elevantur & afficiuntur in DEV M, ut præclaritate contemplationis, & præfervore dilectionis divinae, deficiant, & a sensibus alienentur, ac corpore infirmantur, undalg, gratia desuper influentis ferre vix queant; sicq; DEO suum in eos continuante influxum, a seipsis penitus disflant, atque in abysso lucis aeterna, in fonte divitiarum gloria infinita demerguntur ac absorbentur. & igne amoris divini quoddammodo consumuntur; sicq; dulcisime in DEO obdormiunt feliciterq; repauant & conquiscent, quoque hac gratia tanta tollatur, & fibi ipsi relinquuntur, atque ad solita exercititia remittantur. Tales tam electi a DEO dicere valent cum Prophetæ: Quia inflammatum est cor meum, & renes mei consummati sunt, & ego ad nihilum redactus sum, & nescivi. Itemque: Defecit caro mea & cor meum. DEI S cordu met, & pars mea DEV S in aeternum. Et rursus cum sanctissimo Ieremias: Factus est sermo Domini in corde meo quasi signis exactuans, claususq; in osibus meis, & defecit ferre non sustinens. Hac ille.

Sunt igitur hi, de quibus nuper Dionysius, qui tertiae hierarchie annumerantur, & in tertio celo, ad quod se raptum fuisse Apostolus ipse testatur, interdum resident; sed quia non omnes & que a Deo illuminantur, nec uno modo ad divina rapiuntur, non immergit in hac tertia hierarchia triplicem, sicut in aliis, perfectionis gradum assignabimus.

Primus erit illorum, qui sapientia dono mirabiliter affecti, puræ contemplationi insistunt; qui est primus Theologia mysticæ gradus. Puram autem eam contemplationem appello, quæ nulla vel latenter imperceptibili phantasmatum admixtione obscuratur. Quare ibi silentibus phantasmatibus, animus rebus exterioribus obdormire incipit, ac veluti consopitis sensibus, in quodam mentis excelsu DEVM puro intelligentia oculo contuetur.

Secundus vero gradus, ac praecedenti superior, quando lumine divino mente contemplativi clarius affulgente, violenta quoque charitatis ardore efficaciter praeponit, mens ipsa in dulcissimis, nobis vero ignotis & inaccessibilis caliginosis DEI claritatis contemplationem elevatur, ac in deliciosis sima illa caligine sub umbra dilecti indormit, & dulciter quiescit in pace in idipsum, translata à rerum tumultu ad gaudia interna ac California silentii: ubi expergefacta aliquando, intimis suspiriis ardentissimisque desideriis, tedium atque impatientissimis expectationibus ostendi sibi dilecti faciem, cum-

que ipso uniri, non secus ac cérvis ad fontes aquarum anhelans, desiderat.

In tertio vero & supremo omnium gradu mens pietate DEI immensa benignissime præventa, DEO ipso apicem affectivæ & verticem intellectivæ potentie immediate tangente, illuminante & inflammante tam validè, ut imbecillis creatura confessim & quasi instantaneè defluat & deficiat à leipsa, & super se mirabiliter rapiatur, ac suavissime proflus allicitur, intimeque & amorosè superbenignissimo Creatori velut sposo immediatè unitariæ conjugatur, prorsus ut in beatissimæ Trinitatis mutuo nexu, amore & osculo se mediæmveniat. In hac igitur unione mentis creatæ cum increata Veritate, felicitas hujus vitæ summa consistit, in eaque mysticam Theologiam verè positam esse S. Dionysius docuit, ut infra fuisse disleremus. Hæc autem tertia hierarchia Seraphica contemplatio ad viam unitivam supernaturel jure pertinet: est enim propria illarum mentium, quæ DEO opt. max. strictissimo amoris nexus copulantur.

Sed antequam ad hos contemplationis gradus accedamus, enucleandum prius erit, num in hac vita possit ulla contemplatio, quæ pura & sine phantasmatum incursione dicitur, inveniri.

C A P V T . I.

Posse dari puram contemplationem, eamq; sapientiæ in viris perfectis contingere, sine phantasmatum speculatione.

PHILOSOPHI Aristotelem fecuti, qui ³, de anima, textu 30. numquam sine phantasmate animam speculati, affirmat, communi consensu docent, in hac vita necessarium esse, operante intellectu circa aliquod objectum, simul operatiphantasiam circa illud, vel alterum simile, vel aliquo modo ab illud percipiens; sive moveatur ab intellectu, sive à suo obiecto. Et hoc est quod vulgo dicitur; intellectum non posse intelligere in hac vita sine conversione ad phantasmata: quasi velint operationem phantasie semper necessariò comitari debere operationem intellectus, saltem in hoc statu.

Hanc verò connexionem sive dependentiam à phantasmate non solum in intellectuibus circa naturalia objecta, sed etiam in quaenamque, etiam supernaturali, omnino esse necessariam, docuit aperte divus Thom. 1. part. quest. 48. art. 7. & cum eo ferè communis DD. lenencia; ac propterè ipse D. Thom. 1. part. quest. 94. art. 2. etiam docuit, quid primus homo in statu innocètiae eundem naturalem intelligendi modum habuit per conveisionem ad phantasmata: quam ita esse statui hujus vitæ annexam & connaturalem docuit 2. 2. quest. 173. art. 4. ut etiam in visionibus intellectuibus & supernaturalibus, que ex divina illustratione Propeheis contingere solebant, inveniatur.

Pro contraria verò sententia plurima sunt & aperta Parrum testimonia. D. August. tractat. 102. in Ioan. Cum verò, inquit, spiritus alius ceperit omnia dijudicare, ipse autem à nemine dijudicari, et transi in hac vita adhuc velut per speculum ex parte perficit, tamen non ullo corporis sensu, non ultra imaginaria cognitione que caput, aut fingit qualiumcumq; similitudines corporum. sed mentis certissima intelligentia DEVM intelligit non corpus esse sed spiritum.

Ei infra: *Quidquid enim tale spiritualibus de DEO cogitationibus ex corporum coniugidine occur-*

rit, negando atque respondo, tamquam importunus muscas, ab interioribus oculi abigunt. & sincerari eis lucis acquiescent; quatenus ac judice, huiusmodi imagines corporum suis interna affectibus inuenient, sed as omnino esse convincunt.

Idem quoque August. lib. 12. sup. Gen. ad litteras clarius docuit, ubi ex professo tria visionum genera distinguit, nempe corporalem, spiritualē, & intellectualem, per comparationem ad tres carlos; ita ut visioni corporali primum celum respondet; spirituali, quam ipse imaginariam vocat, secundum celum; intellectuali vero tertium celum. Intendit igitur Augustinus tunc illobi potissimum ostendere, namque illam D. Pauli ad tertium usque celum, intelligi debere, siquid est visionem intellectualem DEI: deinde mox in locis probat, hæc tria visionum genera distinguentes hoc, quid visio spiritualis (ut nate visionem corporalem praetermittat, de qua non est difficultas) vestitur circa corporales imagines, ut similitudinem intellectualem vero visio circa intelligentibiles objecta omnino ab imaginatione abstracta. Quæ ut clarius constent, aliquaque de Patris proferamus loca.

Quærit igitur cap. 3. illius libri de raptu dñi Pauli his verbis: *Aduic quare potest, utrumque imagines corporis fuerint (nempe ea, que in raptu vide Paulus) ad ea substantias que nullam corporis similitudinem gerit, sicut DEVS, sicut ipsa mens hominæ, vel intelligentia, vel ratio; sicut virtutes, prudenter, justitia, charitas, &c. quasi intelligentia atque cogitando enumeramus, discernimus, definitam, non ueritatem earum lineamenta vel colores, aut quoniam sonent, aut quid redoleant, aut quid in ore separant, aut quid contra tantibus de calore seu frigore, delineantur seu aperitare renuntiant; sed alia quadam visione, dia luce, dia serum evidenter, ea que longè ceteris præstantiore atque certiore.*

Et infra cap. 5. Si autem, inquit, spiritus erat, aut corporis imaginem prebut, aut sic visionem est, quemadmodum videtur sapientia sine ullius imaginibus corporum.

Deinde cap. 6. speciarum explicans triagenera visionum, ita inquit: *Ecce in hoc unoprecepto, colligitur. Diliges proximum tuum tamquam teipsum, tria visionum genera occurunt: unus per oculos, alterum per spiritum hominis (id est, imaginationem) quo proximus & absentia cogitatur; tertium, per con-*

tinuum

acclans, desideria
mensa beatitudinis
e potentie immensae
ab cellulorum statu
per se mirabiliter
superbenignus.
fortis ut in beatitudine
In hac gratia
vitam summae con-
sylis docet, et
contemplatio illarum mentium,
uicelaudum pietatis
ephantasmatum

tritum mentis, quo ipsa dilectio intellectu conficitur. In his tribus generibus illud primum manifestum est omnibus: in hoc enim videtur celum & terram, & omnia que in eis conficiuntur oculis nostris. Nec illud alterum, quo absentia corporalis cogitantur, insinuare difficile est; ipsum quippe celum & terram, & ea que in eis videre possumus, etiam in tenebris constituti cogitamus; ubi nihil videntes oculis corporeis, animo tamen corporales imagines intuemur. Tertium vero illud, quo dilectio intellectu conficitur, eas res continet, que non habent imagines similes, quae non sunt quod ipse.

Et intra cap. 12. Quando autem penitus avertitur atque abripitur animi intentio a sensibus corporis, tunc magis ecclasis dei solet, tunc omnino quaecumque sunt praesentia corpora, & patetius oculi non videntur, nec ullae voces prouersus audiuntur, totus animi contutus aut in corporum imaginibus est per spiritualem, aut in rebus incorporis, nulla corporis imaginatione figuratus, per intellectualem visionem.

Pecunia cap. 24. Hoc igitur, inquit, natura spiritualem, in qua non corpora sed corporum similitudines exprimuntur, inferiori generi visiones haberet, quam illud mentis atque intelligentia lumen, quo & ista inferiora disjudicantur, & ea cernuntur, que neque sunt corpora, neque ullae gerant formas similes corporum, veluti ipsa mens & omnis anima affectio bona. Quo enim alio modo ipse intellectus nisi intelligentia conficitur? Ita & charitas, gaudium, pax, longanimitas, & cetera hujusmodi. & ipse DEVS ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia.

Et infra eodem capite constituit discrimen inter istas tres visiones, in eo quod corporalis visio non potest esse sine spirituali; spiritualis potest esse sine corporali, indiget tamen intellectuali, ut disjudgetur; intellectualis autem potest esse sine spirituali & imaginaria.

Deinde cap. 26. Porro autem, si quemadmodum raptus est a sensibus corporis (& loquuntur de visione B. Ioannis, quam in Apocalypsi descripsit) ne esset in istis similitudinibus corporum que spiritu videntur, ita & ab ipsis rapiatur, ut in illam quasi regiem intellectualem vel intelligibilem subeat, & fine illa corporum similitudine perspicua veritas cernitur, nulli opinionum falsarum nebula offuscatur. Haec enim Augustinus. Ex quibus latius perpicue constat, visionem intellectualem ex mente Augustini propriè & vele in eo confitetur, ut pura & nuda veritas sine ullo phantasmatum velamine intelligatur.

Divus Thomas in Epist. Pauli 2. Cor. 12. Let. 1. explesse consernat D. Augustini sententiae: constituit enim triplex visionum genus per comparationem ad tres celos. Est autem, inq. ut ibi, triplex visio: scilicet corporalis, per quam videmus & cognoscamus corporea; & imaginaria, qua videmus similitudines corporum; & intellectu, qua cognoscimus naturas rerum in seipsis: nam propriè objectum intellectus est, quod quid est. Et infra: Sed si aliquis videret ipsa intelligibilia & naturas ipsorum, non per sensibilitatem, nec perphantasmata, sic esset raptus usque ad tertium celum. Hac ille. Ex quibus liquido colligitur ex mente D. Thomae, visionis intellectuialis proprium esse intuerti naturas rerum nudas ac in seipsis.

Quod autem ad visionem intellectualem spectat, veritates sine ullis velaminibus purè contemplari, communis etiam est Patrum sententia. D. Bonaventura s. Itiner. aeternitatis, distinct. 4. sic

habet: Secundo modo sit hec revelatio aeternorum, sive visio intellectualis, ut dicit Richardus, quando spiritus humanus per internam inspirationem suavitate tactus, nullis mediatis rebus visibilibus ad celestium cogitationem erigitur, sicut vidit Propheta, qui vidit in spiritu. Et Haymo super Apocal. concordat, ubi dicit: Intellectualis visio sive revelatio sit quandoque non per corporales res, nec per similes, sed ipsa veritas immediatè manifestatur videntibus, quod proprium electorum est. Vnde Salvator Petrus dixit: Caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in celo est, per intromissionem inspirationem. Alii Palmaisti: Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. Hec occulta revelatio aeternorum videtur innui per hoc quod dictum est Moysi, quando in interioribus deserti dictum est sibi: Dices filius Israhel, Qui es, misericordia tua. Hic apparuit, quid haec revelatio sit intellectualis viventibus, quia filius Israhel; & in interioribus mentis, quia interiora deserti ingredientibus.

Ecce infra. Sed sciendum est, quod ista revelatio intellectualis aeternorum non sit nisi intelligentibus & interiora ingredientibus, ubi omne velum removetur ab eo. Nam revelatio dicitur quasi vel remotione ab oculi intellectuibus; quoniam remotionem petivit David dicens: Revela oculos noscos, & considerabo mirabilia de Lege tua. De hoc velamine dicit Apostolus: Usque in hodiernum diem velamen veteris Testamenti manet non revelatum, quod in Christo evanescatur. Nos autem revelata facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur a claritate in claritatem, tamquam a Domini spiritu. Hac ille.

Nec solummodo in visione intellectuali animam sine phantasmatum ac similitudinum corporearum involucris, sed etiam in aliissima contemplatione hoc ipsum contingere, Patrum & plororum gravissimorum virorum communis consensio est. S. Bernardus Serm. 52. in Cantico, fol. 139r. animam ad divinam contemplationem non tam per similitudines a rebus sensibilibus mendicas, quam a DEO ipso immensis seu infusis ad modum Angelicæ conditionis sublevat, sequentibus verbis docet: Sed moriar, inquit, anima mea a morte etiam, si dici potest, Angelorum, ut presentium memoria excedens, rerum se inferiorum corporumque non modo cupiditatibus, sed & similitudinibus exusat, sitque pura cum eius conversatio, cum quibus est paratus similitudo. Tali, ut opinor, excessus aut tantum, aut maxime contemplatio dicitur. Rerum enim cupiditatibus vivendo non teneri, humana virtutis est; corporum vero similitudinibus speculando non involvi, Angelica puritatis est: utrumque tamen divini munera est, utrumque excedere utrumque te ipsum transcendere est; sed longe unum, alterum non longe. Beatus qui dicere potest, Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine.

Idem Bernardus Serm. 55. in Cantico, explicans illa proxime adducta verba, Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine; Non enim, inquit, i. suis contentus exire, nisi longe se saceret, ut possit quiescere. Et infra: Translatis carnis obiectamenta, ut minime jam obedias concupiscentias ejus; nec tenearis illecebri. Persecuti & superasti te, sed nondum elongasti, nisi & irruenter, undiquephantasmata corporalium similitudinum transvolare mentis puritate prævaleas. Hæc Bernardus.

Huic etiam sententia subscrbit Hugo de S. Victore, lib. 2. de anima cap. 20. Redeat, inquit, ad se mens rationalis, & colligat se in se, ut sine imaginibus corporis, seipsum & omnipotentem DEI invisibilis

Videtur natum considerare valeat; terrenarumphantasmata imaginum, & quidquid terrenum cognitio eius occurrit, respiciat: deinde super semetipsam surgat, & seipsum deferat, atque quodammodo in oblivionem suam veniat, & se in contemplatione sui Creatoris humiliter subieciet.

Sed & multò clarius in eodem cap. pura contemplationis, que sine phantasmatum occurrence contingit, proprietates effectusq; explicat, dicens: Cum enim caperit mens per puram intelligentiam semetipsam excedere, & illam in corpore luci claritatem tota intrare, & inhae qua intrinsecus videt quemdam intimam suavitatis saporem trahere, & ex eo intelligentiam suam condire, & in sapientiam vertere; in tantum in hoc mentis excessa pax illa, qua experietur omnem sensum, invenitur aqua obtinetur, ut sit silentium in celo quasi hora dimidia, ita ut contemplans animus nullatenus alterantur cogitationum tumultuatione turbetur, nihil inveniens quod vel per desiderium patet, vel per fastidium arguit, vel per odium accusat; sed intra contemplationem tranquillitatem totus colligitur, intronmittatur in quemdam effectum, multum insuffatur introsus ad nescio quam dulcedinem, que si semper sic sentiretur, profecta magna felicitas esset. Nihil sensibilis, nihil illic agit in motu; sed omnis interior via anime propria interius videtur officio. Purior autem anime pars in illud intime quieti secessum & somme tranquillitatem arcuon felicis iunctudine introducitur. Vivus quidem sermo est DEI, & efficax, & penetratior omni gladio anticipi, & pertingens usque ad divisionem anima & spiritus.

Et ideo nihil in creaturis hæc divisione mirabiliter cernitur: ubi id quod essentialiter unum est arce individuum, in seipsum scinditur, & quod simplex in se & sine partibus constat, quasi quadam partitione dividitur. Neque enim in homine una alia essentia est eius spiritus, atque alia esse eius anima, sed prouersa una eadem simplex natura substantia: non enim in hoc genuino vocabulo gemina substantia intelligitur, sed cum ad distinctionem ponitur gemina via eiusdem essentia, una superior per spiritum, altera inferior per animam designatur. In hac igitur divisione anima, & quod animale est, in immorante; spiritus autem, & quod spirituale est, ad summa evolut. Ab infinito dividitur, ut ad summam sublevetur; ab anima scinditur, ut Dominum unitur. Quoniam qui adharet DEO, unus spiritus est cum illo. Felix divisione, & mirabilis separatio, ubi quod corpulentum & facientum est, deorsum reminet, quod spirituale & subtile est, usque ad speculationem divina gloria sublimans, & in eandem imaginem transformatur. Pars inferior componitur ad summam pacem & tranquillitatem, pars autem superior ad gloriam & beatitudinem. Hactenus Hugo.

Vid. summa Theolog. distinct. 4. art. 2. & 4. Dionysius Carthusianus variis in locis, in Opulcul. de vita inclusorum, cap. ult. ut supra cap. 1. hujus tercia Hierachia Philippi part. 2. & in 1. Sentent. dist. 2. ubi tractans de aitissima DEI contemplatione & cognitione, inquit in hac verba: Mens ad hoc, ut DEVUM contempletur, eget purgari quod intellectum & affectum. Ideo paulo post. ibidit, per justitiam fidei, id est, per fidem que facit iustitiam in opere, & fidem per le purgari intellectum, justitia autem affectum. Virtusque deum purgationis triplex est riam mysticum, namque purgatus est, cum abstrahatur a sensibilius speciebus; purgator, dum

mundatur a phantasmatu imaginib; purgationis; Tract. 3. cum a Physico aut Philosophico rationibus. Gradus dif. 3. clus dum mundatur a culpa, purgator est dum exal- 3. purgationis effectus sunt isti: purgatus affectus 3. purgator, & seipsum deferat, atque quodammodo in obliuionem suam veniat, & se in contemplatione sui Creatoris humiliter subieciet.

Sed & multò clarius in eodem cap. pura contemplationis, que sine phantasmatum occurrence contingit, proprietates effectus explicat, dicens: Cum enim caperit mens per puram intelligentiam semetipsam excedere, & illam in corpore luci claritatem tota intrare, & inhae qua intrinsecus videt quemdam intimam suavitatis saporem trahere, & ex eo intelligentiam suam condire, & in sapientiam vertere; in tantum in hoc mentis excessa pax illa, qua experietur omnem sensum, invenitur aqua obtinetur, ut sit silentium in celo quasi hora dimidia, ita ut contemplans animus nullatenus alterantur cogitationum tumultuatione turbetur, nihil inveniens quod vel per desiderium patet, vel per fastidium arguit, vel per odium accusat; sed intra contemplationem tranquillitatem totus colligitur, intronmittatur in quemdam effectum, multum insuffatur introsus ad nescio quam dulcedinem, que si semper sic sentiretur, profecta magna felicitas esset. Nihil sensibilis, nihil illic agit in motu; sed omnis interior via anime propria interius videtur officio. Purior autem anime pars in illud intime quieti secessum & somme tranquillitatem arcuon felicis iunctudine introducitur. Vivus quidem sermo est DEI, & efficax, & penetratior omni gladio anticipi, & pertingens usque ad divisionem anima & spiritus.

Et ideo nihil in creaturis hæc divisione mirabiliter cernitur: ubi id quod essentialiter unum est arce individuum, in seipsum scinditur, & quod simplex in se & sine partibus constat, quasi quadam partitione dividitur. Neque enim in homine una alia essentia est eius spiritus, atque alia esse eius anima, sed prouersa una eadem simplex natura substantia: non enim in hoc genuino vocabulo gemina substantia intelligitur, sed cum ad distinctionem ponitur gemina via eiusdem essentia, una superior per spiritum, altera inferior per animam designatur. In hac igitur divisione anima, & quod animale est, in immorante; spiritus autem, & quod spirituale est, ad summa evolut. Ab infinito dividitur, ut ad summam sublevetur; ab anima scinditur, ut Dominum unitur. Quoniam qui adharet DEO, unus spiritus est cum illo. Felix divisione, & mirabilis separatio, ubi quod corpulentum & facientum est, deorsum reminet, quod spirituale & subtile est, usque ad speculationem divina gloria sublimans, & in eandem imaginem transformatur. Pars inferior componitur ad summam pacem & tranquillitatem, pars autem superior ad gloriam & beatitudinem. Hactenus Hugo.

Quod si dixeris, quod separata habet aliud medium effendi, & operandi, & iam presupponit in te quod restat probandum. Amplius: In ipsa separatione & intelligenti specie eius sufficienter relata natura obiecti etiam parisi & illimitatus, quoniam si per speciem illam purius cernitur: ergo per speciem illam purius cernitur in te, qui interdum omnino abstrahuntur a corpore. Verum, quoniam Thomas quandoque propter nobis allegat B. Dionysius verbis, purissime illud: Non est enim sensibile alter nobis in ere radium divinum, nisi cum sensibilius cum tunc regumentu sensibilium formarum, purum, quod supra expositionem est acque solutum; quia intelligentem est, quantum ad primam intellectus informationem, sicut & illud Philosophi. Intelligentem oportetphantasmata speculari: nam tamen ex dictu in Theologia mystica ostendendum est, tamen de mente Dionysii non suffit, sicut hoc supra ostensum est ex libro eius in libro. Alioquinque primo Myst. Theol. cap. 1.

TERTIÆ HIEKARCHIAE

GRADVS PRIMVS.

CAPVT II.

Parum contemplationem absque ulla imaginationis cooperazione, infusa à DEO speciebus, sapissime viris perfectis contingere.

Ta circamysticas visiones fortis attentione & sensus derelinque, & intellectuales operationes, & omnia sensibilitas & intelligibilitas, & omnia existentia: eo enim tui ipsius & omnium irretentibili & absoluto excessa ad superstantiam caliginis radium cuncta aferens, & ab omnibus absolutus, mundi & puræ sursum ager.

Quid fortius, quid sententious dicere potuit Sanc-
tus ille? Certè quiphantasmata speculatur, non de-
serit, nec transcedit pure ac penitus omnem sensum
& sensibilitatem universa: nec tam in ista mystica con-
templatione sufficit iste relinquere, nisi & intelligi-
bilia omnia deserantur, & cuncta creatura, operatio-
nesq; propriæ, & ipse qui contemplatur, nec seipsum intueatur. Quid in ista contemplatione conferunt
phantasmata, quando iam apex mentis soli increata
luci intentus est, & unitus per theoriam alamina, per
sapientiam & rationem, per impressiones desiderii?

Borsia eodem dixit cap. Omnum causa soli in-
circumvelatæ & vere appetit transcendentibus omnibus
immunda & materialia, & omnes animos supercelles-
tes. Audi quod ait, incircumvelatæ, id est, sine
sensibilium formarum velamine? Et si portet in han-
tu intuitione & Angelicis purissimæ mentes transcen-
dere, quomodo non magis vix & materialia ista
phantasmata? Adhuc autem, si sine phantasmatu
nequit mens humana quidquam cognoscere, quomodo
vera sunt qua de analogia ac purementia contem-
platione, & superna illustratione Sancti locutisunt &
scriperunt? Cur beatissima David ceteris preferunt
Prophetis qui imaginavas visiones fortissimæ, cum
ipse analogie & pure immaterialiter sine phanta-
smatum velamento divina prævidit mysteria, & sa-
cra cognovis absconditæ. Incerta, inquies, & oc-
cultæ sapientie tua manifestasti mihi.

Adverte & perspicere, quod secundo Regum libro
loquitur de scipo Spiritus Domini locutus est per me,
& sermo eius per linguam meam: sicut lux aurora
orienti sole, manè absque rubore rutilat, & sicut
pluvias germinat herba a terra. At vero dicunt illi,
quod mens humana non illuminatur immediate à
mente Angelica luce immateriali, sed luce illa unita
phantasmata, & prout relucet in illo, à mente hu-
mana conficitur. Et nō mens humana simplex,
immaterialis, deformis capacior est directe & im-
mediatè illuminationis ac lucis Angelica quam ma-
teriale phantasmas? Hac Dionyssius.

Afflentum hinc sententia non contempnendi
Philosophi. Philosophus ipse, in primis lib. 2. de
anima cap. 14. & lib. 3. text. 30. Thianensis ad
textum 39. Toletus quest. 21. Gregorius de
Valentia 1. Tom. suorum Comment. disput. 6.
quest. 1. punico 3. & quoniam plures alii, qui non
tantum in contemplatione supernaturali & divi-
na, sed etiam in contemplatione naturali rerum
abstractarum cuiuslibet Sapientis sine phantas-
matum speculazione contingere posse hujusmodi in-
tellectionem docuerunt. Constat igitur ex su-
perioribus, viros perfectos & heroicos aliquan-
do ita à DEO opt. max. ad divina eveni, ut
omnes corporearum similitudinum imagines
umbrasque transcendent (quod ipsum plenius
sequenti Capite confirmabimus) vel saltem
quodira subtiles & spirituales sint ista simili-
tudines intentionales & corporeæ, ut vix ad-
verti aut percipi possint, ut significare vi-
detur S. Doctor Angelicus 2. 2. quest. 174
art. 2. ad 4.

QVMVIS, si secundum communem natu-
ræ ordinem loquuntur, intellectus noster
sine imaginationis cooperatione intelligere non
valeat, ed quod pro hoc statu intellectus noster
in cognoscendo naturaliter pendeat à phantas-
matione, tamquam ab excitante, vel
tamquam à potentia necessariò concomitante
operationem intellectus pro hoc statu: (& hoc
est quod Aristoteles & D. Thomas, ut suprà
Cap. præcedenti, docuerunt:) tamen si sermo
fi de animalibus illis perfectissimis, qua aliquando
divina dignatione ad supernaturalem & pla-
nè Angelicam contemplationem à DEO suble-
vantur, tunc non est dubium, eas ita abstrahit à
corporeo omni similitudine, ut sine illa phan-
tasmarum admiratione, vel saltem impercep-
tibili, pure & nodè superna ac divina con-
templationi possint, ut ex Patribus præcedenti Cap. ci-
tatis non obscurè colligitur.

Portò ut hæc clatio a fiant illud in primis ani-
madvertendum erit, in nostra anima, sive in no-
stra mente, hoc est superiori rei pars (ut ex D.
Thomæ doctrina colligitur q. 12. de verit. art.
12. in corp. & 2. 2. quest. 174 art 2.) duas ve-
luti facies esse, aut ut in oicam, januas: alteram,
qua respicit ac contemplatur æternam; alteram,
qua temporalia speculator, deque nis judicat ac
discernit. Hæc facies, qua temporalibus in-
tendit, à rebus sensibilibus similitudines mendicat,
quibus juvatur, ut ad contemplationem
spiritualium & incorporearum rerum affliger.
Prima vero facies, que nobilior ac sublimior est,
pro conditione status vitæ praeferrit, quia immo-
ta corpori est, penderit eam à corporis coopera-
tione, nempe ab imaginatione: quia opus est
illam inclinari ac veluti incurvari ad speculanda
phantasmata ab imaginatione subministrata, ita
ut nec DEUM, nec intelligibilia alia, quantumvis
à materia abstrahantur, sine imaginationis o-
peratione queat intelligere. hoc tamen intra na-
ture limites semper fieri contingit. At DEUS
aliquo tempore portat illam quæ versus Orientem,
id est, æternitatem respicit, le solo dignatur a-
perire, ac ad animam clavis sensum janvis le-
cretius introire. Obieratis ostium ingressus est
ad discipulos; sic quoque ad animam dilectam
sponam ingreditur, ac dulcissim cum ea millet
colloquia, quorum non vult partem illam infe-
riorem, quæ est veluti superioris ancilla, parti-
cipem fieri. Tunc vero anima omnino in-
dependenter à corpore, Angelico more o-
peratur.

Opera pretium igitur est, modum istum in-
telligendi sine illa imaginationis cooperatione,
qui difficultas apparer, luculentius explicare. Pot-
est autem hæc pura intellectus operatio dupli-
citer contingere. Primum, Si DEUS immixtus pro Elucida-
illo tempore species intelligibiles infusa, quas tur am-
DEUM

Elucida. DEUM aliquid infundere, docuit aperte D. tur am Bernardus Ser. n. 52. in Cantica, adductus à no- plus huc bis Cap. precedenti. d. inquit: Sitq; pura cum duplex eius (Icclies Angelis) conversatio, cum quibus est intellectus puritatis similitudo. Et infra: Corporu vero similitudo pura o litudinibus speculando non involvi. Angelicæ puritas est, utrumque tamen divini munera est. Hæc ille.

Quibus clarissimè ostendit¹, animam DEI munere Angelorum puritatem in contemplando subiude maturari, q; orum est per species à DEO infusas divina maturari & rimir. Idem expresse tenet D. Thomas De verit. quæst. 13. art. 2. ad 9. & 2. 2. quæst. 173. art. 3. ubi docet, prophetam revelationem aliquando fieri per solam lu- minis supernaturalis influentiam, aliquando per species de novo à DEO imprebias, vel imaginati- as, vel intelligibles. Divina siquidem virtus im- mediaτ ut beneb; ibi noravit Cajeranus) im- pmit quandoque in animis species intelligibles, ut patet, quando Apostolis scientiam supernatu- ralem inf. dit.

Hoc veò fieri ministerio Angelorum, docet idem Bernadus Serm. 41. in Cantica, d. in in- quæ: Aarum divinitatis est fulgor, aurum sapientia que de sarcum est. Hoc auro fulgentia quedam quasi veritatis signaculū respondente se figuratores hi, quibus id ministerium est, superni auri scis, atque inter- nus anima auribus injurios. Quod ego non puto esse aliud, quam tunc spirituales quasdam similitudines, & in ipsis purissima divina sapientia sensa a- ranya contemplanti conspectibus importare, ut videat sat tempore spectulum & in enigma, quod nondum facie ad faciem valet ullatenus intueri. Divina sunt, & nisi experiri pro�is incognita que effamus, quomodo videlicet in hoc mortali corpore, sicut adhuc habent statum, & nequam populat a perpicui sub- stantiam lumen, jam tamen interim pars interdum contemplatio veritatis partes suas agere intra nos vel ex parte præsumit, ita ut tunc at usurpare etiam alicui nostrum, cui hoc datum desper fuit. illud Apostoli: Num cognoscere ex parte. Item: Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus.

Idem docet Dionysius Carthusianus de vita in- clusa, ubi loquens de contemplatione perfecta, cap. 19. inquit: Interdum autem sit hoc per similitudines corporales, interdum per formas imaginaria, interdum vero sit hoc sublimius, purius, atque divinus per species & radios intellectus, hoc est, per solam intellectualem illuminationem, & spiritualis species aut lumen infusionem. Sicq; contingere solet personis perfectis, heroicis ac divinis, qui sepe impunitu excessibus feruntur, seu potius rapuntur in DEUM. Hæc ille.

Nec prædictis obstat, si aliquis dicat, intellectum hominis in statu via non esse capace lumen spiritualis & à DEO infusi, seu aliquius il- lustrationis Angelicæ, nisi lumen illud intellectua- le primò conjungatur & quasi imbibatur ac incorporeumphantasmati, & per illud represen- tur intellectus. Primo, Quia, ut benè scribit Dionysius Cartusianus in Commentario Celestis hi- erarchia art. 5. quæst. 6. Siphonasma, quod est corporalis similitudo, capax est hujusmodi lumen spiritualis & illustrationis Angelicæ, cui non potius, in modo & immediatus ac purus, mens humana qua est elevata supra tempus acque continuum, & intel- ligentia obumbrata, in tantum ut secundum Philo- sophum intellectus si immixtus, separatus, nulliquid habens communum, & actu ens? Vnde & ipse S. Doctor

in Summa contra Gentes satetur & probat, quid a- nimara tonalis, in quantum intellectuatu, etiam in corpore adhuc existens, est per se subsistens.

Præterea, cùm inter suscepitrum & suscepibile seu sūcēptum, teste Philosopho, oporteat esse propor- tionem, preparationem & convenientiam, nonne in- tellectu humanu multispiciter decoratus, Deiformiter simplificatus, a radio contemplationi perfusus ac splendens, magis proportionatum, preparatum & dignificatus est, ad suscependum immediate & par- fe influentiam & irradiationem lumine, & illuminati- onem mentis Angelicæ, quam phantasmatum? Debie- atibi plenius scriptum, & quid obsecro posse, tenet & disolvit. Hæc ille.

Quibus addi potest D. Thom. de verit. q. 13. art. 2. ad 9. expresse assertum, species ineli- gibilis à DEO infusa sine ullo phantasmatum, aut imaginatio confundit agit enim ibi deca- pliū raptu: quorum unus est, quo mens rapitur, id est, alienatur & omnino absit abire a sensibus externis ad imaginariam visionem; alter, quo abstrahitur & rapitur a sensu & imaginatio simul ad intellectualem visionem. Et hoc, inquit D. Thomas, dupliciter: uno modo secun- dum quod intellectus intelligi DEU. I per ali- quas intelligibiles immisiones, quod est proprium Angelorum; & sic fuit ecclasiæ Adæ, in diebus Genesis 2. in Glasse, quod ecclasiæ recte intelligitur ad hoc immissa, ut mens Adæ parsceps Angelicæ curia, & intrans in Sanctuarium DEI, novissime intelligeretur.

Alio modo, secundum quod intellectus videt DEUM per essentiam, &c. hæc D. Thomas. Vi- bi aperit doce, Adamum more Angelorum sine ulla imaginacionis cooperacione per species ineli- gibilis à DEO infusa DEUM per se esse con- templatum. Secundo etiam modo coningue potest hæc omnimoda à phantasmatis remo- tio, si DEUS tantum infusa supernaturale la- men, quo species intelligibiles in memoria pre- existentes, ita illustrentur & disponantur, ut ram venitatem sine phantasmatum cooperatione repreäsentent.

In super nec à ratione dissentaneum videatur, purissimam hanc contemplationem, omnino corporearum similitudinum expertem, heroicis virtutis à DEO imperiti. Primo, Quia videat admodum congruens, ut quorum conversatio in celis est, more etiam cælestium spirituum, hoc est, sine ulla corporeis imaginis admixione, di- vina contemplatur. Secundo, Quia D. Dio- nyphus semper inculcat deferenda esse omnia sen- sibilitas & intelligibilia, & ignorare fine illa imagine affurgendum ad DEI cognitionem. Erat, ut intra dicemus, non solum imaginatio, sed & ratio ali- quando in contemplatione absurbe omnino. Terzi, Quia si pessimum contigit, ut experientia nosne quoque docet, quod divinorum pars con- templationi mente intenta, imaginatio in variis ac peregrina, imo aliquando omnino distrahit: quod etiam aperte docet Gregorius in 10. Moral. cap. 8. explicans illa verba lob cap. 1. Si subverterit omnia, vel in unum coarctaverit, qui contradicit ei? Sapient inquit, contingit, ut si famus jam mentem spiritus eleverit, sed tamen dampno impunis, caro tentationibus impugnet: cum j. ad contemplandam celestia animus ducitus, objectu actionis illu- te imaginibus reverberatur, nam caro repente hanc stimulis sauciat, quem extra carnem contemplatio sancta rapiebat. Calumna frustal & infernus co- artatur, cum unam candemq; mentem & sublevet.

contemplat-
na obser-
vare &
suscipi-
re. De ce-
bris piso de-
gistrare, can-
derat erat
via portat-
punctat &
operatio-
nes, quas
vant, und
peration

Deinde

sperare d
movendo
contem-
via piori
cognoscere
et. Et id
dicitur non
ram dor
per rora
& plani
montium
cap. 1. 1.
D. The
Qui
comes
basci
prope
gare a
ab eter-
nis. Et
que su-
bitis di-
ficiens
manu
Hæc
Se
doni
fine p
plan
vici
& in
modo
men
cien
& b

tel
pri
pa
ad
ha
in
in
m
g
e

n
te
pri
pa
ad
ha
in
in
m
g
e

Para-
co-
templa-
tio que
dicatur

contemplationis illuminat. & importunitas tentatio-
nis obscurat; ut videat intendendo quod appetat,
& succubendo in cogitatione toleret quod erube-
rat. De calo quippe lux oritur, infernas autem tene-
bris posadetur. In uiam ergo calum infernusque redi-
gitur, cum mens que jam lucem patria superna confi-
derat, etiam de carni bello tenebras occultaretatio-
ni portat. Hacenus Gregorius. Quid igitur tunc
preat partis superiori divina intuitu phantasmata
operatio, quia neque excitat illam, nec similitudines,
quas representat, conducunt aliquid vel ju-
vant, imò omnino impudentis partis superioris o-
perationem?

Deinde D. Thomas in 3. dist. 34. quest. 1. art. 4.
aperit docet, etiam in statu vita praefatis esse res-
movenda omnia phantasmata ad perfectam DEI
contemplationem asequendam. In statu, inquit,
via spiritualia. & praeceps DEV M. magia videmus
cognoscendo quid non est, quam apprehendendo quid
est. Et ideo quantum ad statum via ponitur corda muta-
tia non solum a passionem illecebri, quemamdu-
tiam donum intellectus non facit, sed præsupponitur
per vitam activam perfectam. sed etiam ab erroribus
& phantasmatis & spiritualibus formis, a quibus o-
mnibus docet abscedere Dionysius lib. de myst. Theolog.
cap. 1. tendentes in divinam contemplationem. Hac
D. Thomas.

Quibus manifestè docet ex mente Dionysii, ad
contemplationis puritatem sine phantasmatum
baculo esse confundendum. Deinde afferit, esse
proprium effectum doni intellectus, nudare &
purge animam non tam à vitiis & illecebris, quam
ab erroribus, phantasmatibus, & spiritualibus for-
mis. Et in eadem quest. art. 2. sic scribit: In his autem
qua super rationem sunt, perfecta Fides, que est inspe-
ctio divinarum in speculo & in enigma. Quid autem
spiritualia quasi nuda veritas capiantur, supra hu-
manum est modum, & hoc facit donum intellectus.
Hecile.

Senit ergo D. Thomas, etiam in via lumine
doni intellectus postea nudam veritatem, hoc est,
sine phantasmatum velamine, intelligi & contem-
plari. Idem etiam clare docet dist. 35. quest. 2. art. 2
ubi ita scribit: Unde fides qua spiritualia in speculo
& in enigma quasi involuta teneret, humano
modo nentem perficit: sed si supernaturali lumine
mens instanti eleverit, ut ad ipsa spiritualia affi-
cienda introducatur, hoc supra humanum medium est,
& hoc facit intellectus noster.

Et infra quest. 2. sic inquit: In statu ergo via in-
tellectus ingreditur ad spiritualia, maxime ad divina,
primo modo (id est, ex via remotionis) & post
paucis. Et ad hoc pervertit Moyses, quid dicitur intrasse
ad caliginem in qua Deus erat: Exod. 19. Et propter
hoc etiam quantum ad statum viae, munditia ponatur
in sexi a beatitudine, que pertinet ad depuratum
intellectus ab omnibus corporalibus. Hac ex D. Tho-
mas mea colligimus, ut Lectori innocentia, An-
gelicum hunc Doctorem saltem plurimi in locis
contemplationem puram & phantasmatis o-
mnino expertem senio approbassim.

CAPUT III.

In quo pura DEI contemplatio confitatur,
plenius declaratur.

Para cō-
temp-
la-
tio que
dicatur?

PURAM contemplationem appello eam, in qua
mens, cum fuerit à vitiis expurgata, à p. filio-
nibus defacata, in charitate sincera itabilita,
instar splendidissimis fulgida & adornata, à Spi-
Thom, à Iesu Oper, Tom. II.

ritu sancto per intellectus donum divinitus illu-
strata, ad nudam aut quasi nudam intelligibilem
veritatem contemplandam sublimata. Et hac
est ultima operatio domini intellectus, in qua, ut
scribit sanctus Thomas in 3. dist. 35. q. 2. art. 2. q. 2.
& 2. 2. quest. 8. art. 8. per viam remotionis ince-
dens, DEUM in hac vita perfectiori modo cog- Philipp.
noscit, quam si per affirmationem, aut positionem à SS. tri-
intuatur. Hac igitur inspiratione intelligentia nit. part.
desuper illustrata super se elevatur ad D E U M 2. Theol.
conspicendum, in omni perfectione, sanctitate & myst. tra-
gloria infinitum a qua immensum, & proinde o-
mnini prolus menti humanae & Angelicae ac beatæ disc. 2.
incomprehensibilem, infinitè trancendentem & art. 2. &
superantem omnem mentis creatæ capacitem; Balchaf.
& ita unitur & intenta est DEO tamquam prot- à S. Ca-
sus ignoro, quantum ad id quod est & hac ratione thar. lib.
cognolcit, quod universa quia DEO adscribuntur supradict. 8.
anobis, convenienter ei per modum infinitè emi-
nitioriem & perfectioriem, quam nos capere & reflex. &
intelligere in hac vita valentur.

Ex hoc D. Dionysius multis in locis vocat in-
gredi divinam caliginem, id est, super dulcissimam
in se, sed nobis ignoram & incomprehensibilem
DEI claritatem, plenitudinem, regionem, & lucis
& veritatis ac sapientie ejus profusa opulentiam, &
fieri in ignorantia DEI, & per invisibilitatem &
incomprehensibilitatem ipsum videre atque co-
gnoscere, hoc est, inelligere ipsum omnino invi-
sibilis & incomprehensibilem esse. Velut si quis
(ut exemplo Dionysii Carthusiani de laude vite
solitariae cap. 36. interdum nra) stans in horto to-
tius Oceanus, hoc est ei Oceanum ipsum videre, nescire
se non posse illud rotum visu attingere, metiri, suare.
Et velut si qui in ipsum solu lucem, in ipso sole for-
maliter existentem, sumum desigat obturum, hoc est, ei
lucem illam conficiere, cernere se non posse eam in sua
virtute & puritate, oculi irreverberatu conficie. At
sic igitur contemplans Dominum DEV M nostrum,
si interiorum mentis oculum sigamus in ipsum cum o-
mnin humilitate, reverentia & amore, abique audaci
& curioso scrutinio, & intueamur quid ipse est esse
purum simplicissimum, incircumspectum, bonitas in-
finita, veritas increata, unitas summa, superbeatissi-
ma vita, sapientia prorsus immensa, virtus omnipot-
ens, superlitterima a quoque voluntas pulchritudo se-
parata & intermixta, dulcedo illimitata, sive de
cetero perfectionibus ejus. In horum contemplatione
inflammatur cor nostrum, & divini amoris ardore to-
tality succendatur, siveque DEO profundius amatur,
ac abdicitur tamquam ignota pariter & obscuro seruen-
tissime infigatur. Hac Carthusianus.

Pot. o pura contemplatio tum contingit pri-
mo, cum mens dono intellectus illustrata, in in-
tellicibiliis formis & speciebus à phantasmati-
bus deportatis simplici & pura intelligentia DE-
UM intueretur. Quid vero sit pura & simplex in-
telligentia, optimè docet lib. 1. de cont. cap. 1. in-
quiens: Simplex intelligentia rite dicitur, quando
ab alijs rationis discursu contemplatur; pura vero &
quando sine imaginatione intervenerit, sive omnino
excludatur imaginationis operatio, sive ita sit exigua
& imperceptibilia, ut serè dicposit non esse imagi-
num intervenerit. Unde divus Bonaventura 3. tri-
ner. dist. 4. art. 4. dixi: Contemplator es, si in te est u-
niformis fixio intelligentia pura, & ab omnibus omni-
no denudata, & conformis affectio volitiva potentia
per omnia, in nullo impedita, in uno fontali principio
celestium gaudiorum, quod est DEV Striatus & unus.
Hac ille.

Quibus subscrifit Bernardus super Cant. serm.
53. Translatis, inquit, carni obiectamenta, per-
fec-

fecisti & superasti te sed nondum elongasti, nisi & irruerint undique phantasmata corporearum similitudinum transvolare mentis puritate pravdeas. Quare contemplatio a Mysticis simplex veritatem intuitus appellatur; quia in simplici & pura intelligentia gentia eam consistere docent, quam ipsi simplicem mentis oculum appellant, quia nullus est commixta corporum imaginibus; aliquando vero silentium spirituale, quia eaphantasmata silent: in d & a- liquando omnis notitia, que de DEO est in particuliari, abforbetur, tanquam remanet quae- dam notitia DEI generalis & confusa.

Interdum autem sit hæc contemplatio sublimior, purior a qua divinior, per species à DEO immisstas, & radios intellectuales ab intellectus dono promanantes; & tunc perfectione est contemplatio, quia non solum sit per intellectuales illuminationem, sed etiam per spiritualis species infusionem, ut super iovi Capite plenus adoravimus immutit astrem DEUS non raro etiam in hoc primo gradu mentibus defascatis similes imagines & intelligibles species, in quibus divina arca & sublimius speculari licet. Hujusmodi imagines sunt, quomodo DEUS sit summa maiestas, veritas, bonitas, sapientia, misericordia; quomodo sit trinus & unus. De his vero intellectualibus imaginibus graphicè dicitur Henricus Harpadius lib. 2. Myt. Theolog. part. 4. cap. 64. & 65.

Prior h[ab]it[u]s gradus contemplatio contingere etiam solet, cum ad DEUM in caligine contemplandum a dono intellectus elevamur. Est enim (ut scribit S. Thomas plurimis in locis, superiori Cap. a nobis allatis) propriu[m] doni intellectus, DEUM per viam remotionis seu negationis contemplari; et hoc est ingredi divinam caliginem, de qua luculentius infra tractabitus. Est autem hic primus mysticae Theologiae gradus, in quo sensibilia omnia, in modo & aliquando intelligibilia, qua positura sunt, removentur, ut ad puram ac tranquillam DEI in caligine contemplationem assurgamus. Unde hic primus contemplationis gradus dupli[ca]t[ur] specie: altera, qua veritatem in intellectibus formis aliquando etiam a Deo immutatis, simplici & pura intelligentia contineatur; altera vero, qua DEUM in renebris sive caligine contemplatur: quæ ideo pura contemplatio dicitur, vel quia est omnino deportata à phantasmatibus, vel faltem quæphantasmata in ipsa taliter silent, ut vix percipi possint.

Hanc contemplandi speciem non obſcuerefig-
vid.nost, nificavi Job cap.4. *Stetit quidam, inquit, euſus non
Jona. à agnoscet vultum, imago coram oculis meis. quali
Jef. Ma- dicat, Sennebam D'EUM mihi praesentem, sed e-
ria in lib.
Job cap.4* ius vultum non agnoscet, id est, speciatim ejus
perfectiones & quidditatē non intuebar, sed
tantum cognitione confusa & generali illum ag-
noscet.

Hac quoque DEI contemplatio, in sibilo aure tenuis, in quo Dominus visus est ELIAE Prophetae, 3. Reg. 19. designatur. Unde Gregorius 5. Moral. cap. 26. inquit: *Sed spiritui commotionis & igni non nulle Dominus dicitur, esse verum in sibilo aure tenuis non negatur; quia nimis ira mens, cum in contemplationis sublimitate suspenditur, quidquid perfecte percipere valet, DEVIS non est. Cum vero subtile aliquid conspicitur, hoc est, quod de incomprehensibili substantia eternitatis audit.* Quasi enim sibulum aurum tenuis percipiimus, cum saporem circumscripta veritatis contemplatione subita subtiliter degustamus. Tunc ergo verum est, quod de DEO cognoscimus, cum plene nos aliquid de illo cognoscere non posse sentimus.

Hujus etiam contemplationis meminit idem
lancetus Gregorius in I. Reg. cap. 20. dicitur:
Quidquid enim de omnipotenti DEO buxura mens
potest cogitare, DEVIS non est; sed dum cogit et occur-
rit transcedens, dum quicquid potest intima latu-
situdine inter se suavitatis & dulcedatis, quicquid
spiritualis delectationis tibi fingeret, minus illa esse cre-
ditur. Ad quamdam lucem tamen pervenit, que non
est DEVIS, sed quam inhabitar DEVIS. Et quia tunc
leccii anima mirabiliter inflammatur, mirabiliter res-
citetur, ineffabiliter delectatione fructu cogitare com-
pellitur quam inessibilis lux, dulcedo & delectatio sit
que ipsa sit, si tam immensa lux est illa quam inhab-
itat, & non est ipsa. Hackenus G. egorius.

De hac etiam pura & quiete a contemplatione
pulchritudinis sanctus Augustinus in Psalm. 94. quam S. Ang.
etiam ardenter exoptans dicebat: Quiescat in te, filius
DEVS, cor meum; cor meum enim est mare magnum, Deum
tumens fluctibus. Tu qui imperasti venti & mari, & percussis
facta est tranquillitas magna, veni, & ingredere pro hac
per fluctus cordis mei, ut tranquilla & serena fiant grata
omnia mea, quatenus te unicum bonum mens am-
pleteat sine tumultuantem cogitationum caca-
gine. Confugiat, Domine, mens mea sub umbra ad-
arum tuarum ab afflictibus cogitationum tenui seculi, ubi
in tuis refrigeriis temperamento consolata, letabunda
canteat & dicat, In pace inuidit sum, dormiam & re-
quiescam.

In hoc demum contemplationis thalamo non solum sponte dulciter quietiscit, sed etiam per admiratione obstupefit, delectatur & sicut. Letatis sunt, inquit Pafies Propheta; id est, vir contemplativus magna fuerunt perfusi letitia, quia filius nunc in contemplatione strenuus atque phantasmorum incusiones. Letati sunt, quia silentibus tensibus internis & exteris, anima cum silentio, ut loquitur Jerem. cap. 3. prestatulari salutare DEI nam non inquit Bernardus, prestatulari iusta expectare est, gustare & videre quantum Iuvias est Dominus. Letati sunt, quia tunc diuinus metas facit, veba divina metus percipit, iuxta illud Psalmi 44. audi filia, & vide, & inclina aurem tuam &c.

Ademum magnopere dum sicut beatatur,
quia tunc perfectissime DEUM laudant, quando
præ admiratione inspectæ magnitudinis, tacendo
se ad divinas laudes deponendas impares fuerunt.
Te, inquit David Psal. 64. decet hymnus in Sun-
ubi Hebrei legunt, Tibi sicut laus in Sion, hoc est, in
contemplationis quiete, quæ per Sion apte inter-
pretatur, silendo portius quam loquendo, super-
em & altissimas DEO officiis suis laudes.

Unde S.Basilius ferm. de Nativit. Domini, Nativitas, inquit, Christi, ac Deitatis ipsius propria, silentio colatur. & fide veneretur. Et ferme in hoc proposito S. Ambrosius l. de fide ad Gratianum cap. 5 Impossibile, inqui, est generationis scire secundum mens deficit, vox silenti. Bernardus Serm. 13. ad Sorer. & Hugo de claustris anima libro 4. cap. 11. illa verba Apocalyp. 8. Fadum est silentium in celo, quasi dimidia hora, de hac pura & tranquilla contemplatione recte declarant; quem etiam locum D.Gregor. 30. Moral. c. 12. in eodem exponit sensu, dicens: Caelum Ecclesiasticum vocatur Eleborum, quia ad aeterna sublevatur, dum per elevationem contemplacionis ascendit, surgentes ab infinito cogitationum tumultuose se strepitosus ringerunt, etiam sublimibus intendentem, rursum ad respicendum corda terrena oculum violenter trahunt: unde scriptum:

Corpus quod corruptitur, aggravat animam, & deprimit: tertia inhabitaio tensum multa cogitatem. Bene ergo salutum hoc silentium non integra, sed dimidia hora describitur; quia hic contemplatio nequam perficitur, quamvis ardenter inchoetur. Hac Gregorius,

TERTIÆ HIERARCHIÆ

GRADVS SECUNDVS.

CAPUT IV.

Contemplatio DEI in caligine.

Secundus &
multi
excellen-
tior gra-
duis.

SECUNDUS gradus, ac præcedenti multò nobilior, est, in quo DEUM inueniunt ac contemplantur, quasi in tenebris & in obscurissima caligine. Dicitur autem, teste Dionysio Ep. s. ad Doroth, divina caligo, quia est inaccessibilis lumen, in quo habuare DEVIS dicitur, inaccessibilis quidem existens propter excedentem claritatem, & in accessibili propter excessum supersubstantialis luminis effusione. Ita Dionysius. Quare hæc contemplatio nihil aliud esse videtur, quam defixus mens in immensam & inaccessibilem DEI lucem in intelligere oculum reverberantem, & sua immensitate leipsum abcondensem. De hac caligine se penitus in mentio fit in S. Scriptura; David psalm 17. Caligo sub pedibus ejus. Et 96 Posuit tenebras latitudinem suam. Et psal. 22. Nubes & caligo in circuitu ejus. Quare Salomon inquit 3. Reg. 8. Dominus dixit, ut habitaret in nebula, seu in alijs legenti, Dominus pollicitus est, ut habaret in caligine.

Dicitur vero hic secundus gradus a præcedenti. Primo, per majorē approximationē ad divinā unionem. Nam in primo gradu mens, pacatis passionibus,phantasmatisbus quasi confopinis, tranquille ac pūe DEUM, hæc confusa ac lub quadā generali incomprehensibilitatis ratione, concurrit. In secundo vero sentitur caligo illa siue inaccessibilis DEI lumen, quo non solum mens illuminatur perfectius quam in primo, sed etiam quasi solaribus radiis vicinior, fervet ardenter. In primo gradu, amoris vulnera anima faciuntur; in secundo ligatur, & præ amoris magnitudine ita laquet, ut nihil possit ei laus facere, præter unionem quam ardenter concupit cum dilecto ad ipsum anhelat, in ipsum suspirat, explo inardet, ac in ipso solo desiderat requiesceat. Et ut sapienter scribit Richardus de grad. viol. char. Quidquid agat, quidquid sit, inutile imo intolerabile videtur, nisi in rem desiderii sui sinecum concurrat atque conducatur. Cum frui potest eo quod diligit, omnia parcer habere se credit. Sine illo barrent omnia, forderent universa. Si enim eo frui non possit, corpore deficit, & corde tabescit: consilium non recipit, rationis non acquiscit, nullam omnino consolacionem admittit. In hoc autem gradu mens rabiens, & amoris numerate languida, sicut non potest alia meditari, sic nec potest aliena operari. Et in fine: Sit & habebit, bibendo tamen sicut suam non existimat, sed quod amplius bibit, et amplius sit.

Alia dif-
ferentia:
In quo à
superiori
differat:
In qno à
secundus &
multi
excellen-
tior gra-
duis.

Praeterea in secundo gradu, amoris impetu anima sapè extra se raptur, incipiunt, vide incommunicabiles dilecti divitiae, multaque ei per DEI revelationem manifestantur. Sed nec eis contenta, iterum majori imperio & fervore unionem dilecti, omnia illa transcendens, ardenter concupit, quia in primo gradu minimè solent conungeare. Ideoque iste secundus gradus est proxi-

ma ad beatissimam illam cum DEO conjunctio- nem dispositio, quam nos fruivimus & felicissi- mam unionem cum Mythis appellamus.

Differunt denique quam plurimum hi duo con- templationis gradus: quia sicut stella differt à stel- la in claritate, ita in divinis istis tenebris sive cali- gine sunt etiam varij perfectionis gradus; & tene- bræ majores differunt à tenebris minoribus, sive ur lumen maior à minori: & sicut, teste Salomon Prover. b. 4. Istorum semper a quasi lux splendens pro- cedit & crescit usque ad perfectam diem, ita quoque contemplativorum tenebrae & caligo usque ad perfectam noctem & caliginem mirabiliter crescunt & intendantur. Et hoc forsitan voluit significare David, cum dixit Psalm. 138. Sicut tenebre ejus, ita & lumen ejus, id est, Sicut in lumine sunt perfectionis gradus, ita & in tenebris divinis jure des- bent constituti.

Hanc tenebrarum seu caliginis differentiam opimo experimento comprobatur contemplativa illa divina B. Angela de Fugino, qua cap. 2. s. agens de septima consolatione & visione, sic loquitur: Et post istud videt DEVM in tenebra una: & ideo in re- nebra, quia est maius bonum quod posset cogitari, nec intelligi; & omne quod potest cogitari, vel intelligi, non attingit ad illud. Et tunc data a suis anima spes certissima, una spes secreta & firmissima, una securitas de DEO continua, ita quod abstulit omnem timorem, & in illo bono, quod videtur ita in tenebra, recollegime totam, & effecta sum ita secura de DEO, quid nunquam possum dubitare de eo, quoniam DEVM habeam certissime; & in illo bono effectuissimo, quod videtur in tenebra, est modis spes mea tota recollecta & secura. Frequenter igitur video DEVM illo modo, & in illo bono, quod narrari exterius non potest, nesciam cogitari corde.

In illo inquam bono certissimo & inclusivo, quod intellego cum tantâ tenebra, habeo totam spem meam, & in videndo quidquid volo habere, totum habeo; quidquid volo scire, totum scio, & video ibi omne bonum. Nec anima in videndo potest cogitare de discessu illius boni, vel de discessu ab illo bono, nec quid debet a cetero discedere; sed delectatur ineffabiliter in illo omni bono, & nihil videt omnino anima quod narrari possit ore, nec etiam concipi corde; & nihil videt, & videt omnino omnia. Et quia illud bona est cum tenebra, ideo magis certissimum & magis su- perans omnia, quamq; magis videtur in tenebris, & est secretissimum. Et postea video cum tenebra, quod superat omnem bonam & omnia, & omne aliud est te- nebra, & omne quod cogitari potest, est minus illo bo- no.

Et infra: Sed isto modo quando videtur DEVS in tenebra, non appetit risum ore, nec servorem, nec devotionem in corde, nec serventem amorem; quia corpus non tremit, nec movetur, nec sic alteratur, sicut consuetus fieri in aliis; corpus enim nihil videret, sed anima videt, & corpus quietur, & dormit, & tran- scatur lingua, qui tunc nihil potest loqui. Et omnes amicitias, quas DEVS ostendit mihi multas & inenarrabiles, & omnia verba dulcia ab eo mihi data, & omnia dila data factaque in tantum sunt minus illo bono, quod video cum tenebra tantum, quod non ponit spem meam in illud, si possibile esset, quod essent omnia non vera, nullo ramen modo minuerent spem meam, nec minueretur spes mea securissima, que est certa illo omni bono, quod video cum tantâ tenebra. Ad istum autem predictum modum atrissimum, & omnino ineffabilem, videndi DEVM cum tantâ tenebra & suo permirabiliter gratia visionis, est mens meatribus tantum vicibus elevata; quamvis multa & innuenerit vi-

Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

cibus viderim istud omne bonum semper cum tenebra, sed non prædicto altissimo modo cum tantæ tenebra.

Ecce infra: Video enim sanctam Trinitatem in tenebra, & in ipsa Trinitate quam video in tantæ tenebra, videtur nobis quid ego sum & maneam in eis medio: & illud trahit me plus quam alias aliqua quano bacterius habuerim, vel aliquid bonum quod viderim; ita quod ipsis non est comparatio ad illa. Hancen B. Angelus.

De hac quoque contemplatione, qua DEUS in caligine, sive in immensa luce conficitur, mentio passim fit apud Patres. D. Gregorius li. 4. in 1. Regum ad cap. 20. contemplationem ad DEI incircumscriptum lumen terminatam, quod idem est ac DEUM in caligine intueri, sic depingit: *Quidquid enim de omnipotente DEO humana mens potest cogitare, DEVS non est: sed dum cogitando cuncta transcedit, dum quidquid potest intime lucis, quidquid interne suavitatis & dulcedinis, quidquid spiritialis delectationis sibi singere minus illa esse creditur. Ad quamdam lucem tamen pervenit quis non est DEVS, sed quam inhabitat DEVS. Et quia tunc electi anima mirabiliter inflammatur, mirabiliter reficitur, ineffabiliter delectatione fruatur, cogitare cōpelletur, quam ineffabilis lux dulcedo & delectatio sit que ipse sit, sicut etiam immensa lux est illa quam inhabitat, & non est ipse. Ad Dominum quippe in Bethel Moyses ascenderat, quando cum eo in monte loquebatur: sed qui ad lucem pervenerat quam inhabitat DEVS, lucem quae ipse DEVS erat, quarebat dicens: Ostende mihi faciem tuam. De quo etiam scriptum est, quia loquebatur Moysi Dominus facie ad faciem.*

Quid est quod facit ad faciem Moyses cum Domino loquitur, & tamen Dominum obsecrat, ut faciem suam Dominus ostendat? Sed facies DEI, cognitio eius est. Cognoscitur autem DEVS per speculum, cognoscitur per seipsum. Per speculum hic, per seipsum in calo. Speculum vero est illa lux quam inhabitat DEVS: ipse autem lux illa, que ipse est. Moyses autem qui facie ad faciem DEVM videre dicitur, & ejus faciem ad videndum postulare, quid rectius designat, quam perfectionem electorum, qui jam speculum illius summis lucis intueri, sed tamen ad ipsam lucem veritatem perringere vehementer cupiunt? Ita quidem cognitio lucis, electorum desideria faciare non novit, sed excitare, illa vero & satiare & excitare. Nam tam jucundares est, ut ineffabiliter concupiscatur, & tamplena, ut qui jam semper hanc in magno desiderio videantur, semper ineffabiliter dulcedine satientur. Hæc Gregorius.

Richardus quoque hunc contemplationis gradum non obscurè insinuat in Tract. de gradu viol. char. Sepe, inquit, sub hoc statu Dominus descendens de celo, sepe visitat sedentem in tenebris & umbras mortis, sepe gloria Domini implet tabernaculum fæderium. Sic tamen praesentiam suam exhibet, ut faciem suam minimè ostendat. Dulcorem suum infundit, sed decorum non ostendit. Infundit suavitatem, sed non ostendit claritatem. Savitas itaque eius sentitur, se spesies non certatur. Aduic nubes & caligo in circuca ejus, adhuc thronus ejus in columna nubis. Est tene quidem & blandum admodum quod sentitur, sed nubilum omnino quod cernitur; nondum namque appetit in lumine. Et quamvis appareat in igne, magis tamen in igne accidente, quam illuminante: accedit namque effectum, sed nondum illuminat intellectum; desiderium inflammatur, sed intellectum non illuminatur. In hoc itaque statu anima dilectum suum sentire potest, sed, sicut dictum est, videre non potest. Et si videret quidem, videret quasi in nocte, videret velut sub nube, videret denique per speculum in enigma, nondum autem facie ad faciem. Vnde & dicit: Illumina faciem tuam super terram tuum.

D. Bonaventura itin. 5. dist. 6. sic inquit: Surge & resolute te, incognitus (ut possibile est) ad unum eum Deum; id est, eum qui super omnem cognitionem est: quia quidem restitutio vel resurrectione sit per ipsum solus forte desiderium, & amorem super servidum, quæ nulla ratione inveniatur a investigatione potest esse cognita.

Ecce infra: Cessans enim in ista caligine ab operatione cognitionis, sed astantis desiderio solius DEI persiste ab ipso incogniti, ipsi soli usitatur, & cognoscere videtur in ista caligine super intellectum, quia ad hoc cognoscendum non posset intellectus humanus & inocuitus attingere, non quod intellectus dicatur inocuitus à privatione potentie visiva, sed à privatione spiritualem actus visivis, dum ostiatur in illa caligine. Hæc ille, Qui subexit statim plures gradus ascensionis in spiritualem caliginem: quorum primus est, delinquere omnia sensibilitas, secundus, omnia intelligibilis tertius, ingredi caliginem ubi apparet DEI. Denique de hac divina caligine omnes fertur. Expositores Dionysii multa & varia tradidere, quæ propter eorum obscuritatem non facile ab omnibus, nisi experti sint, capiuntur. Videamus etiam etiam Gerson in Tractat. de myst. Theolog. & de contemplat. mentis in Deum.

C A P V T V .

Modus contemplandi DEVM in caligine.

DE modo contemplandi DEUM in hac caligine præclarè agit Henricus Hatphilius lib. 3. myst. Theolog. part. 3. c. 23. cujus item ad brevitem methodum, ejus tamen verbi se uenit, reducemus. Postquam inquit, anima in imaginib. & similitudinibus tam corporeis quam intellectuibus DEVM est contemplata, & cum bujusmodi contemplationis modis minime possit esse contenta, complanat DEI agnitionem anima non conseruant, id est relata illis, anima dilecta totu se precordis sublevat, ac defidio accendatur ad videndum dilectionem in sua gloria & mada essentia, devote suspirans clamans & dicens: Domine, ostende nobis Patrem, & suffici nobis; Ioan. 14. & iterum Psal. 79. Oltende faciem tuam, & salvi erimus: considerans quid intuiri cognito, quæ DEVM in hac vita contemplatur in imaginib. & similitudinibus versatur, quibus DEVM veluti per instrumentum quadam, & non ex parte cognoscitur.

Hinc protinus oculum suum intellectualem ab omnibus imaginibus, etiam intelligibilius, quales sunt imagines Divinitatis, unitatis, trinitatis, boni, situs, & denudare festinat; judicat ipsa luce clarior, quod haec omnia quantumcumque præcessa videbantur, DEVM tamen propriè non representant, sed tantum mensuram humane comprehensibilitatis & intelligentie.

Quapropter per nudam cognitionem suam non cessat intrare in illam divinam caliginem, ubi nimis in quadam DEI perfecta ignorantia constitutus, & velut inter duas mensas quasi praesane moritur a pectus: Nam ad mensam inferiorem, ubi DEVS in imaginibus umbraticè cognoscitur & diligatur, inclinatur se renuit: ad superiorem vero mensam, ubi DEVS in mada sua gloriosa essentia conspicitur, accedens permittitur. Sic igitur maneret sedens in mada caligine, & immediate coram ignote gloriose Divinitate presentia, suam ibi constitutens habitationem, ei quid illic sine medio lumen illud gloriosum in ipsa caligine resurgere non cessat, sicut mensa nostra tenet a lumen ipsum comprehendere non valeant.

Utrorū tamen dum in hac vita peregrinatur, habet

habitationem in ipsa caligine sub mensa superiori, coram immediata & ignota praesentia dilecti, veluti sub umbra illius quem desideras, quadam anhelosae longanimitate constituit, & instar catellus meus de mensa Domini expectans. Nec ibi otiosus inventur, siquidem sollicita semper est, quomodo DEO magis ac magis placeat, divinum benefacitum oculos semper habens, ac in operibus virtutis exercitus vigorosus, & affectibus amorosus, super omnes occupationes & multiplicates se exercens, & hanc habitationem continuo visitans per excessum quemdam simplicem omnium cogitationum, similitudinum, & imaginum, inquit & super omnes DEI nominationem, & sic post omnem occupationem, secundum se totam in caligine sicut in propriam habitationem reveritur: tum etiam quia illuc otiosam quandam occupationem habet, scilicet amorosam quandam anhelationem ad videndum nudam & gloriosam faciem dilectionis sui, sedendum inquam cum ceteris Electis ad mensam illam supremam, ubi tandem dilectus ejus erit cibus & potus ipsum.

Ceterum hec anhelatio amorosa, in hac caligine celebrata, tria simul complebitur, scilicet tedium, desiderium, & spem. Primum autem tedium quoddam complebitur in omnibus, que sub hac caligine continentur; quoniam ibi dilectus suum minime reperire pravet, nisi in imaginibus & similitudinibus, quem in sua proprietate videre desideras. Hinc etiam quoddam amarorum talium de ipsa caligine, quam inhabitare cogitat, incurrit, donec se dilectus sua pietate manifestare voluerit. Non enim ignoras, quod ipsius dilectio occultatio contingit ex parte proprii defectus, cum DEV'S in gloriosum lumen esse dignoscitur, in quo tenebre non sunt ullae, ut dicit Ioannes, 3. Joan. 1. Et idem creatis universis in seipso cognoscibilis est creatura intellectuibus, licet ipsum agnoscere nequeant, eo quod intellectus eorum oculus per lumen spirituale necum ad hoc habilitatus est, nec etiam per lumen gloriae, quod semper necessarium requiritur; sicuti sol materi diu creatura universis in se magis est visibilis, utpote fons ipse visibilis lucis. Verumtamen universi corporales oculi illi afferre propter nimiam claritatem non possunt, ob eorum debilitatem & inhabilitatem. Sic ergo felix anima tedium sustinet sua caliginis, quoniam ex seipso causatum non ignorat.

Denique licet utcumque gaudeat, super omnem imaginem & similitudinem in hac se consendisse caliginem, omnemque creaturam effugisse & supervolasse, stans in avertibili ter coram immedia praesentia dilecti glorioso lumine & caliginem suam illustratis, quoniam lumen illud gloriosum ejus caligo comprehendere nequeat, tedium tamen sustinet propter debilitatem & inhabilitatem oculi sui intellectuibus, lumen illud capere vel sustinere non valens, quo nimis cogitat inter duas mensas famelicas & sitiundas residere.

Secundum verò est quoddam flammigerum desiderium ad gloriosam & nudam dilecti faciem videndum & frumentum in plenitudine amoris; qui a nunquam plenum gaudium nisi in perfecta DEI visione & cognitione valebit adipisci. Peccate, inquit, Joan. 16. & accipies, ut gaudium vestrum plenum sit. Et item ait: Videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tolleret a vobis. Cum igitur anima in hoc servido & penetrativo desiderio cor & ignota, licet immediata à DEI presentia, steterit, statim recipit verbum illud absconditum, de quo dicitur in lib. Tob. c. 4. Porro ad me dictum est verbum absconditum, & quasi futurè suscepit auris mea venas sustentatorum ejus, id est, occulissimas inspirationes alloquenter Verbi, quod est filius DEI Christus Jesus, sapientia Thom. à Iesu Oper. Tom. II.

Patri, qui, ut dicit Job c. 28 absconditus est ab oculis omnium viventium. Hoc Verbum amoris anima dulci susurrio loquitur in ipsa caligine sua cogitationis, ipse Pater in illa caligine cum Filio & Spiritu sancto inhabens sicut promiserat Christus Jo. 14 dicens: Ad eum venemus, & mansionem apud eum faciemus. Ibi denique verbum suum loquitur non in imaginibus vel similitudinibus, quia procul funditus existimat sicut in sua gloriosa luce, sicut ipsi anima verbum hoc absconditum maneat: quia quamvis lux ipsa salutem in tenebris, tenebra tamen eam comprehendere non posset. De quo Verbo divino dicit Sapiens Sap. 18. Cum quietum silentium continet omnia, & nox in cursu suo medium iter habere, omnipotens seruitus exiliis è celo à regalibus sedibus venit. In caligine quippe cogitationis, tenet omnes creature silentium, ubi caliginosam noctem suum cursum habere dignoscitur, id est, statum suum in hac vita, que tota cursus quidam est. In media vero via cursus hujus, inter DEV' M. scilicet & creaturam, mensam superiorem & inferiorem, advenit omnipotens seruus divinus à regalibus sedibus paterni cordis, qui scilicet dulce susurrium inserti auribus distet & sue divinarum inspirarib; quibus ipsam vigilem reddit, ne in ipsa caligine praetendo dormiat, desideris otiosa, & amore repida.

Tertium autem est sibi secunda, quam anima ex occultissimo susurrio paterni Verbi meretur adipisci. Nam ut cactus à nativitate, qui desiderio flagrat ad videndum exteriorem visibillem omnium creaturarum ornatum: quem quia nunquam vidit, quidquid illi de his uisum datur, cum desiderio quidem, sed sine imaginibus & similitudinibus recipit, cum in se quae nunquam vidit, nequaquam formare potest. Sic felix anima vera suscepit divinum susurrum auribus quidem desideriorum suorum, sed sine imaginibus & similitudinibus: quia susurru illud incomprehensibilem gloriam divine essentiae multis artis demulcionibus eidem inspirat, de qua numquam perfectam imaginem habuit vel habere velit: quia dumtaxat nudam gloriosam divinam essentiam in seipso & cum seipso videre desiderat, quoniam & quando dilecto illam sua pietate manifestare placuerit.

Ceterum licet in hoc statu in ea creatura universa silere cogantur, ipsa tamen minime sibi silentium indicere potest, non cessando viscerosis desideris dulcis susurru cum dilecto invicem frequentare, cumque ruris argumentationibus, nunc gratiarum actionibus, nunc amorosis aspirationibus conveniens & alloquentis. Quod utique susurru licet sine verbis & imaginibus celebretur, nec percipere quis potest nisi ipse dilectus & dilecta, dicente sponsa, Cantic. 2. Dulcissimus meus nupili, & ego illi: nos tamen pro modulo nostro balbutiendo colloquum illud dulcissimum prosequamur quibusdam desimilibus similitudinibus. Nam inspiratum DEI Verbum in sua nuda cogitatione loquitur prima dicens, Apoc. 1. Ego sum a & u, hoc est, proximorum & finis omnium creaturarum, essentiale bonum earum, ac perfecta beatitudo, unicuique iuxta modum & capacitatem sua naturae: plenitudo sum immensarum divitiarum, eternarumq; gratiae & glorie, quas nec oculus vidit, nec auris audivit, quas preparavi diligentibus me, ut scirentur & mebrentur ab ubertate domus DEI. Cui felix anima dulci susurru desideriorum suorum responderet: O quam beati, qui edunt & bibunt ad mensam tuam Domine, quoniam re lucide cognoscunt, iucundè laudent, magnifice gratias agunt, ardenter diligunt, & te fruuntur in letitia & exultatione: ego autem hic sum crucis, Lucas 15, projecta in cinere & caligine, & lumine cali non video. Sit te clare cognoscere, & esurio te perfecte diligere; nec desiderium meum adipisci video. Obsecro Domine, si inveni gratiam in oculis tuis, ostende mihi facie tuam. Haec tenus illa.

Consu- Hæc summi boni in caligine contemplatio
lendus non in merito à mysticis Doctoribus modi nescia
noscit. vocatur nam tunc virtus intellectiva (ut benè
Balthasar docet Haphnus lib. 3. Myſt. Theol. part. 4. cap. 29.)
supra cit. in modum modi nescium elevatur, ita ut intuitus
eius sine modo fiat, nec sic, nec ibi firme-
ment. ca. 3 sed omnia quodammodo sine modo com-
plectitur, eò quod eius intuitus ei superexaltatus
et superdilatatus est, ita quod nescit, ubi recipiat
Castelli veluti vagabundus & errans; nec intuitum revo-
anime S. care potest, quia totus est ab eo diffusus, sine
M. Teresa. modo, sine fine, ac sine reverzione; quia quod ca-
pag. 191. pere desiderat, adipisci ad votum non valer. In
hoc statu intellectus semper habet illam propen-
sionem & inclinationem, ut videat quid sit DEUS
in se, & qualis sit; quoniam ad hoc à DEO ducitur,
allicitur & invitatur, ac eam ob causam, ut
suprà dixi, non cessat continuus spiritus ad portas
divina milie cordis pulsare; sed tamen intelle-
ctus illic excubare cogitur, quia oculus ejus ab
immena claritate reverberatur & caligat. Exul-
tat tamen interim cum sponsa, dicens: Sub umbra
illius, id est, Christi, quem desideraveram, sedi, & fru-
tus eius dulcis gutturi meo.

Porrò illud advertendum est, ad hanc contemplationis speciem etiam alias, quæ variis no-
minibus à Mysticis vocari solent, reduci. Prima,
quæ spiritualis animæ somnus dicitur, quæ nihil
aliud est, quam quædam in DEO felicissima ob-
dormitio, in qua spiritus à se deflatus, nesciens ubi
aut quomodo, hoc tantum sciens, quod sponsa
Canticorum 5. dicit: Animæ me aliquiescat est, ut
cap. 6. dilectus locutus est & eodem cap. Ego dormio, & cor
meum vigilat; quia ex tempore anima ab omnibus
rebus abstracta, & à séipso, id est, à sensibus quo-
dammodo alienata, solitus dilecti intuitioni &
castissimo amori dulciter inheret. Et quāvis sapientia
contingat in hoc gradu, animam à sensibus ad di-
vina omnino rapiat in hac tamen suavi dormitione
omnino non fit extra se. Nam licet operationes
externorum sensuum ac imaginationis quodam-
modo debilitentur; non tamen penitus conlopi-
tur, quemadmodum si qui dormitare solent, qui
nec omnino sensibus carent, nec dominio sensibus
utuntur. In quo sensu de somno hoc spirituali lo-
curus est divus Bonaventura Proces. 7. Relig. c. 14.
vid. Joh. 1. 5. & seqq. ubi sic scribit: Sed tamen si sponsi amplexibus anima
überius, atque ex nucleatu dis-
serit de hoc ani-
mæ som-
no.

Et sequitur: Sed tamen si sponsi amplexibus anima
devota in bianco inharet, incipit inter ejus brachia
quodammodo consopiri, sicut patulus nobili vino, in
sopore re solvit, ut non solum delectabiliter, sed &
tenaciter DEO inhereat, & quasi vino quodam ab-
strahatur ab omni visibilium sensu & memoria; sic
tamen temperate, ut nec plene suinet oblitus, nec ta-
men verè compos sit sui iuxta illud Psalmi. Si dor-
miantis inter medios clerós, id est, inter medios ter-
minos colli & mundi. Item Cant. 5. Ego dormio, &
cor meum vigilat; si enim talis sit somnus, sicut il-
lorum qui incipiunt dormitare, & tamen videntur si-
bi ea circa se fiunt, aliquo modo sentire & intel-
ligere, sed praesopore non advertunt, nisi velint sibi
rīm facere ut ad se plenius revertantur. Amor enim
DEI cum pura intelligentia cogniti inebriat mentem,
& ab exterioribus abstractam suavitatem DEO conglu-
tinat & conjungit. Et quanto amor vehementior, &
intelligentia lucidior, tanto validius in se memorem rapit,
quoniam tandem omnium, quæ sub DEO sunt plene
oblita, in solo divina contemplationis radio liberè
figuratur, licet breviter, quasi in quodam coruscio lumi-
na colitus emicantis, quia corpus quod corruptitur,
aggravat animam, & deprimit terrena inhabitatio-
ensem multa cogitantem.

De hoc somno locutus est David Psalmo 4.

In pace, inquit, in idipsum dormiam & requiescam.
Plura de hoc felicissimo somno tradidit Richardus
in expositione hujus loci, quæ verè digna sunt, ut
a Lectore videantur, & memorie commenden-
tur.

Diximus, in hujusmodi spirituali somno eni-
mam non esse omnino ab externis viribus absolu-
tam, ut hujus generis somnum ab alio profun-
diori discernamus, in quo anima omnino sopora-
tur, ac ferè omnes mentis sensus desperduntur, de
quo locutus est Richardus in Exposit. prædicti Psal-
mi, quia illum ad fruтивan unionem spectare non
dubitamus.

C A P V T VI.

*De quiete animæ in DEO, quæ sapientia in hac
caligine degeneratur.*

P R A E T E R M I S S I S aliis speciebus contem-
plationis, quæ sine ulla necessitate à Mysticis
multiplicantur, cum manifestum inter illas di-
scrimen non inveniatur, & variorum nominum
multiplicatione (maxime quando illa obscura
sunt, & à communio loquendi usu deviantur) Le-
ctor potius confundatur quām juvetur; unam è
reliquis non prætereundam judicavi, quæque in
DEO' non injuria vocatur, in qua DEUS in po-
ro ac eminenti amore possidetur, & ipse in anima
cum dilectione prolabitur, alterque alterius in
possessione & quiete mutua requiecit. In ha-
c contemplatione spiritus clarificatur, & tons di-
vino lumine ac dulcore perfunditur, & DEUS
cum ipso, & ipse cum DEO, mita charitatis ad-
häsione & jucunditate ad invicem congluan-
tar. Hæc jucundissima quies à pura DEI contem-
platione provenire solet, & tñque proximad u-
tionem fruтивan cum DEO dispositio.

De hac admirabiliter quiete D. Bonaventura
Tract. de VII. grad. contempl. ita scripsit: Quiesce-
tis animæ mira quadam & suaua tranquillitate, per
infusam nobis ex frequentia orationis dulcedesse
concreat. Solis valide spiritu talibus experientia bus
quietis concedat, quibus & datur etiam ipsa super-
calces substantias contemplando transcedentes: sa-
pergnata enim beatitas ipsi familiaris, scipsum ei im-
mittit, & ipsi rorat virtute, dicitur in finu sancti desile-
rii, potenter suscipient beatas immiscent, antuali-
bus & præsumptuosis omnime incognitos. Sic igitur
purus Sanctorum contemplatorum animabus, tam
infuso nutrimento distinctorie adimplens, splendescit
spiritum ratio, dulcescit concupiscentia, bilascit i-
rascibilis, ex dilectione quorum deicias illam quietem non ambiguum emanare. Hæc illle.

De hujus suavissima quietis contemplatione
plenius Hugo lib. 2. de anima cap. 20. differuit, ubi
inter alia ita inquit: Cum enī cooperit mens per pa-
ram intelligentiam semet ipsam excedere, & illam in-
corpore lucis elatitudinem tota intrare. & in his que
intrinsecus videt, quemadmodum in tunc in hoc mentu ex-
cessu pax illa, quæ exuperat omnem sensum, inveni-
tur atque obtinetur, ut si silentium in calo quasi
hora dimidiæ; ita ut contemplantis anima nulla al-
ter cantum cogitationum tumultuatione turbetur,
nihil inveniens quod vel per desiderium petat, vel per
fastidium arguat, vel per odium accusat; sed intra
contemplationis tranquillitatem totus colligatur, in-
tromittitur in quemdam affectum multum insista-
tum in corpore ad nescio quam dulcedinem, quæ si sen-
tiret

per sic securius, magna profecta felicitas esset. Nihil sensualitas, nihil illius agit imaginatio, sed omnis inferiora vix anima proprio interum videtur officio. Prior autem anima pars in illud intimis quietis secretum, & summa tranquillitate arcum felici jucunditate intraducitur.

E paulo post: In hac itaque divisione, anima, & quod animale est, in uno remaneat; spiritus autem, & quod spirituale est, ad summam evolat. Ab infinito dividitur, ut ad summam sublimetur; ab anima scinditur, ut Dominum unitur: quoniam qui adharet Deo, unus spiritus est cum illo. Felix divisi, & mirabilis separatio, ubi quod corpulentum & faculentum est, deorsum remanet, quod spirituale & subtile est, usque ad speculationem divinae gloriae sublimatur, & in eamdem imaginem transformatur. Pars inferior componitur ad summam pacem & tranquillitatem; pars autem superior ad gloriam & jucunditatem. Hacten ille.

Hanc animi quietem concupiscens Augustinus, Psalm. 94. sic clamabat ad Dominum: Quiescat in te Deus meus cor meum; cor meum enim est mare magnum, tumens fluctibus. Tu qui imperasti ventis, & mari, & facta est tranquillitas magna, reuertit & ingredere super fluctus cordis mei, ut tranquilla & serena stant omnia mea, quatenus te unicun bonum meum amplectit & sine tumultu, uitium cogitationum caca caligine. Confugiat, Domine, mens mea sub umbra alarum tuarum ab obris cogitationum huius seculi, ubi in tui refrigerii temperamento absconsa letabunda cantet & dicat: In pace in idipsum dormiam & requiescam. Dormiat, obsecro, Domine Deus, memoria mea ab omnibus malis, iniquitatibus odia, justitiam diligit. Quid enim pulchritus, quid dulcis, quam inter tenebras hujus vite, multaque amaritudines divinae dulcedini inhibere, & aeternae beatitudini subfricare, illicque tenerimenter, ubi vera habet gaudia certissimum est: sic ille.

Merito iste contemplationis status, quies anima, sive potius requies & jucunditas vocatur; quia ut pulchritus Dionysius Carchulianus de fonte luci, art. 17. O quam bene & optime est tunc anima amarosa, quam serena, quam iucunda, quam celiiformis, ac tranquilla sunt omnia tunc in ea! Vbi tunc nebulae vittiorum turbines passimuntur? involutiones phantasmatum? Varietas distractionum? inquietudo tentationum? Nonne a presentia Solis iustitia, a conspicue ardore acque fulgore Solis sapientia fuggunt omnia illa? Sic Diony whole.

Cujus sententiae faveat Richardus in libro Benjamin minor, cap. 37. Hanc autem interna dulcedinis degustationem scriptura sacra nunc gustum, nunc ebrietatem vocat, ut quem sit parva vel magna ostendat: propterea quidem ad comparationem futurae plenitudinis, magna autem in comparatione cuiuslibet mundana jucunditatis. Propterea etenim spiritu aliud viorum delectatio, futura vita & gaudis comparata, quantumlibet excrescens, inventur parva, in cuius comparatione tam omnia exteriorum delectationum suavitatis est nulla. O dulcedo miranda, dulcedo tam magna, dulcedo tam parva! Quomodo non magna, que mundanam omnem excedit? quomodo non parva, que de illa plenitudine vix stillam modicam decerpit? Modicum quidem de tanto felicitati pelago mentibus instillas, mentem tamen quam infundis plene imberbis. Merito tantillum de tanto gustus quidem dicitur, merito nibilominus, que mentem a seipsa alienat, erret at nominatur. Gustus ergo est, & ebrietatis jure dici potest. Gustate, inquit Prophetas, & videte quoniam suavis est Dominus. Et Apostolus Petrus, Sitamen gustibus, quoniam dulcis est Dominus. Et de ebrietate idem Prophetas: Visitat terram, & inebrasti eam. Sic ille.

Illud ultimo hujus Capitis loco notandum Legendum occurrit, hanc anima suavissimam quietem aliquando contemplatione divinorum affirmari, tam nostrum, aliquando vero à caligine illa felicissima, de Balha. & qua lapra emanare. De effectibus vero hujus S. Cath. quies plura scripsit beatissima virgo TERESA supra Casum & dignissimas sunt, ut à virtutis contemplativis memo- anime S. M. Teresa mandentur.

TERTIÆ HIERARCHIÆ

TERTIVS SUPREMVSQVE GRADVS.

CAP V T VII.

Mystica Theologia seu potius ipsius DEI manifestatio & visio.

PRÆCIPUUS omnium ac in hac vita supremus contemplationis gradus, est ineffabilis supradictus in caligine manifestatio, ac ipsius in eadem caligine manifestari mirabilis contemplatio & visio, quam cum D. Dionysio omnes ejus Expositores mysticam Theologiam appellant. Hanc contemplationem, & ex parte animæ nostræ amorem, fructum, celissimumque contemplationem, quantum nostræ tenacitati divina permiserit gratia, ex planare conabimur.

Inciptum igitur cum Bernardo Serm. 8. in Cantica, ubi sic ait: Hodie de summo oris oculo disputare Declaratio propositum est. Audite attentius, quod sapit suavius, tur a SS. & gustatur aridus, & intelligitur difficultus. Reliqui Patribus, mus (si non me fallit memoria) in praecedenti gradu animam in illa caligine fecerunt desolatam, ac continuo DEI immediatam presentiam anxie suspirantem, & cum Moyse clamantem, Exod. 3:3 Obsecro Domine si inveni gratiam in oculis tuis, ostendit mihi faciem tuam. Nam licet aliquando, in umbra pedes, fructu dulcissimo pascatur, tempore tamen lucem meridianam inquirat, ubi Ipsilon pascit cum sponsa ingemiscens Cant. 1. Indica mihi ubi pascas, ubi cubas in meridie. Quid enim mihi est in celo, & a te quid volui super terram?

Fermè ad idem propositum Bernardus Serm. 3. in Cantica, sponsa nomine sponsom his verbis alloquitur: Et nunc quid refat, o bone Domine, nisi ut jam in plenitudine lucis, in servore spiritus, ad oris quoque oculum dignanter admittens adimplas me letitiam cum vultu tuo? Indica mihi, o suavisime, o serenissime, indica mihi ubi pascas, ubi cubas in meridie. Ecce quomodo sponsa in illa immensa caligine, prætatio ac impatientia sponsi vivere non valens, intime suspirat, amore languet, & tediolis expectationibus torquetur.

Nisi autem perfectis amoris affectionibus ac desideriis, quibus anima vulnerata clamat ac veluti emoritur, respondet Dominus, ac dilectissimus sponsus, (ut sapienter prosequitur Henricus Harphius lib. 3. de myst. Theolog. part. 3. cap. 23. dialogo moe inter DEUM & animam agens:) Ostendam tibi omne bonum, ostendam tibi faciem meam; verantamen non in hac vita: quia non videbit me homo, & vivet. Fatur temporis est quod peris, non presentis. Nunc instruuntur sponsalia, parentur impensis, institutu ornatu, paratur amplexu, sed in futurum reservatur mutua fraterno desideratis, complexus. Ad quod illa: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Per te, Domine, ut

verbum tuum fiat sicut sacrificium vestimentum: & ego requiescens in spe, velut etatulus Domini mei sub mensa perseverabo patiens & sustinens, ut saltus de misericordia tuae non secundum sustentari valeam cum sponsa dente: Sub umbra illius quem desiderabam sed, & fructus eius dulcis gutturi meo. Et iterum: Meliora sunt ubera tua vino, fragranzia unguentis optimissimad est. Quia amorsum susurrum taum, & spes secura, quibus me pascere & consolari dignaris, mihi meliora sunt & dulciora, imaginativa cognitione magisque saporosa & fragrantia super oblectationem omnis intellectus imaginatio, id est ceteris resutatu, ubera tua fidelitatis & consolationis velut fructus huius umbra require non desinam, donec aspiret dies, & inclinetur umbra. Verum tamen dilectione meus inter omnia saltus osculari me osculo oris suis quoniam in tenebris convenienter osculari potest, licet videri non ita.

Tunc Pater misericordiarum, qui tribuit omnibus
abundanter, & non impropter, dulciter se inclinat
ut osculum conferat, id est, immediatam suam igno-
tam presentiam ad amandum profusa prodigalitate
funditus exponit. Ac anima illid suffusus suspirans,
& desiderans universos suum, nudam scilicet &
simplicem suam presentiam, in DEI M' proclamat a-
morosa quadam profundatione sui ipsius, ibique se
invicem osculantur DEV'S & anima: quoniam ipsa
fine medio, DEO conjugitur in unitatem amoris, &
felicitate desificatur secundum Divinitatis tota latitu-
tem. Hac ille.

Hac igitur DEI de osculatione & amplexu
DEUS ipse in animam illabitur, ac anima imme-
diatè ipsi DEO per amotis unionem conjungi-
& quodammodo deificatur: hoc enim oscu-
lum esse non tam gratiam gratis datum aut
gratum facientem, quam ipsis auctorem gratis,
nempe Spiritum sanctum, clare docuit S. Bernar-
dus in Cant. Serm.-3, illis verbis: Ego arbitror, ne-
minem facile scire quid sit osculum, nisi qui accipit
est quippe mamma ab conditum, & solus qui edit, ad-
huc esurit, & solus qui bibit, adhuc sitiet. Non est cu-
juslibet hominis, sed si quis semel ab ore Christi suscep-
perit, habet proprium experimentum, quod profecto
sollicitat & cogit amplius ad petendum. Hoc oscu-
lum sola & raro perfectio experitur. Oportet enim
hujusmodi amare castè, ut ipsum sponsum solum &
non aliun amet, per al vel querat amare sancte, quia
non in concupiscentia carni, sed in puritate spiritus:
amare ardenter, ut ita amore sponsi inebrietur, quod
via iustitiae non cogitet.

Quid sit Hoc oculum nibil aliud esse credimus, nisi Spiritum sanctum, ad consolationem anima sancta misericordiam enim oculum spiramen se permisit, ut unus angelus beatitudinem traxit, sic spiritus sanctus nostro spiritui dulciter immisitus, ut unius spiritus cum eo; quae felicitate uno de consolacione anima mirabiliter accelerat, qua nimur desificatio super omnem rationem Tom. 7. intellectum experientiam felicissimam sentitur impetrata, ubi nec ratio valeat attingere. **Hac illa.**

*Quibus non incongrue potest addi alter dia-
logus inter sponsam ipsam & sponsi sodales à D.
Bernardo Serm. 9. in Cant. in prmc. compositus in
hac verba: Ponamus, inquit, istos quos diximus spon-
sos. 1. c. 3. si sodales visitantur, salutandique gratia, sicut heri &
pag. 186. si sponsum accipit, nunc aquaque ad flumnam . ip-*

Dialo- nudum tertiis accipiisse nam quoque ad ipsam, "ri-
gus inter famque submurmurantem & tandem reperiisse,
spontanum rari causam & quasi alloqui in hunc modum: Quid
sponsiq; novi accidit? Quid te ceriminis solito tristiorum? Quae
fodales inopinati murmuris causa? Certe cum alienata &
de hoc versata ires post amatores tuos, cum quibus m. de erat
osculo. tibi, compulsa tandem reverti ad virum tuum priorum,
nonne ut saltem merceris tangere pedes, myrra

precibus & fletibus instituitur. Recolo, inquit. Quid? Obtentio eo simulque accepta in osculo pedum indulgentia de offensis, numquid non rursus facta impatientia & tanta nequam dignitatem contenta, sed majora familiaritatis cupida, secundum quoque gratiam cedemus quia prius instantia postulasti & impetrasti, ut in osculo manus, adcepisti si virtutes non posse ac non parvas? Non diffiteor, ait. Et illi: Enim vero, numerus es qua jurare & obtestari solebas si unquam ad osculum manus pervenire daretur, sufficere iam tubi, nile te de cetero petitur am? Ego. Quid igitur? Forte horum que acceperas, quippe ablatione cuiuslibet? Nihil. An vero times repetitum iri quod tibi de mala tua conversatione pristina indulximus presumperas? Non

Age tamen, dic unde que animus satius acer ibi? Non
quiesco, ait, nisi osculetur me osculo ori sui. Gratias
de osculo pedum, gratias & de manis: sed si cura est
illula de me, osculetur me osculo ori sui. Non sum
ingrata, sed amo. Accipi, fateor, meritum potiora: sed
provisus inferioris votis. Desidero feror, non ratione. Ne
quaeso causamini presumptionem, ubi affectio arget.
Pudor sane reclamat, sed superat amor. Nec ignoro
quid honor Regis iudicium diligat, sed praecipit amor Amorem
nec iudicium prestolatur, nec consilio temperatur, nec spoula
pudore frangatur, nec ratione subpicitur. Rogo, supplicio
coflagito, osculetur me osculo ori sui. En gratia ipsius ad
suis, multis iam annis, capte sobrieque vivere coeo, le-
boc o-
cione insisto, resisto vitio, oratione incumbo frequen-
tulus.
Vigilo contra tentationes, recogito annos mes in
amaritudine anime meae. Sine querela arbitor,
quantum in me est, conversari inter fratres. Super-
ribus potestatisibus subdit a sum, egrediens & regrediens
ad imperium senioris. Aliena non cupio, mea pars &
me pariter dedi. In sudore vultu mei comedo panem
meum. Ceterum quod in his omnibus est, sicut in conflat
de consuetudine, de dulcedine nihil. Quid nisi (nuxta
Prophetam) vultu Ephraim sum, docta diligere triu-
ram? Denique in Evangelio, qui hoc solum quid facere
debet, facit, servus iustius reputatur. Mandata sasan
utcumque adimpleo, sed anima meas in terra fine
aqua in illis. Ut igitur holo austum meum pingue ha-
sculetur me, quaeso, osculo ori sui. Hac Bernat-
dus.

De hac anima felicissima deificatione, ac DEI manifestatione, ac in omnibus & immixta cum illa unione, in Libro de via unitiva supernaturali operis differemus. Interim tamen brevi et explicabimus, quia ratione anima in illa caligine DEUM contemplanti haec divina unio contingat. Id autem magnus Dionysius cap. 1. *Mystic Theolog.* exemplum Moysis ascendentis in montem ad loquendum cum DEO opt. max. opinem declarat: de qua visione duo praecipue, quae de Moysi in Sacra pagina leguntur proferam, omisso eo quod ibidem habetur, nempe iustum fusile Moysema multitudine se sequestrare; hinc a non pui separari, & post omninomadum emundationem audiisse sonum buccinæ, & tonitrua & fulgura coruscantia, radios multos exerentia conspexit; postea demum cum Aaron, Nadab, & Abiad, & lepiuaginta senioribus ascendiisse, ubi plurima per revelationem accepit: haec etenim prolixius a Mysticis declarantur, praincipiis vero à D. Bonaventura de myst. Theolog. cap. 3. part. 1. & aliis in locis. Potrò primum horum Exod. 20. habetur, ubi sic legitur: *Moyses autem accessit ad caliginem in qua erat DEVS. Secundum vero, quod cap. 24. dicitur: Septimo autem die vocavit eum de medio caliginis. Quibus potissimum duo significantur.*

Primo, Moysen in caligine, in qua DEUS erat, per aliquor dies perleverasse. Secundo, post aliquod tempus Moysen à Domino fuisse vocatum.

*relatio super intellectu*lis* non sit per intelligibilem cognitionem, sed per ardenterissimam, in*de*super servidam dilectionem experimentalem notitiam.*

Divina
hæc cal-
go & u-
nio de-
claratur
optimè
à Diony-
sio Cat-
thusia-
no.

ianus, in Exod. art. 42. hoc eodem Moysis exem-
pli usus, scripsit dicens: Hoc namque et alio eterne,
increate, infinito que lucis divina superexcellens, in-
comprehensibili & superclarissima plenitudo aby-
fatis, interminabilis atque super simplicitate magna-
tudo, in qua DEUS esse & habitare censetur, qui ponit
tenebras, (id est, infinitam hanc lucem omnium crea-
tarum mentium capacitatem infinite transcenden-
tem ac superantem) latitudinem suam, & ipsa divina
tenebra cooperatur & absconduntur omni visioni
ac lumini ob incircumscriptibilitatem suam plenitudi-
nem prouersis impenetrabilitem & immensam. Cum ita
que nemo est, antissime charitatis ardore succensa,
DEO ita conjungitur per contemplacionem theoricanam
& sapientiam luminosam, flammigeram, unitivam,
dicatur introire ad caliginem, in quoque Moysis ab omnibus
separatur. Vnitur enim DEO tranquilla prouersis in-
comprehensibilis & quo ad quid est merè ignoto. Et tam
men hoc ipsum sic intueri, est clarissimum & suavissimum
contemplari, speciesque altissima contemplationis huic
vite possibili. Idecirco tunc rata in lucem illam tan
infinitam expanduntur, increatae Veritati insiguntur, su-
peressentialis Deitatis & superbeatissimæ Trinitatis
tam radiosæ, amorosæ & proximæ copulantur, quod a-
liud nihil advertit, nec proprium actum attendit, sed
destitutus à seipso, atque in proprium refluit fontem; sic
que in divitis gloria rapitur, in Amoris increati, im-
mensi, agne comburitur, in Deitatis abyssum profundatur
& absorbitur, ut videatur quodammodo esse crea-
tum exire, & increatum idealib[us]que esse induere, non
quid substantia mutetur aut proprium esse collatur,
sed quoniam modus essendi qualiterque vivendi deifi-
catur, hoc est, DEO & superbeatissimæ beatitudinib[us]que
supernaturaliter & gratiosissimè assimilatur; sicque
eminenter impletur illud Apostoli, Qui adharet
DEO, unus spiritus est. Imo quod in Ioanne loquitur, u-
nitas ipsa & Veritas increata. Virginitas Patris, Pa-
ter, roga pro eis qui credituri sunt in me, ut omnes
unum sint, sicut tu Paer in me, & ego in te, & ut ipsi
in nobis unum sint. Ego in eis, & tu in me, ut sint con-
summati in unum, ut dilectio qua dilexisti me, in ipsis
sit, & ego in ipsis. Hæc ille.

Et à S.
Bona-
ventura
triplex
gradus
ascensio-
nis in
hanc ca-
liginem.
Clariū vero D. Bonaventura Itmar. 5. distin-
t. & leucus Linconiensis & Veroelensem, expli-
cat gradus istius ascensionis, dicent: *Gradus igitur
ascensionis in spiritualem caliginem sunt: primum, de-
relinquere omnia sensibilitas; secundum, omnia intelligi-
bilia; tertium, ingredi caliginem ubi appetet DEVS.*
Et post psalma addit: *Sed adhuc restat principalior
Dei cognitio, qua figuratur meo, quid Moyses post
pradicta separatur ab his qui predicta secum vide-
rant, & subtrahitur illi visus, & intrat in caliginem
ignorantiae, & unitur incomprehensibilitati divine,
quam non penetrat intelligentia qua omnium clarissi-
ma est. & in se claudit & celat secretissime omnes co-
gnitiones comprehensivas. Exemplum hujus plane vi-
detur in luce stellarum, quonodo absconditur in luce so-
laris in meridi. Sequitur: *Et omnis omnia DEO per
eum quiescit super omnia, & constituitur in excellentia
quam nec ratio investigat, neque intellectus specula-
tur, & quasi ab omnibus calitus, & quasi a seipso se-
gregatur, & per unitionem dilectionis qua est efficiatur
vera cognitionis unitus DEO intellectualiter ignotus.
& cum cognitione multo meliori quam sit cognitionis in
eo quod intellectualis est quia in eo quod cognitionem
derelinquit, super intellectum & mentem DEVVM co-
gnoscit. Has ille. Ea predicta patere potest, quod re-**

relatio super intellectuālū non sit per intelligibilem cognitionem, sed per ardenterissimam, mōd superservidānā dilectionem experimentalem notitiam.

Ex his etiam apparet , sicut dicit Lincontiensis,
quod hec revelatio , que fit in circumvolvate & vere
absque symbolis & imaginibus secundum sui modos
apparitionem, solum fit his qui transducent immuni-
tatem omnia, id est, terrena omnia, que amore contrita,
maculant amantem mentem , & etiam puram, que
non maculant mentem contingentem, & qui ascen-
dunt super ascensionem omnium sanctorum extremita-
tum, hoc est, ascendunt super omnes actus omnis vir-
tutis apprehensivae agentis , quantum posibile est in-
tense, & derelinquent omnia divinia lumina illustran-
tia, & introeunt in caliginem, hoc est, actuali igno-
rantiam omnium; ubi vere est (ut Eloquia aint) que
est super omnia: solum enim ibi inventur , & teneratur.
Quod si ibi inventur, non est effabilius. Hec ille. Cui ra-
tus revelatio facta fuerit, dicat illud Matthei 11. Con-
firato tibi Pater Domine, &c. Hactenus D. Bona-
ventura.

Quia ut plenius intelligentur, illud sanè occurrit animadvertisendum, quod in hac caligine apex intelligentiae & principalis affectio pariter ac intelliguntur se promoventes in DEUM feruntur, & qualiter ascendent, illa speculando, hac vero factio desiderando, ut re & e consideravit S. Bonaventura de septem grad. contempl. Præcurrente autem se mutuo intelligentia, neque ingredi valente, utpote per speculum videns, fortis remanet, affectio vero quod ventes in nescia est speculi, intrans unitur, secundum illud Deum 1. Cor. 6. Qui adhaeret DEO, unus spiritus fiet cum illo. Unde quamvis intelligentia præ foribus sistere compellatur, virtus tamen amativa, qua sicut intellectus ad cognitionem, si ad guttum ipsa divinitus invitatur, amoris impetum prosequi vultus que ad interiora dilectionis progettis non deficit, atque intellectu nimia claritate caligante, & in januis excubante, ipsa cum Moyle caliginem intrare, ac DEO intime conjungi festinat: sentit etenim spiritualia quondam elutem, & insatiabilem futuri videndi bonum in creatum ac illud comprehendendi, veluti si totum pelagus pisces culus parvus deglutiens conaretur. Sed quia veri & ardentis amoris hoc proprium est, ut secundum actionem suam conamine fructus non deficit, post defectum semper vitæ reparans, ad id ipsum persistendum iterum atque iterum elutem renovat & auget, quoique à Pare misericordie suavissime deo colatur, ac ineffabili tenacissimoque amoris vinculo copulatur, ac deinceps in divinitas pectora raptum & absorbeatur.

Hac de hac in DEUM transformatione dicta sufficiunt que quia potius ad amorem unitivum, quam ad contemplationem spectare videntur, res linquenda ac rejicienda erant in *Liberum de via unitatis*. Nunc vero nostri munera erit, quid sit mysticae Theologie contemplatio, qua in hac divisionis cum DEO unione inventur, explicare; cuius rei exacta cognitio praequiritur priorem aliam tractationem, videlicet de duplice DEI contemplatione, altera, qua per positionem; altera, qua per negationem omnium perfectio-
num creaturarum ad superma
confundit.

CAPVT

De dupli cognitione, nempe per positio-
nem, & ablationem, que posterior perfectissi-
ma est omnium cognitionum, que de
DEO in hac vita haberi possunt,
& propria doni intel-
lectus.

Legend. Domini-
ci 4 SS.
Trinitate lib. 7.
Tom. 7.
Biblio-
theca
Theolog.
scit. 3.
cap. 14.
§. 4.

Ea cognitionis, qua DEUM per omnia remo-
noscit. In hac vita cognoscimus, propria est
domi intellectus, & perfectior quam de DEO in
hac vita haberi possit, ut ex D. Dionysio sapientia docet. D. Thomas, maximè 2.2. quæst. 8. art. 7. & in
3. distinc. 34. quæst. 1. art. 4. in corp. & distinc. 35.
quæst. 2. art. 2. quæstiuncula. ubi S. Thomas ita in-
qui: intellectus donum ad spiritualia ingreditur, apli-
citer. Primo modo per viam remotionis, dum affi-
rmationem de DEO dicantur, precelementer amne-
negationis vim habent. Verbi gratia: Cùm de DEO
verbis facientes, se nebrarum rocem usurparunt, non
caliginem nobis animo proponunt, sed quod lux non
sit, verum lumine sublimor. Hic igitur modus DEVM
cognoscendi negat omnia, que de DEO diximus, non
propter imperfectionem, sed quia ipsa omnia illa su-
periiori quadam ratione antecellat.

Tripli hunc cognoscendi modum com-
munit Doctores ad triplicem DEI notitiam,
alteram per affirmationem sive positionem, al-
teram per negationem sive ablationem, reducere
solet. Divitio est D. Thomas 1. part. quæst. 13. art.
2. & 12. & est communis Patrum. Primus ejus al-
terior fuit S. Dionysius cap. 2. caligini hierarch. & l.
de mystica Theolog. aliisque locis. Etsque etiam D.
Balduin concr. Eunom. Augustini Tractat. 23. in le-
ctionem Clementis Alexandrinilib. 5. Stromat. a-
liorumque Patrum. Prioris generis sunt nomina
illa, que perfectionem aliquam poli viam for-
maliter indicant, ut sunt, ens, res, verum, bonum
& omnia quia his respondent, ut sunt essentia, e-
xistencia, bonitas, veritas, & his similia alii. Poste-
rioris vero sunt haec, increatus, incorporeus, infa-
nitus, immensus, immutabilis, incomprehensibilis,
invisibilis, ineffabilis. Hæc sunt tantum attributa formaliter, & expressæ negativa, que Deo in
Scriptura solent adiungi.

De hæc dupli cognitione egredij tra-
ctat S. Bonaventura in lib. de parvo bow, parte 3.
prope fin. ibi ita scribit: Nos a quod aspectu veritatis
debet esse erexit ad incomprehensibilis: & hoc sunt
mysteria summae Trinitatis, ad que erigimus contem-
plando ea, & hoc dupliceiter, vel per positionem, vel
per ablationem. Primum ponit Augustinus, secundum
Dionysius. Per positionem primo intelligimus, in Di-
vinis esse quedam ut communia, quedam ut propriæ,
quædam ut appropriata; quedam sunt media inter
hac & illa. Intelligimus ergo & contemplare sibi, en-
tra DEVM communia, & vide quoniam DEVS est es-
sentialis prima, natura perfecta, vita beatissima, que nec
essariam habent consequentiam. Iterum intendo & re-
do, si potes, quoniam DEVS est eternitas presentia, sim-
plicitas replens, stabilitas movens: que similes con-
sequentiæ habent & connexionem naturalem. Po-
stremodo attende & vide, quoniam DEVS est lux inac-
cessibilis, mens inviabilis, pax incomprehensibilis
que non tantum essentia unitatem, sed etiam inclu-
dant perfectissimam Trinitatem; que sunt propriæ
divinarum Personarum.

Et post pauca Deinde in Divinis sunt appropriata, secundum triplicem differentiam. Prima appropriata sunt, unitas, veritas, bonitas. Attribuitur unitas Patri, quia origo; veritas Filiu, quia imago; bonitas Spiritui sancto, quia connexio. Secunda appropriata sunt, potestas, sapientia, & voluntas. Attribuitur po-
testas Patri, quia est principium; sapientia Filiu, quia est
est Verbum; voluntas Spiritui sancto, quia est domus.
Tertia appropriata sunt, altitudo, pulchritudo, & dul-
cedo.

Et paulo inferius: Hoc est igitur credio per viam
affirmationis, sed alia est enimius per viam nega-

triplex
modus
Deum
cognos-
cendi
traditum
ex S.
Diony-
sio & S.
Thoma.

Primitus modus cognoscendi DEUM, est secundum rationem cause & effectus, cum in-
quæ omnia, que in rerum natura sunt, tamquam
effectus ipsius DEI consideramus. Secundus modus cognoscendi DEUM, quem Dionysius ver-
bis citatis indicavit, est per excessum vel præstati-
tiam, veluti si quis eum dicat esse suprapotentem,
supraomnipotem, &c. Quo sensu Dionysius
cap. 1. & 2. de divin. nomin. & aliis locis, DEI sub-
stantiam super substantiam, & omni effectu su-
periorem appellat; & Boëtius libro de Trinit. dixit
DEUM non esse substantiam, sed supersubstan-
tiam. Tertius & præcipuus modus est per nega-
tionem eorum, que videmus & intelligimus; que
ratione negamus de DEO substantiam, sapien-
tiæ, ceteraque omnia; eo inquam modo, quo in
creatulis ea esse intelligimus. & pro hoc statu
concepimus, non enim ea ratione in DEO repe-
titione. Hunc modum cognoscendi DEUM
tradit idem D. Dionysius variis in locis, de qui-
bus infra, ac illo cap. 7. de div. nom. dum inquit: Om-
nium detractiones; & deinde cum ait: Sine omnibus,
& denum, ipsa ignoratione DEUM cognoscit;
ac si dicere: nos de DEO nullus cognoscere
q; ad non sit, quam quid sit,

tionis: quoniam, ut dicit Dionysius, affirmationes incompatibiles sunt; negationes vero licet videantur nihil dicere, plus tamen dicunt. Et hic modus erectionis est per abnegationem trium, quod in negationibus illis sit ordo, inserviendo ab inferioribus usque ad superiora. Est etiam supereminens positio inclusio, ut cum dicatur, DEVS non est quid sensibile, sed supersensibile; nec imaginabile, sed superimaginabile; nec intelligibile, sed superintelligibile; nec existens hoc vel hoc, sed saper omnem ens. Et tunc veritatis aspectus sursum in mentis caliginem, & aliud elevatur, & profundius egreditur pro eo quod excedit se & omne creationem. Et hic est nobilissimus elevationis modus. Sed tamen ad hoc quod sit perfectus, praeexistit aliam, sicut perfectio illuminationis, & sicut negatio affirmationem. Hic autem modus ascendendi tanto est vigorosior, quanto vis ascendens est intima; tanto fructuosior, quanto affectio proximior. Et ideo utile valde est in illa exercitari.

Hujus etiam divisionis meminit D. Cyprianus de cardin. oper. Christi, in Prologo, dum inquit: Affirmatio quippe de DEI essentia in promptu haberi non potest; neque enim diffinibilis est Divinitas, sed verius sinceriusque remoto indicat negando quid non sit, quam asserto quid sit: quoniam quidquid sensu subiectum, illud esse non potest, quod omnem superat in telicem. Hec Cyprianus.

De hac duplice cognitione Dei passim in Scriptura faceta mentione fit, dum DEUS nominibus affirmativis & negativis nominatur. Dicitur enim aliquando sapiens, bonus, omnipotens, iustus, misericors, vita, & vita nostra, que omnia perfectiones quedam sunt quas DEO attribuimus, & de ejus natura affirmamus. Non tamen vocatur quoque incomprehensibilis, inaccessibilis, infinitus, & quod habita in tenebris, & luce inaccessibili: que omnia nihil aliud sonant, quam negationes, quibus a divina natura limitationem omnem ac circumscriptiōnem five comprehensibilitatem removemus. Duplēcēm hanc ad Dei cognitionem pervenientiā, & pricipiū eam, que per remotionem dicuntur, exp̄lītissime magnus ille Dionysius. A co-pagi- ta ac eruditiss. docebat, pricipiū de divin. nom. cap. 7. citato, & cap. 1. Myſt. Theol. ubi sic inquit, secundūm expositionem Dionysii. Cart. siāni ibi in Paraphrasi illius cap. Tu autem, amice Timosthee, ad hoc ut capax sis mysticarum contemplationum quas in hoc libro docere intendo sic cooperare iudicio divino: Derelinque fons & sensitibilia exercitia, & etiam intellectuales operationes, & omnia sensitibilia & intelligentia, & omnia existentia & non existentia, farci coram menteis hac comprimente. Et sicut est ita possibile, consurge ignoratio & superintellectus alter, superstantialis alter, ad unitiōnem Dei, que est super omnem substantiam & cognitionem. Cum enim te ipsum & omnia per mentem excessum, nullo inferiori retinaculo præpeditus, transcedens, ab omni concupi- scencia & cura absolutus & purgatus; tunc tandem sic cuncta auferens, & ab omnibus expeditus, sursum agens ad supersubstantialē radium incomprehensi- bilitatis.

Idem in Epist. ad Cajum Monachum, hanc cognitionem per remotionem five negationem appellat divinas tenebras, atque caliginem inaccessibilem, lucis plenitudinem. Unde concludit ibi Dionysius: Si alius videns DEVM intellexit quod vidit, non ipsum vidit, sed aliquid eorum que sunt eius, qua existunt & cognoscuntur; ipse autem super mentem & super substantiam supercollocatus, non ipso universaliter non cognoscit, nec esse: & si supersubstan- tialis, & super mentem cognoscitur. & secundum melius perfecte ignoratio cognitio est ipsa, quae est su- per omnia que cognoscuntur.

Demum ipse Dionysius ad Titum scribens, Verte te, inquit, ad radium tenebrarum, quāsi dicat: In hac visione & caligine tenebrofissima, hoc est, verē videre ac contem plati DEUM, videre omnino invisibilē & incomprehensibilem esse: & quā mens plenius purgata hoc perfectius vi- deri atque convita fuerit, eo clariss DEUM cernit. Et hoc, Dionysius ait, est videre & cognoscere, supersubstantialē supersubstantialiter per omnium entium ablationes laudare; ipsa enim æterna ac adoranda Divinitas omne creatum im- mensa utique dignitate excellit, & quā ei mens amplius appropinquat, eo ipsis inaccessibilitas incomprehensibilitasque lucidius animo claret.

Hinc divinus Dionysius cap. 5. de myſt. Theol. concludit dicens: Rursum dicamus ascensiones, quād neque anima est DEVS, neque intellectus, neq; ratio, neque intelligentia, nec dicitur, neque intelligitur, neq; fiat neque moveretur, nec parentiam haber nec potentia est, neque lumen, nec vivit neque vita est, neque substantialia est, neq; scientia, neq; veritas, neq; sapientia, neq; unum nec unitas, neq; DEVS neque Deitas, neq; spiritus est, neq; filiatio, neq; paternitas, neq; aliud quid nobis aut alicui entium cognitorum, neque quid non entum, neque quid extum est, neque entia eam con- gressunt ut ipsa est, neque ipsa cognoscit enia secun- dum quod entia sunt. Neque ratio ipsius est, neque no- men, neque agitatio, neq; lumen, neq; error, neq; veritas, neque est universaliter ipsis positio neque ablato: omnia quippe incomparabiliter ac inexco- gitableiter excedit, & nec numero, nec specie, nec genere quid- quam cum ea communicat.

Solent alii exemplis afflīmissimis hanc duplēcē cognitionē explicare. Nam imago alicius San-cti duobas modis exprimi potest, picturā & scal- pturā. Pictor imaginem in tabella depingit colo- rum adjectiōne, sculptor vero paulatim & artifi- ciosē eam quasi de materia edicit, marmoris aut lignis scissione & ablatione, quoque agalma pulcherrimum, (verba sunt Dionysii) hoc est simu- lacrum seu imago, que in ligno veluti latebar, perfecta relinquat. His igitur duobus modis DEI conceptu formamus: primum quasi pin- gendo, cum eum creaturatum perfectionibus quasi quibusdam coloribus affectum concipiimus, quo lenis dicimus DEUM esse sapientem, bo- num, & secundum veluti sculpendo, quo ratio- ne omnia haec, quo illi pingendo adscibimus, quasi particulas sine filiis ab eo removemus. Sic D. Dionysius docebat: DEUM nec esse vitam, nec sapientiam, nec bonitatem, &c. quia ut ipse affir- mat, nihil horum est; ea scilicet ratione qua a no- bis concepit; sed postea super omnia haec esse di- cavit, ita vero affirmations & negationes, ut sapienter nosavit Dionysius, inter se non sunt op- positi: quia cum de Deo sapientiam affi- manus, perfectionem illam, qua leplum & cuncta in se cognoscit, confitemur: cum vero ab illo sapientiam removemus, modum illum sapientia limita- tum, quo nos eam concipiamus, denegamus.

Cum autem per utriusque generis conceptus Vid. An- aliquo quidem modo cognoscamus Dei quid- toniā dīratem, illam tamen nulla harum cognitione Spiritu adēquamus. Inter hos vero conceptus, quos de S. die divina natura formamus, negativos censeti perfe- ctores quām affirmativos, communiter Patres mystici, affirmant, ut Dionysius locis citatis, & Augusti- tracl. 3. nus in Psalmum 85. & alii. Causa est, quia cum diff. 1. DEUS sit perfectissimus, quando verbi gratia di- fect. 10. cimus illum esse incomprehensibilem, nihil ve- & Phili- pius de ipso loquimur, quām cum ab eo imperfe- lip. à SS. citionem illam, nempe comprehensionem, remo- Trinit.

p. 2.
Theolog.
mystic.
trat. 1.
art. 3.

venimus unde recte dixit Damascenus lib. 1. cap. 4. Cum DEVS nobis incomprehensibilis, hoc solum de eo comprehendimus, quod incomprehensibilis sit, quasi dicat, ipsam negationem propriissime concipimus, & illam Deo attribuimus. In propositione vero affirmativa, licet affirmatio vera sit, id tamen quod de Deo affirmamus, non distincte & adaequare cognoscimus, sed confusè, & veluti in communione nempe hoc ipso, quod aliquid concipimus in DEO multò melius & excellentius, quam sit illud quod eodem vocabulo significare sollemus esse in creatura. Cum enim dicimus, DEUS est sapiens, non concipimus distinctè & adaequare sapientiam illam quia Deus sapiens est; sed confuse, hoc ipso vellet quod concipimus quamdam esse in DEO perfectionem, respondemus sapienzam, quam tribuumus creature intellectuali, qua est infinitus perfectio. Quod si ulterus de hoc & aliis divinis attributis velut affirmativum conceptum formare, statim occurrit nobis concepimus convenienter perfectioni creaturæ, quæ eodem vocabulo solet significari, quem proinde conceputum removere debemus.

Quod intelligens D. Augustinus lib. 5. de Trinitate cap. 1. eleganter dixit: Intelligamus DEUM, si possumus, quantum possumus, sine qualitate bonum, sine quantitate magnum, sine intelligentia, Creatorem, sine situ presentem, sine habitu omnium continentem, sine loco ubiqui totum, sine tempore sempiternum, sine ulla mutatione sui, mutabilitate omnia facientem. Hæc Augustinus. Quæ omnia attributa alio modo clariori & manifestiori significari solent, cum dicimus DEUM non esse substantiam, sed supertabstantiam, non bonitatem, sed superbonitatem; non sapientiam, sed supersapientiam. Qui modus cognoscendi DEUM dicitur per excessum sive eminentiam: qui etiam redditus ad affirmativam cognitionem.

C A P V T IX.

*Rerum de cognitione DEI per negationem,
ac de gradibus quibus ascendendum
sit ad divinam caliginem.*

Legendi
de his
Autho-
res supra
locum.

PRAECLARE inter alios Doctores Picos Mitanianus lib. de ente & uno cap. 5. paulo post principium, agens qua ratione multa de Deo à Peripateticis adscribantur, que de eo negant Platonici, eam cognitionem quæ de Deo est per negationem, ac quatuor gradus ascendendi ad caliginem, quam DEU[m] inhabitat, aperte explicat dicens: DEVS omnia est, & eminentissime atque perfectissime et omnia. Quod non est, nisi in se ita claudat omnium perfectiones, ut quidquid ad imperfectionem spectat in rebus, a se rejiciat. Possumus autem quidquid imperfecti rationem habet in his quæ sunt, duplice capite definite: alterum est, cum quid in re est, quod in genere illius rei minus perfectum est; alterum, cum perfectum quidem in suo genere est, sed ideo non simpliciter perfectum, quoniam unius tantum generis perfectionem habet: & multa sunt extra ipsum genera sois perfectionibus honestata, quæ in illo includuntur. Exemplum primum. Cognitione sensibili non id est solum imperfecta est, quia cognitione tantum est, & non est appetitus; sed quia & imperfecta cognitione est: tum quia organo eger bruto & corporali, tum quia extrema solum attingit teromagd intima, id est, ad substantiam, non peradum. Cognitione item humana quæ rationalis dicitur,

tur, imperfecta cognitione est, quia vaga, incerta, mobilis, laboriosa. Addit intellectualem cognitionem mentium divinarum, quas Theologi vocant Angelos, & ipsa etiam imperfecta cognitione est: vel ob id scilicet quod extra se quartus quod intra se scilicet plene non possidet, hoc est veritas lucem, qua eger, & qua perficitur.

Accipe vitam. Vita ea quæ est in plantis, immo que in omni corpore est, non ideo solum imperfecta, quia vita tantum est, & non cognitione; sed quia non pura vita: potius autem vivificatio quedam ab anima in corpus derivata semper fluent, semper morti admixta, magis denique mors vocanda quam vita. Incipimus enim, si forte nesciunt moti, cum primum incipimus vivere; & mors cum vita protenditur; unquam primum definiimus morti, cum a corpore mortis hujus per carnis mortem absolvitur. Sed nec perfecta vita est Angelorum: quia nisi perentier vivificus radius divinae lucis foret, in nihilum tota dilaberetur. Eadem ratio in ceteris. Cum ergo DEUM cognitionem, DELIM viventem facit, illud primum attende, ut vita & cognitione, que illi adstricti: ut, his omnibus derrimenis libertate intelligatur. Sed non hoc facit: restat enim altera imperfectio, cujus exemplum hoc.

Concipe vitam perfectissimam, que feliciter tota sit vita, & pura vita, nihil habens mortale, nihil mortis admixtum, que nullo egeat extra se, per quod duret stabilitate & permaneat. Concipe item cognitionem, que & omnia & similes perfectissime cognoscantur. Adjice & hoc, cognitionem scilicet in se haec omnia cognoscere, unum extra se querat veritatem quam cognoscat, sed ipsis ipsa sit veritas: adhuc horum utrumque, quam quia in genere perfectissimum, & tale ut extra DEUM esse non possit, sic ramen accepit, & ab invicem distinctum, DEO indigitum est. DEUS enim omnimoda & infinita perfectio est: sed non ideo tanum omnimoda & infinita, quia omnes particulares perfectiones, arque infinitates in se comprehenduntur, tunc enim neque ipsa esset simplicissimus, neque infinita esset quæ in eo sum, sed esset unum infinitum ex multis infinitis, utrumque autem, perfectione collectum: quod aut dicere aut cogitare de DEO, profanum est.

At vero si vita, que perfectissima quidem sit, sed vita est tantum & non est cognitione; itemque si appetitus sive voluntas perfectissima quidem voluntas, sed voluntas tanum & non vita, neque cognitione est, similiusque alia in DEO colliguntur: manifeste futurum est, ut divina vita futuræ se perfectionis, quoniam eam habet perfectionem quæ vita est, non habet eam quæ cognitionis, quæ appetitus. Quoniam ergo a vita non id solum quod eam imperfectam vitam facit, sed quod facit eam vitam tantum, & a cognitione, similiter aliis nominibus, quibus DEUM appellamus: tuncque quod ex omnibus remaneant, necessarij tale erit quale Deum intelligi voluntas, unum scilicet perfectissimum, infinitum, simplicissimum. Et quoniam vita quoddam ens est, sapientia item ens quoddam pariterque & justitia, utique si particularitatis & terminacionum conditionem his adimere, quod supererit, non hoc aut illud ens erit, sed ipsum ens, sed simpliciter ens, sed universale ens, non prædicationis universalitatem, sed perfectionis.

Similiter sapientia bona quoddam est, quia hoc scilicet bonum quod est sapientia, & non est illud bonum quod est justitia. Tolle, ut inquit

A-

Augustinus, hoc, tolle illud, id est particularitatem hanc; tolle limitationem per quam sapientia ita est bona quod est sapientia, quod non est bonus quod justitia est, pariterque justitia sic habet justitiam bonitatem, ut non habeat eam quae est sapientia. Tuncque in enigma faciem DEI videbis, id est, omne bonum, ipsum bonum, simplissimum bonum, omnis boni bonum. Ita vita sicut ens quoddam est, ita est unum quoddam: est enim perfectio una, pariterque sapientia perfectio una est. Abjice particularitatem, remanet non hoc aut illud unum, sed ipsum unum, & simpliciter unum. Cum ergo DEUS ille sit, qui, ut a principio dicebamus, ablati omnium imperfectione, omnia est: certe cum a rebus omnibus, & qua sub suo genere imperfectione, & sui generis particularitatem abdicaveris, id quod remaneat, DEUS est. DEUS ergo ipsum ens, ipsum unum, ipsum bonum, similiiter & ipsum verum.

Duos jam gradus promovimus ad caliginem ascendentibus quam DEUS inhabitat, à divinis nominibus omnes purgantes maculam, quae ex rerum est significaturum imperfectione. Adhuc duo superius gradus, quorum alter nominum arguit deficientiam, aler nostra intelligentia acutam insuffitam est. Hæc nomina, ens, unum, verum, bonum, concretum quid dicunt, & quasi participatum.

Quare rursum dicimus DEUM super-ens, super-verum, super-unum, super-bonum esse, quia scilicet ipsum est, ipsa veritas, ipsa unitas, ipsa bonitas. Verum adhuc in luce sumus, DEUS autem posuit tenebras in lumen suum. Ad DEUM ergo pervenimus nondum est: donec enim quod de Deo dicimus, etiam intelligimus & comprehendimus, in luce veritatis dicimus: tanto minora de Deo loquimur & sentimus, quanto infinita sit Divinitate capacitas nostra intelligentiae minor est.

Ad quartum igitur gradum concidentes, intremus ignorantiae lucem, & divini splendoris caligine excoluimus clamorem cum Propheta: Defici in atris tuis Domine, hoc unum de DEO postremo dicentes, ecce ipsum intelligibiliter & ineffabiliter super id omne quod nos de eo perfectissimum vel loqui possumus vel conceperemus; tuus super ipsum etiam quam conceperamus unitatem, beatitudinem, veritatem, superque ipsum esse DEUM et minime distinsum collocantes.

Huc etsi piciens Dionysius Areopagita, post ea omnia que in Symbolica Theologia, in Theologicas institutionibus, & quae de divinis nominibus, & de mystica scriptarum Theologia, postremo in calce ejusdem libri, quasi qui jam in caligine esset, & ut poterat de DEO sanctissime loqueretur, sic post alia quedam ad idem avenerat et exclamavit: Neque veritas est, neque regnum, neque sapientia, neque unum neque unitas, neque Deitas aut bonitas, neque spiritus est quantum ipsi sunt pauperrimus, neque Filius neque Pater est denominatio, neque aliud aliquid est hic que nobis aut alteri cuiquam in mundo sunt cognita, neque aliquid eorum que non sunt, neque eorum quae sunt est, neque ea quae sunt illam sciret sicut ipsa est, neque scire ipsa quae sunt sicut sunt, neque sermo ipsius est, neque nomen, neque scientia, neque tenebra, neque lux est, neque error, neque veritas, neque est ipsius omnino illa postrio, neque ablatio. Hæc mundanus.

Et paulo post: Sed vide, mihi Angele, quæ nos in sancta teneat. Amate DEUM, dum sumus in corpore, plus possimus quam vel eloqui vel cognoscere. Amando plus nobis proficimus, minus la-

boramus, illi magis obsequimur. Malum tamen temper querendo per cognitionem non quam inveneri quod querimus, quam amando possidere. Demum circa finem capituli: Ex quibus colligi illud potest, non solum esse DEUM, ut dicit Anselmus, quo nihil majus cogitari potest; sed id esse quod infinitè majus est omni eo quod potest ex cogitari, ut verè dixerit: puxa Hebraicam litteram David Prophetam: Tibi silentum, law.

CAPVT X.

In contemplatione sive cognitione DEI negativa sistendum esse in aliquo DEI conceptu denudato ab omnibus imperfectione.

CONTEMPLATIONEM perfectissimam fundam in cognitione DEI negativa, ex dictis praecedenti Capite aperiatur conjectur: nam si cognitione illa nobilior & perfectior est omnibus aliis, que in hac vita de DEO haberi possunt, si etiam contemplationem, que per viam negativam affligit, esse alius altior. Docent etiam hoc passim Patres, & mystici Doctores, præterim S. Bonaventura pluribus locis, maxime Iter. 3. distinct. 4. art. 3. ubi sic scribit: *Vero contemplator est si sum tractus est super omnia intelligibilia in caliginem ignorantia. Et hic gradus contemplationis est de quo loquitur Dionysius dicens: Adhuc restat principalior DEI cognitione, que figuratur in eo quod Moyses separatur ab his qui locum DEI secundum viderant, & subtrahitur illa visus, & intrat in caliginem ignorantia, & aurum incomprehensibilitati divine, quam non penetrat intelligentia, que verè est omnium clarissima, & in se claudit, & secretissime celat omnes cognitiones comprehensivas tanquam in causa prima omnium, & per eam omnium unitus DEO (qui est supra omnia) constitutus in excellencia, quam neque rati investigat, nec intellectus speculatur, & ab omnibus, & quasi a seipso segregatur, & per unionem dilectionis, que effectiva est vera cognitionis, unitur DEO intellectualiter ignoto cognitione multò melior, quam sit cognitionis intelligentia, in eo quod cognitionem intellectualem dereliquerit, & super intellectum & mentem DEVICM cognoscat. Hæc Dionysius apud D. Bonaventuram.*

Cum igitur haec sit nobilissima cognitione, in qua, ut iusta dicimus, mystica Theologia, quæ alii sita est, contemplatio consistit; opera prætentionis erit videre, an in hac cognitione, quæ per remotionem & negationem omnium fieri contingit, formetur conceptus aliquis DEI absolutus, quo DEUS intuitivè cognoscatur.

De hac pœnitentiâ traxit: Dionysius Carthusianus in lib. D. Dionysii de myst. Theolog. ubi inquit, an meos humana in visione & contemplatione mystica Theologia videat seu intelligat verè & objective ipsum DEUM; & si sic, an videat ipsum intuitivè, an verè abstractive; & insuper, an habeat de DEO conceptum distinctum ac proprium, vel quidditatuum, an tantum confusum seu generalem.

Hinc difficultati, positis hinc inde multis argumentationibus, quæ ponunt ad Theologos Scholasticos quam ad Mysticos spectare videntur, Dionysius Carthusianus tribus responderet propositionibus, quas brevissime ex eius mente collegimus. Prima est in cognitione DEI per negationem formatur aliquis conceptus, ita ut ab omnibus creatis perfectionibus, mens sifat sano te in Dei noutia & conceptu, quo perfectius DEUS sponde-

P cog-

tur tri-
bus pro-
positio-
nibus.

cognoscitur ac nobis manifestatur, quam quod oculi
bet alio conceptu ex perfectionibus creatis de-
sumpto. Pro hoc sententia adducit Gersonem in
Tractatu de mystica Theol. ubi sic inquit: Si divinum
Dionysium, edocum ac consecrum secretorum cele-
stium D. Paulo placet inspicere, ubi de mystica dispe-
ravit Theologia cum Expositoribus suis, invenimus eum
tenere modum avertendi se a phantasmatis corpo-
reis, ut abnegat omnia, que vel sentiri possunt,
vel imaginari, sive intelligi, sive se spirare per an-
tem in divinam caliginem, ubi ineffabiliter & super-
mentaliter DEO concangitur. Dat exemplum de sta-
tue scultore, qui ex ligno aut lapide abradens
format agnus pulcherrimum, hoc est simulacrum,
per solam ablationem, Conformat spiritus removens
omnia per abnegationem, que hic potest cognoscere,
qua suam utique secum gerunt imperfectionem, vel
potentialitatem, vel dependentiam, vel privationem, vel
mutabilitatem, anvenit omnibus his ablatis tandem pul-
cherrimum DEI agnus, id est, notitiam rei actuali-
sime sine potentialitate, supreme sine dependentia,
persimiliter & pure sine privatione.

Pro hac quoque sententia adduci potest idem
Gerson, qui clarus & plenus in Tractatu de simpli-
ficatione cordis, prefatam DEI per negationem
notitiae explicat, dicentes: Exemplum palpabile dat
ipse Dionysius pro manudictione istius Theologie my-
stica. Consider a sculptrum statuarum, nonne hic
format imaginem, vel statuam, non addens quidquam,
sed rescrevendis & removendis, ex qua subtractione re-
manet agnus, id est, simulacrum pulcherrimum,
imago pulchra figura, vel sculpta. Sic agit suo modo
meditantis animus, dum ab hoc conceptu vago, (con-
notativo scilicet hoc ens, & illud ens, qui conceptus
habetur ex rebus exterioribus sensu) intras facit ab-
stractionem modo praelatato, removendo ab hoc con-
ceptu vago quidquid est imperfectionem in cibis co-
gnitis perphantasmata. Et quia nullum est causatum
ens, quin sit imperfectum, negat meritum omne ens tali
a DEO, quis diminutum, quia dependens, quia
potentiale, quia descriptibile, & ita de reliquis imper-
fectionibus. Quia abstractione facta, dicit negat, quod
nihil remaneat in abstractis animo cognitum, quin
potius resoluta agnus pulcherrimum, seu (iuxta
communiorem philosophanticum locutionem) rema-
net conceptus entis perfecti denudatus ab omni im-
perfectione. Et huiusmodi est proprius DEI conceptus
absolutus, sicut non intuitivus, de quo Dominus ad
Moysem: Ego sum, qui sum. Hoc dices filiu Iesu, et: Qui
est misericordia tua? Et hoc modo, iuxta verbum pro-
phetum, est unum nomen Domini Dei. Hactenus
Gerson.

Hinc sententia expedita subscrabit S. Augustinus
lib. 8. de Trinit. cap. 3.: ibi posteaquam multas per-
fectiones creatas enumeravit, quodam unaquaque
est bona & perfecta per suam quamdam per-
fectionem finitam & limitatam, pulchritudo a sub-
iungit: Bonum hoc, & bonum illud. Tolle hoc & illud,
& vide ipsum bonum tuum potes, ita DEUS videbas, non
alio bono bonum, sed bonum omnia boni, id est, bonum
& perfectum sine limite. Cujus loci ampliorem ex-
plificationem vide apud Picum Mirandulanum,
de ente & uno. Capit precedentem adductum, ubi et
iam expressum nobiscum sentit, dati in hac cogni-
tione per remotionem conceptum DEI abolu-
tum, saltem confusum & generalem.

Hec sententia confirmari etiam potest ex eo-
dem Augustino lib. 1. de doctrina Christiana cap. 6.,
ubi intendens explicare quomodo DEUS di-
catur ineffabilis, inquit: At per hoc ineffabilis qui-
dem dicendum est DEVS, quia hoc cum dicitur, aliiquid
dicatur. Et sic nescio quae pugna verborum: quoniam

si illud est ineffabile, quod dici non potest; non est inef-
fabile, quod vel ineffabile dici potest. Et subdit: Quia
verborum pugna silentio, cavenda pars quae in vice
pacanda est.

Potest et id manifeste constar: quia quando de
DEO concepimus, esse ens infinitum, ut aliquid in-
tellegitur quanto quoddam ens, comens omnes
perfectiores possibles, vel cogitabiles formaliter
vel eminentia, ut positum per illam negatio-
nem indicatur, ut aliud sit, quam ipsa consumma-
tura perfectio DEI, maior excoquatur non
potest, nec illi potest aliud deesse, quod ad sum-
mam entitatis perfectionem possit pertinere, q[ua]o
ergo ratione constat DEUM esse summum bu-
num, eadem constat esse infinitum.

An vero illa notitia de DEO, inquit Dionysius
Catocalanus ubi super sic folium experimentaliter in-
specta supremo Deum, ut per amorem unito, an vero
potest dici etiam intellectuali, non quidem intuitivo,
sed abstractivo; & non solum connatur, sed abso-
luta consideratione & inquisitione dignissimum est.
Nam habet pars qualibet suos elevatis mos defenso-
res. Sunt nempe qui exponentes Dionysium, primi
tenant. Sunt alii, dicens posse haberi ultra predi-
cationem experimentalem, seu experimentatio amorem DEO
notitiam intellectuam, conceptum proprum abstrac-
tum esse divini, quoniam non intuitivum, si imperfe-
ctio ab ipso removatur & abstrahatur, idem de vita,
de bonitate, de sapientia, de potentia, & consummatione
predicationis perfectionibus dicunt. Elegi videlicet in
istius sententiam Augustinus in pluribus locis, preser-
vit de Trinitate, docens ibi, seruit in bonum absolu-
tum. Bonaventura quoque in libro i. in capitulo 6. Vide
videtur, quid abstractio ab ipso esse omni potest illa-
te, dependentia, privatione, & alia omnia imperfec-
tiones ac finitatem, resulteret conceptus DEI absolutus & pro-
prium. Hac ille.

Ex eis etiam mente sit secunda proposicio:
In hac via, sive cognoscatur DEUS per amorem
affirmativa, quae proprieta dicuntur de ipso, sive per
attributa negativa, quae de DEO per remotionem
dicuntur, numquam DEUS cognoscitur a viatio-
ribus clari in se & inmediate, quantum ad quid
est, sed folium a posteriori, & quia est, permittit
in h. & cognitione DEI, quia est, ut inquit Dionysius
Catocalanus, est gradus & ordo, ut a quod amans
cognoscatur DEUS, cognoscit eum multo prefe-
ctius & clarus quam alius: causa namque ex suo esse
ita tanto perfectius cognoscitur, quanto per effectum
potius apprehenditur habitu & ause, ad sumum esse
deum, qui habitu in effectu non pertinet, ad
aquaitionem sue, ause attenditur penetratio, videlicet
quod progressum effectus a causa, & secundum hoc
quod effectus consequitur plus de similitudine sua cau-
sa, atque secundum hoc quod deficit a perfecto effectu
consecutio, si que mentis humana tripliciter project
in cognitione DEI ex suis effectibus.

Primo secundum quod perfectius cognoscitur ob-
eclacia DEI ad producendum. Secundo, pro
nobiliorum effectuum noscitur esse causa, cum enim
causa sit aliquam similitudinem DEI gerat, emi-
nentioraque illi similitura sunt, excellentiam eius
magis commendant. Tertio, propterea cognoscitur DEVS
ex omnium causis, & excessa, & elongatione, in
hoc demum, cognitionis projecta maxime, iuvatur
mens humana, dum naturale lumen ipsum conforta-
tur supernaturali lumine Fidei, ac doni sapientia &
intellectus, ac nova illustratione sapientia quae per me-
nos purificata, & virtuosam conversationem ipsius
securitatem.

Icuntur, per qua omnia mens in contemplatione supra se elevatur, in quantum cognoscit DEUM esse super omne quod apprehendit. Veram autem quia ad eum essentiam videndum negat percingere, dicitur in seipso quasi reflectit ab illius lumine superexcellens, iuxta illud Genesis. Vidi Dominum facie ad faciem. Quocirca scribit Gregorius: Visus anima, dum in DEUM intenditur, immensitas illius corruptione reverberatur.

Et paulo post, descendens idem Dionysius ad contemplationem, qua in presenti vita haberi potest, cum per positionem, quam per ablacionem, subjungit: At vero in contemplatione DEI in vita presenti per affirmativa, de ipso proprio non metaphorice dicta (de quibus in lib. de divin. nominib. agitur) cognoscitur DEUS modo praeclaro, quia est; attamen objective & immediata, ita quod non est medium per quod in ratione speciei intelligitur; quia per formam similitudines creatas, & non clare in se ipso cognoscitur, ita quod sua essentia sit quod & quo, seu objectum & species per quam in contemplatione autem seu visione mystica Theologia, que DEUS per omnium ablacionem & abnegationem cognoscitur, clarissimus & sublimissimus noscitur & videtur, quam in contemplatione practica per affirmaciones. Ideo & objective, non tamen quid est, sed quia est, sed per approximatum atque gradem ad notitiam quidditatem. Veram autem in hac contemplatione sicut apex mentis & intelligentie vertex DEO uniti tanquam omnino ignotum in omnimodo quoque caligine fieri, nihilque penitus de illo cognoscere, non quod ab illius inspectione, omnissarie vacet, praesertim cum ista sit altissima, clarissima, perfectissima, ac profundissima Deitatis contemplatio, cognito, visu huc virte posibile, ut ipsumet magnus Dionysius & Expositores ipsius restauit.

Sei quia in hac contemplativa, & sapientialissima, & ferventissima unione cum DEO mens acutissime & lippidissime conficit, quam superincomprehensibilis, & supersplendidissimus, & superluminosissimus, & supergaudiosissimus fit ipse Dominus DEUS omnipotens & immensus, atque quam infinita & indicibiliter a plena illius cognitione, & beatifica eius fruitione, visione faciali immediate & clare intuitiva distet, deficiat, & occupabit. Ideo pro admiratione & amore deficit, & destruit a seipso, gaudiosus quoque & dulciter absorbet, obdormit, & quietescit in superdilectione DEO, Creatore, Salvatore, ac misericordie, & supergratiosissimo suo sponso, totius beatitudinis sua superius summe, omnipotissima, & liberalissima causa.

Tertia Dionysii propositione. Si cognitio intuitiva dicatur, quare in seipso & quoad suam quidditatem cognoscitur, mentaliter videtur, dicendum est, quod DEVM non videntur in hoc seculo intuitivè cognoscere: si autem loquendo excessus sicut atque intuitiva cognitio, dum quid objective agnoscitur, & quoad essentialia sua, seu proprias sibi, quamvis non clare a distinete secundum quid in se ipso est, potest dici quid in vita hac cognoscimus DEVM etiam intuitivè, & quod quia est, non autem quoad quid est, nisi valde obscure & imperfectè. Nihilominus distinctam de DEO habemus, ita quod multa de ipso cognoscimus, quia ex ioli convenienter, ut quod est esse incrementum, independentem, purum, perfectum, & penitus separatum, quamvis ignoramus quid hoc sit. Hinc super librum Boetii de Trinitate Thomas faciet: De nulla re potest sciri nisi, nisi aliquo modo scaturit de ea quid est, aut per se, aut confuse, secundum philosophum in principio Physicorum.

Ex his quoque appetit dicendum, quod ultra & Thom. & Iesu Oper. Tom. II.

Quid sit mystica Theologia, & qua de causa mystica appellatur, difficile quidem est intelligere, explicare difficultius, difficultissimum experiri. Tractant de hac re omnes fratres facili Dionysii Interpretari, tam in Commentariis de divin. nom. cap. 7, quam in librum quem Dionysius editit de mystica Theologia. Longam etiam de mystica Theologia editit tractationem Henricus de Palma, que D. Bonaventura adscribi solet, ac inter eius Opera circumferit. Aliam quoque non minus utilem scripsit Joannes Gerlon. Sed tam hi, quam illi subobscure valde loquuntur, ita ut quem aliquando difficile sit D. Dionysii penitissimos sensus ac tuorum Interpretum commentaria obscurissima penetrare. Diversa sunt præterea eorum placita, ac variae in percipienda D. Dionysii menetentient. Alii enim affectus apicem absque præ via intellectui operatione immediatè DEO uniti contendunt; alii vero intellectus cooperationem verius admittunt; alii mysticam Theologiam in caligine ac tenebrosa DEI cognitione; alii in voluntate, id est, in notitia DEI experimentaliter, & suavisima perceptione; alii demum in secreta similia mentis cum DEO locatione constituant. Nos vero à communi Patrum sententia & Philosophiz principiis non recedentes, quid sit mystica Theologia contemplatio, divina adspiciente gratia, perspicue ac breviter, præmisimus aliorum sententias, peccantem.

Dionysius Cartubianus in Commentariis D. Dionysii de mystica Theologia quest. 3, ubi inquirit, quid sit mystica Theologia, possit aliorum opinionibus, quam explicant hi verbis: Multi itaque eam definient, dicentes: Mystica Theologia est secretissima cum DEO locutio: alij, quod sit ardenterissima

divina caliginis intus. Quæ descriptio aptior videtur, quād prima: non enim in mystica Theologia dirigitur jugiter sermo mentu ad DEUM, sed ipsa mentis in DEUM defixio, admiratio maiestatis, suspensio animi in lumen immensem ac aeternale, fruensima ac quietissima, & transformativa seu absorptiva insperatio Deitatis est mystica ista Theologia, præsertim si accipitur pro actu: si autem sumatur pro habitu, realiter idem est, quod præstansimum donum spiritus sancti, quod sapientia nuncupatur. sumendo sapientiam non ut est donum grava gratia data, de qua ait Apostolus, Alii per spiritum datur sermo scientie, sed ut est donum gratiae gratum faciens, supernaturale, infusum, charati inseparabiliter junctum, de quo loquitur Ier. 1: Requiescer super eum, triplex est gradus charitatis, ita & sapientia bujus, que secundum gradum suum tertium ac supremum est ipsa mystica Theologia, que non est propriæ scientia, propter scientia est habitus acquisitus, aut etiam infusus informis, qui in speculatorum practicorum dividitur: imò sapientia ista numquam informis est, sicut nec charitas. Hinc sicut donum sapientie realiter ac subjectivè est in intellectu, quantum quantum ad suum extrinsecum complementum, quod est ferventissimus amor in voluntate ponatur; & ita & mystica Theologia: quod etiam constat ex hoc, quod vocatur visio, contemplatio, intuitio, interiorque locutio, que omnia spectant ad intellectum, & in ipso realiter esse sententur.

Credit ergo Dionysius Carthusianus, mysticam Theologiam esse mentis in DEUM defixionem, maiestatis admirationem, animi in lumen immensem ac aeternale suspensionem, fruensim quietem, & transformativam, & illam esse actum doni sapientiae secundum ejus supremum gradum, nempe in quantum procedit a charitate deficiente, qua est (cetero Richardo de grad. viol. char.) secundus gradus amoris violenti.

Gerson Alphab. 86. lit. I. *Mystica*, inquit, *Theologia est conjunctio*, sive unio experimentalis & gratuitamentis cum Deo. Quid vero si experimentalis hæc unio cum DEO, ipse ibidem explicat, dicens quod sit simplex & actualis perceptio gratiae gratum faciens. Unde colligit, mysticam Theologiam nihil aliud esse, quam experimentalem DEI notitiam & perceptionem. Ibi etiam docet, mysticam Theologiam sive contemplationem tunc coniungere, cum apex mensis ineffabili & ignoto DEO inaccessibili & ignoto & conjungit. Unde idem Auctor, ut hæc omnia breviter una definitione comprehendere, in libro de mystic. Theolog. ita inquit: *Theologia mystica est experimentalis cognitio de DEO per amorem unitivum complexum*. Unde Gerson ponit in voluntatis quam intellectus operatione mysticam Theologiam sicut esse censet. Sed quāvis mysticam Theologiam in voluntate præcipue sedem habere dicat, non tamen excludit actum intellectus, cum ipse Gerson sèpè dicat, Theologiam mysticam esse experimentalem DEI cognitionem, & rursum esse mysticam sapientiam, id est, sapidam de DEO notitiam; & quæ omnia ad intellectum pertinent.

Henricus denique de Palma, seu, ut alii volunt, D. Bonaventura in lib. de mystic. Theolog. cap. 3. de via unitiva, mysticam Theologiam nil aliud esse, quam unionem cum DEO per ardenterissimum charitatis amorem sapientem docet: hanc tamen unionem immédia est à DEO in voluntate infundi, ibique sine ullo intellectus actu percipi. Quare daci in hac divinisimia mysticæ Theologæ con-

templatione voluntatis actum, scilicet amorem ab ipso prævia intellectus cognitione, tenacissime affirmata, maximè cap. 3. part. 4. & seqq. quem multi Dionysii Commentatores, Vercellenii, Linconensis, & alii communiter sequuntur; & præcipue divus Bonaventura Serm. 2. de lumina. Eccles. in eam sententiam inclinante vide-

tur. Quid in tanta opinionum varietate tenendum Triduum, ut explicemus, opere & premitum erit illud in primis considerare, triplicem esse mysticæ Theologia gradum. Primus. Quando mens purgata despicer, & medio sapientiae dono illustrata, super elevatur, ut DEUM in omni perfectione, in omnibus & gloria eius tam infinitum, ac omnium mentium, etiam Angelicæ, incomprehensibilem contineatur, ac DEO intenta tamquam pro signo. Primum, in ipso per amorem & dilectionem suavitatem conquiescat. Et hoc est pura contemplatio, de qua superius. Gradus primo hujus Hierarchie differimus. E tunc mens à D. Dionysio dicitur, licet non perfectissimo modo, intrare caliginem, sive se extendere ad radium divinarum tenebrarum, id est, super dulcissimam in se, nobis veð ignoratam & incomprehensibilem DEI claritatem, regi onemque lucis, & veritatis, ac sapientia Dei prorsus inaccessibilis, ut et D. Gregorius 10. 10. principio secundi Gradus hujus tertie Hierarchie diximus, dicitur inhabitare unde optimus. Dionysius in Epist. 5. ad Doroth. Divinae cædo, inquit, est inaccessibile lumen, in qua habitare DEVS dicitur, que quidem caligo aliud prorsus non est, quam incircumscribita a perenni intermissione & superficiem plenitudi, splendidissima pulchritudo, seruitus, & dulcedo lucis eternæ. Ardenissima igitur hæc caliginis intuitio, ac metus in DEUM in illa caligine existentem fere habuialis defixio, admiratio maiestatis, seu suspensio animi in lumen medium, fruensim, quietissima, & transformativa seu absorptiva inspectio Deitatis, ut Dionysius Carthusianus siebat, est mystica Theologia, quam nos supra Gradu secundo declaravimus, non tamen supremus ejus gradus. Nam licet se ē mens excessus, ex ferventissimo amore provenient, in hac contemplatione contingat, ac proinde cum DEO anima charitatis nexus tenacissimo dulciter ac suavitate unitatur, in eumque per amorem transformetur; adhuc tamen rectas auctoritas DEO conjunctio, & perfectior de DEO cognitio, quæ ex amore & conjunctione immediata & unitiva cum ipso DEO resultat, ut plenus diximus alibi. Hæc vero contemplatio secundi gradus omnino pertinet ad donum sapientiae secundum ejus altorem & perfectiorem gradum, ut Dionysius Carthusianus docuit ut supradictum. Et hæc est mystica Theologia, quam ipse iam in Tractatu de contemplatione, quam in Commentariis Dionysii agnoscit & definit.

Tertius gradus mystica Theologia, qui inter omnes contemplationis species est supremus, sapientia & qui propriæ mystica Theologie naturam & proprietates aptius & verius declarat, mani-

se

卷之三

三

omnes te traditur à D. Dionysio 7. de divin. nom. ubi sic
contemnuntur: Sapiens (appellari enim sapere hoc nomine
platonismus mysticam Theologiam) est dignissima DEI cognitio
species. per ignorantiam cognitio secundum unionem, quia est
super mentem, qua est vere cognitionis effectiva. qua-
Contra dicitur: Et nos de DEO, quae habentur de ipso
lēd. nos. per unionem experimentalē cum ipso, ita ut
Dominus p̄t̄ experientia DEI oportet concipere ipsius DEI
eius Tom. in animam illaspm, sive deosculacionem & am-
plexum unitivitatem ex parte vero animae unionem
Biblio- amoris, & perceptionem fruivitam & suavissimam
Theolog. ipsius DEI. Ad hanc Designatur osculationem si-
lib. 7. sect. 4. ve amplectus, & animae fruivitam unionem re-
soluta: in intellectu alissima & perfectissima de
DEO cognitio. Quare optimè Geōffon Alphabeto
65. lītt. E. mysticam Theologiam describens, di-
xit: Est experimentalis cognitio habita de DEO per a-
morū unitivū complexum. Igitur prior est i.e. com-
plexus mutuus amoris fruivitatis inter DEUM &
animam, quam si cognitio, quam ex natura sua se-
quitor ad amorem & fruivitatem illud DEI ostendit;
& idēo alter definiſt: sicut, nempe, Est sapientia mortis
de DEO, dum est supremus apex affective potentiae
realiter per amorem unitur. Quare sicut in dono
sapientie prius est sapientia DEI suavitatem, ac ani-
mam charitate media cum DEO uniti, quam in DEI
experimentalis cognitio sive contemplatio; ita in
mysticā Theologie contemplatio prius est
DEUM animae uniti, quam DEI ipsius animae il-
lapi & deosculans habere cognitionem, juxta
illud: Gnostate & videte.

Præcedere vero solet hanc unionem ineffabilis animæ cum DEO caliginosa illa contemplatio, de qua plenius secundo Gradu antecedenti diximus. Nam dum anima sub umbra dilecti ac in illa caligine confusa, continuo suspirat ac amoris violenter ferut in DEUM, nonnumquam repente pietate DEI imminentia apicem affectivæ & verticem intellectivæ potentiae immediatè tangere, illuminatione & inflammatione ad dentissimam ad contemplationem ac Theologia mystica inaurantur, & unionem fruivitam rapitor, atque felicitate ibi in DEUM, quem sibi præfens illumine fecit, divinitus transformatum, ut egredie ex D. Dionysio docuit D. Bonaventura Itm. 3. dist. 4. art. 4. his verbis: *Vero contemplator est, si sursum tractus est super omnia intelligibilia in caliginem ignorantie. Et sic gradus contemplationis est de quo loquitur Dionysius cap. 8. Mystica Theologia, dicens: Aduer restat principiorum Dei cognitio, quæ figuratur in eo quod Moses separatur ab his, qui locum DEI secundum videntur, & subterabitur illi visus, & intrat in caliginem ignorantie, & unitur incomprehensibilitati divina, quam non penetrat intelligentia, quæ vere est omnium clarissima, & in se claudit & seceritissime celat omnes cognitiones comprehensivas, tanquam in causa prima omnium. & per eam omnis unitus Deo (qui est supra omnia) constitutur in excellentiâ, quanque narratio investigat, nec intellectus speculatur, & ab omnibus, & quasi a septo segregatur, & per unionem dilectionis, que effectiva est veræ cognitionis, unitur DEO intellectu alter ignoto, cognitione multo meliori, quam sit cognitio intellectuatis in eo quod intellectualem cognitionem dereliquerit, & super intellectualem cognitionem DEV' M consolans.*

In quibus Dionysius verius duo fane sunt consideranda. Primum, contemplationem illam, qua in caligine DEUS agnoscitur, non esse mysticam Theologiam, sed potius esse immediatum gradum & dispositionem ad unionem illam fructivam & felicissimam cum DEO; illa enim cognitione non est aliorum neque per se factor quam possum in itate, velut quidam splendidulus radix reverberatus caligar, ac infinita obiectu luce victus succombit, ac experientia ipsa apertius quam ante solis calorem ac claritatem cogosuit.

Thom. à Jesu Oper. Tom. II.

Mystica Theologia, quare dicatur notitia affectiva & experimentalis DEI?

DIVINAE hujus contemplationis actus non ab intellectus, aut sapientiae dono, quamvis sit in heroico gradu affectiva & sapientia divinorum notitia, ut nonnulli existimarentur, procedit: ab altiori & uberiori fonte dimidiat, nempe a Spiritu sancto, qui veluti fidelis anima sponsus ei per unitivum amoris amplexum & descolationem immediate conjungit, ac in ipsam ineffabilitatem ac suavissimum illabitur. Quod si illustrationem Propheticam, ac alia gratiae charismata, auctore divo Thoma 2.2. quest.45. & questione 171. non a sapientiae dono, sed ab aliis gratiis, quae gratis dari dicuntur, proveniunt; quid de nobilissima hac unione ac contemplatione erit sentiendum? nisi quod DEUM ipsum per seipsum auctorem agnoscet. Idque ex eo confirmari faciliter potest; quia contemplatio, qua sapientiae habita, vel alicuius alterius doni procedit, ita sollet esse familiaris habent illam, ut quoties velit ad similem contemplationis gradum facile assurgat. Habitibus enim utimur cum volumus: ut eto ad unionem ecstasticam & fructivitatem mysticae Theologiae non cum volumus, sed cum divinae dignitatis placet, elevamur. Hac ferme ratione utsi est D. Thomas 2.2. ubi supra, ut ostenderet Propheticam illustrationem a dono intellectus non procedere.

Illud deinde observatione dignum est, mysticam Theologiam, sive mysticam visionem a D. Dionysio ideo vocari, quia & arcana DEI & occultia notitia est, utpote quae in caliginosa & occulta cognitione consistat; mystica enim idem locutus quod occulta, ut advertit D. Bonaventura cap. 3. de mystica Theologia part. 4. Dicitur praeceps mystica Theologia notitia experimentalis DEI per effectum, quia supponit ut principium & causam experimentalis DEI notitiam, quae in voluntate praecipue inventitur, & ab ea descendit: nam etiam in voluntate inventitur notitia experimentalis rei amatae, ut praecipue advertit Divus Thomas 2.2. questione 172. articulo 4. ad 2. ubi docet, amorem esse notitiam; & in Psalm. 33. in illa verba, *Gustate & videte, in leibib: Experiencia de re sumitur per sensum, sed aliter de re presenti, & aliter de re absente: quia de absente per visum, odoratum, & auditum, de presente vero per tactum & gustum, sed per tactum de extrinseca a presente, per gustum vero de intrinseca.* DEUS autem non longe est a nobis, nec extranous, sed in nobis. Ierem. 14. Tu in nobis es Domine. Et ideo experientia divine bonitatis dicitur gustatio, I. Petr. 2. Si tamen gustatus, quam dulcis, & Prov. ult. Gustavit, & vidit, quoniam bona est negotiatio eius. Effectus autem experientiae ponitur duplex: unus est certitudo intellectus, aliud securitas affectus. Quantum ad primum, dicit. Et vide: in corporalibus namque prius videtur, & postea gustatur, sed in rebus spiritualibus prius gustatur, postea autem videtur: quia nullus cognoscit qui non gustat, & ideo dicit prius, Gustate, & postea, Videte. Hucusque D. Thomas.

Cui sententia alii etiam Patres subscriptiunt, D. Gregorius Homil. 27. in Evangelia, Amor ipse, ait, notitia est. Et S. Augustinus loquens lib. 7. Confess. cap. 10. de Dei luce inaccessibili, Qui novit, ait, veritatem, novit eam; & qui novit eam, novit eternitatem. Charitas novit eam. Et alibi reddit hujus rationem, dicens: Amor yehemens non potest non ri-

dere quem amat, quia amor oculus est, & amare, videre est. Amor igitur notitia est: iuxta rei ex ratio reddi potest, quia per amorem DEI suavitatem gustamus ac experimentum. Experimentia autem, ut res est, & probat D. Bonaventura Itin. 6. atern. viii. idem est quod notitia. Vnde experientia videtur esse objecti cuiuslibet potentie praesentialis actus & notitia: actus enim virtutes attingunt sua objecta actus, vel passivè, vel utroque actus. Vnde si omnes homines dicunt mihi, hoc esse dulce, per hoc non habeo notitiam experimentalem. De illo etiam quantumcumque probent perrationes, sed opinionem, vel fidem, vel scientiam possem habere. Sed si gustus mens attingit gustabile, vel attingitur ab illo, tunc habeo notitiam experientiam illius. Similiter est de gustu interiori, & aliis sensibus spirituitalibus. Vnde si ego lego, vel audio ab aliquo, quod dulcis est Dominus, & proper hoc non habeo notitiam experimentalem, nisi gustus spirituitalis attingatur a dulcedine divina, ut dicitur cum Iohanna, Fructus eius est dulcis gustus meus ibi loquitur de gustu spirituitali, ut patet in Glossa. Et ista notitia experientia alia perfectissimorum est.

E. paulo infra: Vnde Hugo dicit sic: Non facit perfectum cognitionis virtutem, nisi & habitus virtutis in experientia subsequatur: magistra enim est intelligentia experientia, & illa optime iudicis veritatem cognovit, quia jam non audiendo solam, sed gustando, & faciendo didicit. Hae Bonaventura. Unde hoc experimentalis cognitionis valde excellit DEI cognitionem, quia sine amore & sapore inveniuntur: adeo enim haec nobilis & preclaras cognitionis est, ut de ea merito scriperit Guilielmus Parisiensis apud Germonem cap. 8. de monachis contemplationibus DEI opera nullum plus notificat & agnoscere facit illum, luamque bonitatem, quam ista delectatio, quae cum placenta spirituali recipitur in anima, cum ipse DEUS eam fecerit vultus, postquam se profundè humiliaverit ante ejus matrem.

Ex hac demum intima & fructuosa anima cum DEO unione sequitur transformatio, sive liquefactio, deinde ecclasis, sive defectio totalis personarum, & ad hanc absorptio omnimoda in DEUM, de quibus latius in via unitaria transformatio. Unde de hac unione demum cum Geritone Alphabeto 86. litt. I. concludimus, assertiones, quod iste simplex & actualis perceptio DEI, sive praegustatio quaedam gloriae, pignus & artha felicitatis aeternae.

CAP V T XIII.

In unione Theologiae mysticae non dari aliquam actionem amoris sine prævia aut concomitante cognitione,

SINE ullo intellectus actu comite, vel prævio, Theologiam mysticam, prout deposita acnam illam DEI perceptionem & unionem, posse contingere, multorum Auctotorum, Mysticorum præcipue, assertio est. Duo sunt in hac re intellectus & difficultas. Primum, An contingat DEUM ab homine amplius amari quam intelligi; hoc est, Balduin. An voluntas possit se in aliquo gradu erigere, & Theologia ultra intellectum progreedi. Sed hujus rei ex dictis lib. 7. & faciliter patere decisio potest: maximus enim sapientia, & intellectus voluntatem, licet prævio intellectus actu, intellectus & cum amore transcendere, ac gustu transire, ut Dominus superius allata cibi similitudine, & S. Thomas auctoritate 1.2. quest. 27. art. 2. ad 2. comprobavit. Tristius, Hoc enim perspicue certatur in arcane spiritus.

tus sancti tactu, & amplexu anima ineffabili, qui omnem nostram transcendit, & luce perfundit intellectum. Explicamus etiam, qua ratione intellectus & voluntas coambulantes simul intellectus remanentes, voluntas amoris vi interiora penetrat amati, ad quae intellectus non admittitur. Secundum illud est, An sine ullo intellectus actu voluntas DEUM amare, aut percipere in aliquo gradu valeat.

Multorum Mysticorum ea fuit sententia, ut existimarent, non solum in mystica anima cum DEO unione voluntatem abique ultra intellectus operatione prævia à Spiritu sancto immedia tangi, ac cum eo per amorem uniti, verum etiam in motibus anagogicis, vel aspirationibus unitivis (quibus mens mirabiliter disponitur ad unionem illam felicissimam) omni cognitione, meditatione, vel alio intellectus actu prætermisso cum Deo uniti: eamque ex stimant esse sacri Dionysii mentem, tum ex Epistola ad Timotheum illis verbis: Tu autem, Timothee amice, circu amificas visiones fortis contritione sensus derelinques, & intellectus operationes, & omnia sensibilita & intelligentia, & sicut est possibile, ignote consurge ad ejus unitatem, que est super omnem substantiam & cognitionem. Hec Dionysius.

Ea tamen fuit Mysticis quibusdam errandi occasio, ut existimarent, voluntatem sive apicem affectus immediatè DEO abique prævia aut concomitante operatione intellectus uniti, quia cum in illa unione beatissima ac suavissima, que omnem operat sensum ac intellectum, voluntas in DEUM felicissimum transformetur, ac ab omnibus tantibus alienata, ab illo immenso Divinitatis oceano absorbitur, ac super omnem cognitionem in ipsum facitur. Nihil enim ibi imaginabile, nihilve intelligibile in particulari à sensu aut ab intellectu percipiatur. Ideo aut sunt affl. mire, nullam ibi intellectus operationem intervenire. Quæ sententia & Philosophia, & recte rationi, gravissimorumque Patronum auctoritat contradicit, qui omnes uno consensu, nihil esse voluntum quin prius fuerit ab intellectu cognitum, sententia.

Stabilendum igitur est, in hac mystica ac supereminentissima anima cum DEO unione inveniri simbolus Dei aliusnam cognitionem sive contemplationem: quæ licet non ab omnibus, qui divina patiuntur, lenientur, tum propter vehementem & amorem & delectationem, quæ illam supereminentem anima cum DEO unionem & complexum comitantur, quibus ita anima intentio absorbetur, ac ab aliis absorbitur operationibus, ut nulla ratione supra seipsum, vel supra ejus potentiarum actus valat reflectere: tum etiam, quia cum illa contemplatio ex cognitione DEI per remotionem oratur, ac omnino fiat in illa divina caligine, in qua DEUS sub ratione incomprehensibilis attingitur, non mirum si etiam ab expertis non percipiatur.

Confirmari quidem hoc potest (ut interim allorum periculissimum sententias pectorum) revelatione quadam facta beatissime Marii nostrae Theresiae de Iesu, ut ipsa referit in lib. sua Vita cap. 19. De unione. Cum enim illa sententia delectus, quid in illa mystica unione intellectus operatur, respondit ei dominus, ut ipsa referit dict. cap. sua Vita: Como no puede comprender lo que entiende, es no entender entendiendo, quasi dicar: Cum intellectus non possit DEI immensam illam claritatem & incomprehensibilem plenitudinem comprehendere, hoc ipsum est illam conspicere ac intelligere, intelligere se non posse intellectu

cognoscere: quod quidem nihil aliud est, quam sione s. c. DEUM sub ratione incomprehensibilis vide. 1. sp. 1. 5. reac cognoscere, que Tauleru brevi sententia in qui ibid. lib. instruit, loquens de hac unione fructuosa cap. 12. adducit, declaravit dicens: Pro cognitione ibi fit absque cognoscere, & pro amore absque amore, id est, praeterea lethæfissima ac supereminensissima DEI incorpore. s. Matia sensibilitatis cognitione videatur sibi potius DEUM ignorare quam cognoscere. Blosius cap. 12. Ascensus Spiritualis instit. Hinc, inquit, pro cognitione sarta aamne fine cognitione in solo amabilis, nudo, simplici & ignore DEO quiescit. Lux quippe divina propter nimam lib. 2. c. 1. sui claritatem in accessibili est, unde & caligo appellatur.

Neque contrarius est S. Dionysius huic sententia: nam si ejus verba attendi expendantur, vero ex his non raro excludi, quam in visceribus hujus Theologiae operationem intellectus includi facili inventes. Sed quia in fin. cap. 1. loco citato de myst. theolog. ius Dionysii sensus, ita que mystica Theologia continetur, non erit abs te, expositionem Ambrosii Florentini, Abbatis Generalis Ordinis Camaldulensis, & aliorum, subiecte.

Hæc igitur sunt postrema primi capituli verba, ubi post altam historiam Moysis, qui mundatus & à turbis segregatus, subiit mortem, DFUM in nebula conjecturam, statim subiecti: Tunc verò ipsa quoque visibilia atque intellectualia contemplator inquieti, ingreditur ignorantis mystici amicis caliginem, in qua omnia scientia & cognitionis praesidia terminans, totus in eo sit, qui tactum penitus risuque refugit, transcedatque omnia, & qui nullius est, neque suum, neque alterius, penitus autem ignorantis scientia omnis & cognitionis vacante præstantiore modo conjunctus: & eo quoque ipso, quod nihil cognoscit, supra sensum mentemque cognoscens.

Quæ Ambrosius Florentinus in exp. omni. Tunc quando contemplator ad mysticam DEI cognitionem adspicit, creaturarum omnium, tum corporearum, tum incorporearum imagines relinquent, secretam quandam in nebula abdūt se, ubi mira est ignorantia. Ibi enim amittit omnia scientia cognitionisque admiracula, hoc est, similitudina, quibus homini nescitur cognitio. Iamque omni obsecro expeditus, totus per voluntatem sive affectum sit, hoc est, transformatur in eum, qui tangi viderique nequit à visitatoribus, & quia cum sit dominus universorum, nec seipso alius esse queat, nullus est, nisi quidem ipius. Modus autem transformationis hic est, ut DEO penitus per assertiones ignoto, scientia omnis & cognitionis affectrici vocazione præstantiore modo, id est, per ablationem seu negationem cognoscens, affectu intimo conjungatur. Et eo ipso, quod nihil affectando, sed omnes positiones auferendo cognoscit, alius multo DEVM supra sensumque, hoc est, mentis conceptum assertivum agnoscit.

In eodem etiam sensu Dionysius Carthusianus interpretatus est S. Dionysium in Commentario cap. 1. Myst. theolog. & alibi lepissime. Ac deinde S. Thomas aperit S. Dionysii mentem, qui cap. 7. de divin. nominib. Theologiam mysticam in hæc verba describit: Estrusus divinissima DEI cognitionis, que est per ignorantiam cognita secundum u. Quæ sic rationem super mentem, quando mens ab omnibus adivinissimis recedens, postea & seipsum dimittens, unita est, ma Dei superfluentibus radiis inde & ibi non seruat abili cognitio profunda sapientia illuminata. Hec Dionysius. Quæ uero sententia S. Thomas eodem loco sic explanavit: Rursus autem est alia perfectissima DEI cognitionis, per remotionem scilicet, quod cognoscimus DEV M per ignorantiam, per quandam unionem ad divina supra

vid. nost.
Joan à
Jehu Ma-
ria Theol-
myst. cap.
1. & seqq.

T. XIII.

lica non do-
cere prævia ut
cognitione,

comite, vel pri-
prou devoratu-
m & unionem, pol-
lorum, Myself
un in hac re in-
conting DEUM si
intelligi; hoc el.,
gradu eriger, &
d hujus rei ex dicta
diximus enim legi, &
lectus actu, intellectu
gusto transire, in
& S. Thomas
d. 2. comprobau-
to man-

Legend.
Baithaf,
& S. Ca-
thar, lib.
sup. cit. a-
to man-

naturam mentis; quando scilicet mens nostra rece-
dens ab omnibus aliis, & postea etiam dimittens sepi-
sam unitur supersplendentibus radiis Deitatis, in
quantum scilicet cognoscit DEUM esse non solum su-
pra omnia, que sunt infra ipsam, sed etiam supra ipsam,
& supra omnia, que ab ipsa comprehendi pos-
sunt. Et sic cognoscens DEUM, in talis statu cognicio-
nis, illuminatur ab ipsa profunditate divine sapientie,
quam per scrutari non possumus. Quid enim intelliga-
mus DEUM esse supra omnia, non solumque sunt, sed
etiam que apprehendere possimus, ex incomprehen-
sibili profunditate divine Sapientie provenit nobis.
Hec S. Thomas: ubi aperte S. Doctor in mystica Theologia cognitionis five intellectus actum ex
Dionysii sententia facetur.

C A P V T XIV.

Mystica Theologia contemplatio faciliori modo exponitur.

Opus 5
vld.nost.
Salman-
ticens.
Tom. I.
Tract. 2.
diff. 2.

In visione sive contemplatione mystica Theologiae, in multis philosophari oportet ferre ac in visione beatifica, eo tamen discutimur prenotato, quod in illa DEUS clare, distincte, intuitivè, & quidditativè cognoscitur; in visione vero mystica Theologiae nec clare, nec distincte, nec quod quid est, nec omnino intuitivè, licet immediate videatur, ut latius infra. Praterea in beatifica vi-
sione DEUS sine ulla specie à Beatis cognoscitur, ipsa divina essentia immedietate Beatorum intellectu unita, ac speciei vicem suppletu; quamvis posse etiam DEUM per speciem à Beatis videri, gravilimi Theologi affirmant: in mystica vero Theologiae contemplatione DEUS media aliqua specie creata cognoscitur, ut infra etiam docebi-
mus.

Deinde in visione beatifica intellectum Deum videndum à lumine habituali gloria elevati, Catholica Fides nos docet: in contemplatione vero mystica Theologiae apicem intelligentiae sine aliquo habitu inherentem à DEO lumine quodam (ap-
parente dono eminenti) sublevati, superius an-
notavimus.

Demum, in unione ecclastica & fructiva, quando illa est in intensiori gradu, omnino à voluptratis orrente absorbentur potentia, ita ut pro illo tempore, non percipiatur dulcedinem, qua froun-
tur; quia ita sunt immersi in illo suavitatis & dul-
cedinis oceano, ut non relinquatur locus tunc notitia reflexa, ut dignoscatur objectum circa quod versatur: in beatitudine vero semper est ista notitia reflexa, qua intellectus percipit se vide-
re summum bonum, ac voluntatem illud amare, eoque dulcissime frui.

Hac igitur discriminis ratione prenotata, ex-
emplicus jam per comparationem ad visionem beatam, faciliori ac clarius modo hanc mystica Theologiae divinam ac supereminentem con-
templationem. Quemadmodum enim in beatifica visione DEUS illabitur intellectui non solum in ratione speciei, sed etiam in ratione objecti, quia intellectus lumine gloria elevatus imme-
diatè incurrit, ac etiunus voluntas etiam imme-
diatè cum DEO, quem intellectus presentem ap-
prehendit & videret, per amorem conjungitur, ac summo illo bono felicissime fruitur. Pari ferme modo philosophari possumus in mystica Theologiae definita visione, amore, & fructione: nam in hac DEUS, qui in essentia animæ omnino praesens est, ineffabili modo menti purgata illabitur,

& te manifestat, elevando quodam divino lumen
intellectum, ut cum ibi existentem sibi
presentem agnoscatur, ac apicem affectiva tangen-
do, ut DEUM intimè conjunctum, ac animam
decolulantem & amplexantem ardentissime ar-
met, ac amoris muuio amplexu ei copulatur, ac in
illuminom transformata & absorpta, eodam
ciliis ac iuavissime perficiatur.

Hæc intima & immediata tam intellectus quam voluntatis cum summo bono felicissima
unio, dicitur à Dionysio mystica Theologia, & divi-
nissima sapientia, estque supremus gradus contemplationis, ad quem in hac vita intellectus, divina
ac singularissima prævenit gracia, pertingere solet. Præce mitto nunc DEI claram visionem,
quam D. Paulo & Moysi ex specialissimo DEI
privilegio contigisse vix creditur.

Hanc præterea contemplationem potissimum
in intellectu confiteri superius probavimus, id
que facilissimè eligi poterit, si intellectus & vo-
luntatis operationes in hanc unionem coeuntur
amplius explicemus. Et ut ab intellectu incipiamus,
illud in primis esse credo perspicuum, intellectum
objectivè & quoad essentialia seu propria DEI,
non quantum ad quid est, sed quod quia est, ob-
scure & imperfectè posse DEUM in hac vita co-
gnoscere: & de facto cognosci in haec mystica
Theologia contemplatione, aperte docuit Dio-
nylius Carthusianus in *Commentario mysticae theo-
logie*, cuius verba supra Cap. 10. resumimus; abi
inter alia duo inquit, Primùm, DEUM in hac con-
templatione cognosci ab intellectu objectivè &
immediatè, ita quod non est medium, per quod in
ratione objecti, est tamen medium per quod in
ratione speciei intelligibilis, quia per formas si-
militudinesque creatas & non clares in seipso cog-
noscitur. Hæc ille.

Nec enim ulla est implicatio, quod DEUS im-
mediatè & objectivè per aliquam speciem crea-
tam representetur noto intellexui, ut eum co-
gnosci cognitione obscura, & quantum ad quia
est. In qua cognitione, ut D. Thomas scriptus in
Boë, iuri de Trinitate, sunt gradus. Supremus au-
tem gradus est, quando cognoscitur rex non lo-
lum quia est, sed etiam quid est, aut perfectè, aut
confusè, ut in genere. Quia et cognitio quia est
est perfectior, qd magis forte conjuncta cum
cognitione quid est.

Kurtius cognitio quid est, est duplex. Prima,
quando cognoscimus rem secundum predicata
generalia, ut cùm de homine cognoscimus esse
animal. Secunda, quando cognoscimus per pra-
dicata specialia, ut cùm hominem cognoscimus
per suam definitionem. DEUM igitur in hac
contemplatione mystica Theologia cognosci-
mus non solum quantum ad quia est, sed etiam
quantum ad quid est, si loquamur de cognitione
quidditativa universali & confusa, ac proinde per
magnam appropinquationem ad notitiam quid-
ditativam perfectam: est enim ista cognitio ali-
simæ, clarissimæ, perfectissimæ, ac profundissimæ
Deitatis contemplatio, notitia, & visio huius vita
possibilis, ut magnus Dionysius & ejus Explo-
ratores testantur. Sed quia in hac contemplativa, &
sapientialissima, (ut Dionysius Carthusianus lo-
quitur, ut supra) ac serventissima unione cum DEO
mens acutissimè & limpidissimè conficitur, quam su-
perimcomprehensibilis, & superfetabilis, &
superluminosissimus, & superpulcherrimus, & super-
mabilissimus, & superagudissimus sit ipse Dominus
DEVS omnipotens & imensus, arque quam infinitè
& indicibiliter a plena illius cognitione, & beatifica-

ejus fructione, visione faciali immediate & clare intuitiva distet, deficit, & occumbar. Ideo pro admiratione & amore deficit, & desfluit a seipso; gaudiosè quoque & dulciter absorbetur, obdormit, & quiescit in superditissimo DEO, Creatore Salvatore, ac miseratori; immo & supergratiosissimo suo Iesu Christo, rotius beatitudinis sua superprimum fonte, omnipotensissima & liberalissima causa. Hæc ille.

Secundum quod docet Dionysius Carthusianus, loco ubi supra, illud erat, hanc contemplationem propriè non esse cognitionem intuitivam, si per intuitivam intelligatur ea cognitio, qua res in seipso & quod suam quidditatem perfectè cognoscitur; si autem intuitiva cognitio latius accipiatur pro ea cognitione, qua objectivè res cognoscitur & quoad essentia, seu propria fisi, quamvis non clare ac distinctè secundum quod in seipso est, tunc etiam in hac contemplatione DEUS intuitivè & quoad quia est cognoscitur; non vero quoad quid est, nisi vadè obsecrè & imperfectè.

Quod si queras Primo, Qua ratione possit fieri, ut DEUS objectivè ac intuitivè agnoscatur, & tamen non perfectè & secundum te totum videatur. Secundo, Quia ratione poterit dari species impressa, qua objectivè DEUM representetur, cum species debeat esse immaterialior re ipsa quam representat, ut communis Thomistarum schola cum divo Thoma consentit, & ob eam causam in visione beatificiæ species, que divinam essentiam in Beatorum mentibus representetur, non admittitur. Tertiò, Quia in hac mystica contemplatione voluntas DEUM perfectissime ac intensissimo amore prosequitur, & fortan non minori dilectione, ac si in patria eo fuiveretur. Opportet igitur DEUM ab intellectu perfectissimè ac clarissimè cognosci, cum pati passu voluntas & intellectus debeant cedere; nec enim voluntas amare plus potest quam intellectus cognoscere.

Ad primam igitur interrogacionem respondeo, DEUM meritò dici à Job habere in manibus lumen absconditum, & illud pro arbitrio suo manifestare quibus vult, quando vult, & eomo do quo ipse vult. Aliquando istius lumen sive Solis iustitiae radium aliquem sponsamentum immitit, quo ipsa & illuminata & succensa, ad ejus amorem & contemplationem ferventer affluit. Aliquando pleniori & uberiori lumine praetexta ardorissimè in sponsi amplexus ruit, ac ad mesuam amoris sive dilectionis divinotù cognitionem & revelationem percipit. Aliquando tandem non tam radios, quam ipsum lumen amantium oculis objicit, ubi immense lucis splendore reverberata mens non tam præsentem iustitia Solem distinxit ac clare intueri dicitur. (caret enim gloriose lumine, quo beati spiritus confortantur, ac redduntur capaces, ut possint inaccessibile illud irreverberatis ac perspicacibus oculis contemplari) quam certe se præsentem solis incomprehensibile lumen non posse cernere neque sustinere, & ita præ nimia claritate videntes non vident, ac contemplantes DEUM præsentem, illum tantum obscurè & indistinctè, deliciosissimè tamen ac limpidissimè, inspecta hujus vitae peregrinatione, cognolunt.

Afferamus igitur exemplum, quo res clarior fiat & apertior. Si contractis inter absentes sponsalibus, sponsa sponsi adventum ardentissime ac continuè expeteret, ac cum precibus, lacrymis, gemis, & epistolis quotidie urget, ut quodcumque posset, ejus amor & desiderio satisficeret, tandem, si post multas preces sponsus velata facie

sponsa reperiret præsentareret, ac eam amplexaretur, & veluti dilectam sponsam osculo salutaret, talia que præ se ferret sponsus signa, ut sponsa ac domestici reliqui minimè possent dubitare illum esse sponsum, quem ardenti desiderio videre ac ei conjungi summopere cupiebat, tunc verè sponsa diceretur sponsum objectivè ac suo modo intuitivè cognovisse, ac ejus amplexus ac deosculacionem degustasse, non tamen eum plenè ac distinctè facili visione cognovisse.

Simili fermè modo in hac unione fruitiva contingit; DEUS enim dulcissimus animarum sponsus, post gemitus, suspiria, ac ingenia & intima animarum desideria, quibus avidissime ejus suavissimam præsentiam clamoribus continua inquirunt, solet aliquando reperire se ipsum, occultè tamen ac amictus lumine sicut vestimento, benignissimè carum mentibus manifestare ac exhibere præsentem, & veluti luavissimus sponsus eas amplecti & deosculari. Quæ sponsi deosculatio nihil aliud est, quam intrinseca suavitatis infusio, quam sponsus per deosculacionem & amplexum DEI immediatè eam tangētis & amplexantis incipi prælibare.

Dicitur autem hæc conjunctio & unio fruitiva, & beatifice visionis similis, quia in ea summum bonum videtur, scilicet non clare: summum bonum immediatè voluntate diligitur, ac summo bono fruatur in ratione summi boni honesti, utili, & delectabilis. Forsan hæc est illa visio, & DEI altissimi contemplatio, de qua Dominus ad Moysem, Faciem meam non videbas, posteriora mea videbis, & illa de qua loquens Job inquit cap. 4. Stetit quidam, cuius non agnoscetam vultum. Et hæc est visio media inter visionem beatam, & cognitionem Fidei omnino obscuram, est tamen valde proxima visioni beatificiæ, ac propriè dicitur ad Thomam 1. 2. quest. 98. art. 3. ad 2. infra essentia divinæ visionis; quasi supremum infimi, id est, contemplationis, quæ in hac vita haberi potest, attingat infimum supremi, id est, infimum gradum beatificiæ visionis.

Secunda dubitationi respondetur, Non esse essentia speciei, esse immaterialiorem quam res Confusus per illam præsentata, maximè quando species lenti non procedit ab objecto clare, distinctè, & secundum nostrum se totum repræsentato; sed est species à DEO immissa, ut eum præsentet obscurè, & in ticens. Tom. I. Curo in q. 12. p. 1. me part. Sum. S. Curſ. logi 1. part. quest. 12. cum nostri munera non sit, Theolog. Scholasticas quæstiones ad anguum examine, Tract. 2. diff. 2. & An- dreas à Croce in q. 12. p. 1. me part. Sum. S. Thom.

Tertia vero objectionis facilis est solutio. Nā ut benè D. Thomas sepè docuit, plus amat voluntas, hoc est, intensius ac ferventius, quam intellectus cognoscat, spectat in verò in hac mysticæ Theologiæ contemplatione. Farentur omnes mystici, quod actus dilectionis excellat intellectus cognitionem in aliquo gradu, ut sapienter D. Bonaventura, secutus Hugonem Verellensem, & alios, Itiner. 5. etern. diff. 5. sequentibus verbis docet: Ex hū igitur pater plane quod actus dilectionis excellit, & procedit actum cognitionis intellectus in aliquo gradu. In quantum autem illam excedit, in tantum eum excedat, attingendo DEVM in aliquo gradu dilectionis, ad quem actus intellectus extendit non potest, quia superintellectus est saltem in hac vita, quia in patria videbimus DEVM sicisti est, ut dicit Iohannes. Nec obstat quod dicit Augustinus: Incognita nequaquam possunt amari; quia est no-

CAP V T XV.

Exponuntur breviter quatuor modi, in quibus, secundum diversas sententias, quid sit mystica Theologia declaratur.

PRIMUS est Mysticorum Theologorum, qui mysticam Theologiam in affectus unione Confundat DEO immediata constituant, de quo tendit supra ex D. Bonaventura, ex Henrico de Palma, & Antonio

Spilim. Secundus modus eorum, qui ponunt mysticam Theologiam in caliginosa illa ac sublimi fovea DEI contemplatione, caulata ex unione experimentalis animae cum DEO. Nam ut supra diximus, duplex est caligo illa divina: una qua unitatem illam frutivam animae cum DEO antecedens, hanc altera qua divinam illam unionem & amplexum consequitur, secundum quod D. Dionysius dicit terc. lib. 1. de mystica Theolog. quod unio ita est effectus, ut vera cognitionis. De hac etiam latius diximus in Cap. precedentem.

Tertius modus, qui forsan haud molitus diffinis præcedens: Docet, mysticam Theologiam esse DEI filia psum & manifestacionem, quo DEUS objectivè & immediate, obscurè tamen, intellectui purgatissimo unitur media specie creatura, & voluntati realiter & objective, non aliter ac in gloria in ratione summi boni conjungitur, utius superiori Cap. diximus.

Quarto modo exponit potest mystica hæc Theologia, si dicamus, quod in illa caligine, medio sapientiae dono, anima vel ex vehementia lucis seu contemplationis, vel aliquid ex amoris violentia in illud immensum ac caliginosum Divinitatis pelagus, intimo amoris nexo DEO unita, unione in qua à charitatis habitu proveniente, secundum quam qui DEUM diligunt, in eo manet & DEUS in eo, non tamen unione immediata & fructiva rapiatur. Sed tres priores dicendi modi magis ad veritatem accedunt.

CAP V T XVI.

De modo perveniendi ad mystica Theologia contemplationem.

MIRRA sunt planè, quæ de mystica Theologia contemplatione haecenus elucidavimus; restat jam, ut viam & modum ad tam insigne cum DEO conjunctionem & altissimum perfectionem perveniendi breviter ostendamus. In qua re aliorum potius Doctorum decrevit ferre sententias, quæ stabilire propriam.

Sanctus Bonaventura in Tractat. de mystica via Theol. aspirationum, quas actus analogicos ipse dicit, exercitio ita animam ad DEI mysticam unionem erigi docet, ut illud ceteris omnibus exercit. Munitus anteponat; quare illud miris laudibus celebratur. Habet enim hoc Angelicum exercitium mentem egregiam stimulandi vim, & divinam amittit spiritus humanum urendi, ut hoc unum altarum virorum studio coniunctum, ad mystica Theologiae perfectionem & puritatem facile perducatur. & Iusti Doctores tradiderunt: quæ quia potius ad Marianam mysticam Theologiam, prout comprehendit universalionem nostræ voluntatis cum DEO, quæam scilicet contemplationem, prout in actu intellectus mystici

Theo

Opus

Vid. Jo. an. à JESU
Maria
cap. 4.
myst.
Theol.
Philip. à SS. Trin.
disc. pro
œcum. a. 5
fue Theol.
myst.
Balthas.
& Jo-
seph à
JESU Ma-
ria supra
citicatos.

Jam autem ex dictis patere potest decisio illius tam controversiarum questionis, de qua etiam superius diximus. An contingat voluntatem progrederi ultra intellectus cognitionem. Contingit quippe nam licet praeterea actus intellectus, voluntas ramen intellectum gustu & experientia transibit, & subtili sapore maius quiddam percipit, quam dicitur intellectus. Unde D. Thomas sapienter docuit 1. 2. quæst. 27. art. 2. ad 2. voluntatem magis posse DEUM amare, quam intellectus cognoscere. Quare in illo gradu intentionis, in quo voluntas praecellit intellectum, DEO unitur, ac illum degustat in altiori gradu, ad quem intellectus non potest assurgere, sed potius ad intellectum ex prægustata unione cum DEO voluntatis perfectior ac magis sapida de DEO notitia derivatur. Quod exemplo hoc explanari solet.

Evenire quippe solet, ut conditi cibi nidore sensu percepto, quis judicet sapidum esse cibum, ac proinde acceptum avidius edat, ubi plerumque majorem quam cogitaverat saporem & appetitus irritamentum offendit. Unde saporis experimento convictus intellectus, proprioretate perfectiore illius cibi notitiam parit. Ecce cognitionis ordo. Gustus enim præcedit cibi illius notitiam perfectiore, sicut imperfectam, quæ ante ejus degustationem præcesserat, subsequatur. In hunc ergo fermè modum intellectus in caligine existens, divino etiam lumine perfusus, DEI incomprehensibilitatem, majestatem, Divinitatemque cognoscit, ac quodammodo ejus suavitatem odoratur. Sed hæc cognitio fermè speculative vocatur. At cum voluntas DEO adhæret, ac mystico contactu, gustu percipit, attingit, & amplifica ut, tunc ex illa experimentali notitia voluntatis per amoris unitivam amplexum habita, perfectior ac clarior affulget intellectui, qui inferius remanserat, DEI cognitio, multò certior ac nobilior, quam per alias doctri-
nas universas.

consistit, in illum locum a nobis erant rejicienda.

De illis igitur dispositionibus disseramus, quae immediatis ad contemplationem mysticam immixtum, de quibus praeclarè inter alios Dionyssius Carthusianus articulo nono *Mysticae Theologie*, & in Tractatu de fonte lucis, articulo 14. de vera ad mysticam Theologiam dispositione scribit: *Cum prealta DEI contemplatio amarosa & mystica, qua & raptum facit, adegit animam nobilissima atque altissima spiritualissima ac divinissima operatio hominis, ad ipsam exigunt praecipua abstracionis ab exterioribus, ac summa recollectione ejus in se, & simplificatio sui in DEO parissima, quatenus nullo modo affectu, nulla consideratione circa creaturam, nulla occupazione distractiva impeditatur, aut retrahatur a summo & increato objecto.* Itaque ad hanc unitram sapientiam mysticam contemplationem uno modo pertinet homo seipsum excitandus ac disponendo ad eam per abstractionem praesertim, per recollectionem & simplificationem per orationem & meditationem, atque considerationem eorum, que divina dilectionis servorum magis provocare ac patere solent in animo, donec apex voluntatis validè accendatur, ac pure affectetur in DEO, sicut vertex intelligentiae de super illustretur ad contemplandum modo praecato.

Denique hunc modum ejusque practicam D. Dionyssius primo *Mystice Theologie* docens capitulo. Tu, inquit, Timothee chartophore, intentissima contundis specieculis mysticis exercitatione, & sensus lingue, & intellectu operationes, & sensitiva & intelligibilia omnia, & que non sunt & que sunt omnia, ut illi jungantur, qui super omnem substantiam, omnemque scientiam est, pro viribus tecum summe tende. Et ecce illa.

Alio modo ad contemplationem istam pertinet humero absque suo conamine ac preparatione praedita, dum scilicet misericordissime defaper preventus, atque divinitus fortiter illustratur, valide inflammatur, gratiosissime praecupatur, ac mirabiliter nimis perstringitur; in tantum, ut etiam resistere nequeat: & quamvis velit, non posse effugere gratia predominante ipse natura non violenter, sed convenientissime. Et primus modus solerit esse laboriosus, hic vero est facilissimus. Hinc beatus ait Bernardus: Quidam trabuntur, qui dicere possunt. Xtra me posse. Alii dicunt, qui ducuntur. Introduxit me Rex in cellam vinarium. At in rapuntur. Et primi quidem felices, qui in patientia sua possident animos suas: secundi feliciores, quia ex voluntate sua Domino confitentur; tertii felicissimi, qui in profundiis iura DEI misericordia, quas quotidie sepius a se arbitrii potestate, in divinitate glorie in spiritu ardore rapuntur, qui ipso renum ac sensuum usu, non ascensorius gradibus, sed in optimis excelsibus aurore incedunt per supersubtantiam Deum alijs enim solent.

Demum idem Dionyssius proxim ad hanc nobilissimam contemplationem pervenienti pie-
nius lib. de laude vita solitaria cap. 36. tradidit,
quæ est aliquid longa, quia magna utilitate
natur care, huic etiam Libro inserviat.

Praxis perveniente ad contemplationem Theologia mystica, ex Carthusiano.

MENTI igitur taliter reformatæ (qui enim de his, qui virtus expurgari, passim omnibus subjugatis, parandis virtutibus operam ponere int) ac initia speciei splendidi fulgide & ornata, tons opulentæ, munificentæ & dilectionis perutus infinitæ, DEUS gloriosus, naturaliter bonus, essentialem plus, incomparabilemque magnificus atque beneficis ostendet per donum sapientie, per

illuminatissimam fidem, per illustrationem theoreticam scriptam & infinitos taurum divitiarum, id est, perfectionum thesauros, omnem incircumscriptam eminenciam, plenitudinem, invenientiam lux æternæ super purissime bonitatis, & veritatis, ac superluminisimæ unitatis, increatae felicitatis & gloria, super splendidissima pulchritudinis, interminabilis ueritatis, illuminata sapientie, omnipotente, pietatis, justitiae, ac superluminisimæ sapientie, amicitias, graciolatatis, & convenientiae.

Itaque mens purgata, contemplativa, ac fervida, sic deuper illustrata elevabitur super se, & contemplabitur Dominum DEUM suum tam infinitè perfectum, & tam perfectè ac perfectioniter infinitum, tam purè ac naturaliter bonum, tam summè & profus incomparabiliter affabilem, & superamabilem, & superdesiderabilissimum, tam infinitè dulcissimum, terrenissimè gratiosum, & supergratiolissimum convenientem, tenuum, acceptum, tam gloriosè & infinitè beatum, & superbeatissime gloriosum, tam interius inabiliter sapientem, omnipotenter, beatignum, justum, dignum, nobilem, honorandum. Cumque DEUS excellus & benedictus sit in seipso summè & absolute penitus simplex, ut puta purus actus, separatissima forma, omnia formans, nihil informans, in quo non est materia limitans, nec potentia limitans contrahens, nec differentia finiens seu coartans; conitas quod omnia ista jam tacta, & cetera divina essentiae attributa, sive in super gloriosissimo DEO realiter idem & substantialiter unum simplicissimum esse, in se omnino perfectum ac infinitum, independens, æternum, ideale, ac separatum, in quo cum omnimoda identitatem, absque omni compositione & additione, est omnium bonorum, & pulchrorum, ac desiderabilium infinita possellit.

Cumque mentaliter elevata, ac DEO contemplative intenta, conspexit DEUM in omniperfectione, lantitatem, & gloriam esse tam infinitum, & per consequens profus omnimenti humanae ac viatrici, simo etiam omni menti Angelorum & ac beatarum incomprehensibilem atque infinitum, trancendentem ac superantem omnem mentis creaturæ capacitem; unitur, & intenta est DEO tamquam profus ignoto, quantum ad id quod est: ictque cognoscit quod universa, quæ DEO adscribimus, convenienter ei per modum infinitè eminentiorem & perfectiorem, quam nos capere & intelligere in via hac valeamus. Id est dicit ea vetus austeri & negari de DEO, quam convenienter eidem; quia videlicet non competit ei per modum nobis notum, ac comprehensibilem, sed inestimabiliter inenarrabiliterque subtiliorum.

Et hoc D. Dionyssius vocat initia caliginem, id est, superlucidissimam in se, sed nobis ignoram, & incomprehensibilem Dei claritatem, plenitudinem, legemque lucis & veritatis, ac sapientia Dei profus immanitatem & fieri in ignorantia DEI, & per invisibilitem & incomprehensibilitatem nostram videare atque cognoscere, hoc est, intelligere ipsum omnino invisibilem & incomprehensibilem esse. Et ict si quis stet in litore totius oceanus, hoc est, oceanum ipsum ei videare, videre le non posse illud totum visu attingere, metiri, sumere. Et ict si quis in ipsam solis lucem in sole formaliter existentem suum defigat visum, hoc est, ei lucem illam conspicere, conspicere se non posse eam in sua virtute & puritate oculis reverberatis conspicere. Sic igitur contemplatur

D.

Dominum DEUM nostrum, & interiore ments oculum figamus in ipsum, cum omni humilitate, reverentia, & amore, absque audaci & curioso scruinio, & intueamur quod ipse est esse purum, simplicissimum, incircumscripsum, bonitas infinita, veritas increata, unitas lumina, super beatissima vita, sapientia proflua immena, virtus omnipotens, superlibertima quoque voluntas, pulchritudo separata & interminata, dulcedo illimitata, sive de ceteris perfectionibus ejus.

In horum contemplatione inflammetur cor nostrum, & divini amoris ardore totaliter succendatur, sive que DEO profundi unitatur, ac abdite, tamquam ignoto, lucide pariter & obsecrare ferventissime infigatur, quod magnus Dionysius mysticam nominat Theologiam, quae fertur secreta & ferventissima mentis cum DEO locutio, ad quam sincerissima charita aestuantissimum desiderium introduxit.

In hac contemplatione lumine divino menti contemplativa clarius insulgente, charitatis quoque ardore valenter predominante, mens ipsa paulatim per admirationem maiestatis ac serenitatis DEI altissimi defluit ac deficit a seipso, atque in divitis rapitur gloria DEI omnipotentis, & in Deitatis pelagus absorbetur, in abyssum luminis sempiterni demersa: acigne amoris Seraphici quibus a traditur variis modis, semper deplorante, & quasi deglamente, in superdilectissimum DEUM verum transit, omnino alienata a se, & obdormit in dilectione, dulciterque requiescit in pace in idipsum, translata a rei tumultu ad gaudia interna ex excelsum silenti, ad letissimum & tranquillissimum diem, ad superpuissimi luminis regionem, ubi a suo superbissimo Creatore dignatus sum amplexatur, deosculatur, exhilaratur, ungitur, secundatur, & de sua acceptatione protunc certificatur, ac ea quae Fidei sunt, certissima acie intuetur.

Ipsa quoque e converso sponsum illum coelestem brachii charitatis amplectitur & adstringit, atque in superbeatissima Trinitatis mutuo nexo, amore, & oculo se medianum invenit. Eodem quippe nexo, amore, & osculo, quo superadorandae & superglorificandae tres Personae se invicem mutuo diligunt, stringunt & amplexantur: universos quoque predilectionis pariter amant & complectantur, eternaliter utique invariabiliter que omnino (quamvis viatoribus hoc non pando, nisi quibusdam, ut placet) modo nunc tacto, aut alio.

Insuper ad contemplationem hujusmodi pertinet viator interdum ex creaturarum considera-

tione: quoniam quidquid perfectionis, emabilitatis, dulcedinis, pulchritudinis, sapientiae, potestatis, & glorie inest effectibus & creatis divinis & imperceptib[us] incomparabili & superpotestamissimo convenit Creatori simplicissime & perfecte, cum excellenti penitus infinita.

Eminens vero pergit mens ad contemplationem hanc per anagogicam illustrationem, & pure intelligib[us] formam, per supernaturalem & divinam charitatem, per sapientiam unitivam, charitatem flaminigeram, & Fidem rationibus credendorum, purificaque mens intelligentia decoratam.

Præterea nonnunquam mens absque suo conatu improvise repente ad contemplationem hanc, & mysticam Theologiam inturum, raptum & elevatum cievatur, pietate DEI imminentem per prævenientem præstringentemque gratiam misericordissime eam præveniente, ipsumque apicum affectiva, & verticem intellective potentie immensam tangente, illuminante, & inflammante tam validè, ut imbecillis creatura confitim & qualis instantaneè defluat, & deficit a seipso, & superse mirabiliter ac gratiofissime transuerter, in tantu, ut non queat (quamvis velit) teniri, ut pura libertate arbitrii, jam quasi ad horam suspensa atque sopita. Et hoc est vere pia ac felix prostratio, qua mens creata Omnipotenti succumbit, & supergrandiosissimo vincitur Iponso, cuius amicitia, complacientia, pulchritudine, & amore profus dejectur, irreluctabiliter supradatur, non violenter opprimitur, sed suavissime ac proflua amorem alicuit, fructuose conjugatur, intimè sociatur: idque tam diu, quoque placuerit sponso eum dimittere, ac sibi ipsi remittere. Quælibet res ita, præ solio clarior cernit propria imperfectionem, defectuositatem, & calamitatem, ineffabilem quoque sponsi æterni circa le charitatem, dignationem, & pietatem: ideo diligenter ministrare puris conversari, gratiosi repetiri, ut ad degustatos amplexus aptior fave, & complacentior sponso.

Interdum autem ad contemplationem hanc mysticam perducitur anima mundi ac amoris ascensionis gradibus, ipsa se præparare per abstractionem à materialibus rebus, & per elevationem theoreticam, per sinceram orationem, addeumque pura dilectionis affectum, prout hoc primo capitulo mysticæ Theologie, ac deinceps ibidem docet Seraphicus ac illuminatissimus Dionysius ille.

DE